

bulletin slovenskej advokácie

NEPREHLIADNITE!

**Povinné platby
advokátov – s. 8**

**Január 2018 –
mesiac Advokátskej
kvapky krvi**

**Postavenie
advokáta
podľa GDPR**

**Čo robiť, keď
konkurent dostane
štátnu pomoc –
Súkromnoprávne
vymáhanie štátnej
pomoci na Slovensku**

**Formulácia petitu
žaloby v konaniach
o určenie, že vec
patrí do dedičstva**

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Nie všetkým kolegom je vlastná etika výkonu nášho povolania
JUDr. Ľubomír Hreždovič
- 4 **DISKUSIA**
Substitúcia advokáta koncipientom v správnom súdnictve
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
- 5 Postavenie advokáta podľa GDPR
Jakub Berthoty, LL.M
- 8 Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 Čo robiť, keď konkurent dostane štátnu pomoc –
Súkromnoprávne vymáhanie štátnej pomoci na Slovensku
JUDr. Juraj Gyárfáš, LL.M.
- 24 Formulácia petitu žaloby v konaniach o určenie,
že vec patrí do dedičstva
JUDr. Marek Maslák, PhD.
- JUDIKATÚRA**
- 33 Hranice povinnosti vnútroštátneho súdu neuplatniť ustanove-
nie vnútroštátneho práva, ktoré je v rozpore s právom Únie
- 36 Ochrana pred nezákonným zásahom polície
v prípravnom trestnom konaní
- 41 K medziam prípustného vzťahu sudcu a advokáta

ADVOKÁCIA

- SAK**
- 40 Z decembrového zasadnutia predsedníctva SAK
- 41 Január 2018 – mesiac Advokátskej kvapky krvi
- 41 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 42 Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum v Bratislave
- 44 Povinnosť advokáta vrátiť klientovi
prevzatú peňažnú čiastku nepoužitú na stanovený účel
- 46 Sociálna funkcia práva a narastajúca majetková nerovnosť
- 49 Vyhodnotenie literárnej súťaže pre advokátskych koncipientov
- ZAHRANIČIE**
- 54 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
- 56 Nezávislosť justičného systému ako hlavná téma
na konferencii európskej advokácie v Berlíne
- 58 Odôvodnenia rozhodnutí samosudcov na ESĽP
často nespĺňajú očakávania advokátov
- 59 Multilaterálny hospitačný program v Nemecku
- 60 Porušenie povinností advokáta
odmietnuť poskytnutie právnych služieb
- 62 *Bulletin advokacie* prináša...
- 63 Kurz právnickej angličtiny a právnických zručností v Dublinne
- 64 Zo seminára o americkom práve v Telči

ZAUJÍMAVOSTI

- 65 Advokát Vladimír Clementis (2. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

LITERATÚRA

- 71 Príbehy právnických pojmov
prof. JUDr. Alexander Brössl, CSc.
- 72 Norma a inštitúcie. Úvod do teórie práva
prof. JUDr. Pavel Holländer, DrSc.

Vážené kolegyně,
vážení kolegovia,

pred necelým polrokom som mal možnosť prihovoriť sa vám ako novozvolený predseda SAK a poďakovať sa za dôveru, ktorú som ja aj moji kolegovia dostali na konferencii advokátov. Vrátil som sa na post predsedu komory a s potešením som konštatoval, že naši predchodcovia v predsedníctve odvedli kus kvalitnej práce. No rovnako som upozorňoval, že čelíme výzvam, na ktoré budeme musieť ako stavovská organizácia reagovať, a požiadal som vás o podporu v tomto spoločnom úsilí.

Rád využívam príležitosť, aby som sa poďakoval všetkým, ktorí počas uplynulého obdobia prispeli k tomu, že aj tento rok sme ako advokátsky stav boli vo viacerých oblastiach úspešní. Ako príklad za všetky by som zmienil mimoriadne citlivú tému elektronickej komunikácie so štátnymi úradmi. Každý z vás nepochybne zachytil informácie o potenciálnych rizikách používania elektronickeho občianskeho preukazu. Aj zásluhou poctivej prípravy z posledných rokov sa tento problém netýka advokátskych preukazov. Táto skutočnosť dnes umožňuje advokátom garantovať svojim klientom spoľahlivú a najmä bezpečnú elektronickeú komunikáciu s úradmi. Opäť ide o potvrdenie, že Slovenská advokátska komora plní svoje úlohy profesionálne v záujme svojich členov a samozrejme, ich klientov.

Osobitne chcem zmieniť aj iniciatívy v oblasti ochrany princípov slobodnej a nezávislej advokácie. Opäť ako jeden príklad za všetky poukážem na aktivity v oblasti legislatívnej činnosti, kde sa nám podarilo vecnými argumentmi posunúť dopredu viaceré dôležité diskusie spojené s aktuálnou legislatívnou činnosťou. Podľa môjho názoru Slovenská advokátska komora plní svoje funkcie nielen vo vzťahu k svojim členom, ale nesie aj časť spoločnej zodpovednosti za celkové kultivovanie právneho prostredia na Slovensku.

Som presvedčený, že súčasťou našej spoločnej snahy musí byť aj zlepšenie spolupráce komory s našimi budúcimi kolegami. Tému koncipientskej praxe totiž nemôžeme zužovať len na jej dĺžku, ale musíme sa sústrediť najmä na to, aby budúci členovia už dnes dostávali od nás maximálnu podporu pri ich vzdelávaní a výkone praxe – pretože ide o investíciu do podoby advokátskeho stavu v budúcnosti.

Aj preto sme sa v predsedníctve zhodli, že musíme ponúknuť koncipientom väčší priestor na prezentovanie ich pohľadov na život komory, čoho príkladom je vyhlásenie esejistickkej súťaže. Ďakujem všetkým, ktorí sa do tejto súťaže zapojili, a osobitne jej víťazovi Erikovi Surmánkovi, ktorého námety komunikácie komory s koncipientmi sú pre nás inšpiráciou, ako túto oblasť zlepšiť. (Viac na s. 51.)

Na záver mi dovoľte zaželať vám pokojné Vianoce v kruhu vašich najbližších a veľa úspechov v ďalšom roku, ktorý je pred nami.

JUDr. Tomáš Borec
predseda SAK

K fotografii na obálke

Predseda SAK Tomáš Borec odovzdal cenu víťazovi literárnej súťaže advokátskemu koncipientovi Erikovi Surmánkovi. **Viac na s. 49.**

ROZHOVOR

Nie všetkým kolegom je vlastná etika výkonu nášho povolania

V Slovenskej advokátskej komore vykonával funkciu predsedu, podpredsedu, bol členom disciplinárnej komisie. V súčasnosti je predsedom odvolacej disciplinárnej komisie. JUDr. Lubomír Hreždovič odpovedá na otázky nielen o fungovaní odvolacieho orgánu, ale tiež, aké aktivity vyvíja smerom k zjednocovaniu rozhodcovskej činnosti.

■ Odvolacia disciplinárna komisia SAK má za sebou prvé funkčné obdobie. Ukázalo sa rozhodnutie o jej kreovaní v roku 2013 ako správne?

Treba povedať, že odvolacia disciplinárna komisia bola vytvorená na základe novely zákona o advokácii č. 335/2012 Z. z. s účinnosťou od 1. 1. 2013, preto členovia odvolacej disciplinárnej komisie boli zvolení Konferenciou advokátov v júni 2013. V tom období sme uvažovali o zefektívnení, skvalitnení a zrýchlení celého disciplinárneho konania. Do roku 2013 bolo totiž odvolacím orgánom pri rozhodovaní o odvo-

laní, či už disciplinárne obvineného alebo predsedu revízie komisie SAK predsedníctvo SAK. Vtedajší stav značne zaťažoval rozhodovaciu činnosť, pretože o odvolaní rozhodoval deväťčlenný, resp. dvanásťčlenný orgán. Všetci členovia predsedníctva museli mať pripravenú kópiu disciplinárneho spisu, strany disciplinárneho konania sa museli zúčastniť na zasadnutí predsedníctva a aj rozhodovanie bolo už len z hľadiska počtu členov pomerne komplikované. Musím konštatovať, že sme sa nechali inšpirovať aj právnymi úpravami partnerských zahraničných komôr, predovšetkým Českej advokátskej komory. Naše úvahy potom viedli ku kreovaniu odvolacej disciplinárnej komisie, ktorá vznikla zo zákona. Rozhodnutie bolo jednoznačne správne, pretože disciplinárne konanie sa zrýchlilo, zjednodušilo, o čom svedčia výsledky rozhodovacej činnosti tohto orgánu.

■ V čom spočíva výhoda funkčnej príslušnosti tohto orgánu oproti pôvodnému režimu, keď o odvolaniach v disciplinárnych veciach rozhodovalo predsedníctvo?

Už v predchádzajúcej odpovedi som naznačil jednak „historické“ súvislosti tohto orgánu a tiež som sa dotkol aj výhod súčasného stavu. Podotýkam a chcem doplniť, že v porovnaní predchádzajúceho a súčasného stavu sa preukázala výhodnosť vzniku a pôsobenia odvolacej disciplinárnej komisie. Okrem iného aj štruktúrne z hľadiska manažovania disciplinárneho konania v rámci kancelárie SAK sa vytvoril dokonalý prehľad o prvostupňovom a druhostupňovom konaní. Jednoducho možno povedať, že z agendy rozhodovacej činnosti predsedníctva sa táto časť oddelila a tým došlo určitým spôsobom aj k zefektívneniu práce a rozhodovacej činnosti predsedníctva.

■ Aký bol priemerný ročný nápad odvolacej disciplinárnej agendy počas predchádzajúceho funkčného obdobia?

Na základe štatistických informácií z disciplinárneho odboru Slovenskej advokátskej komory za rok 2014 bol nápad odvo-

lacích konaní 33 vecí, v roku 2015 číslo vzrástlo na 44 vecí, v roku 2016 sme zaznamenali pokles na 27 vecí a rok 2017 od konferencie advokátov v júni 2017 do 30. novembra 2017 máme 29 vecí.

■ Sú tri trojčlenné senáty z personálo – kapacitného hľadiska postačujúce?

Podľa môjho názoru a presvedčenia je aktuálny stav prijateľný a vyhovujúci. Odvolaciu disciplinárnu komisiu tvoria desiatí členovia, konkrétne predseda + 9 členov troch odvolacích disciplinárnych senátov. Vzhľadom na nápad, teda počet vecí vybavovaných odvolacím orgánom považujem uvedený počet vyplývajúci zo zákona o advokácii za dostatočný.

■ Možno považovať za výhodu, ak je člen disciplinárneho senátu (odvolacieho alebo prvoinštančného) odborne zameraný na oblasť trestného práva?

Je to veľmi zaujímavá otázka. Kritériom pre kandidatúru na voľbu za člena disciplinárnych orgánov, samozrejme, nie je odborné zameranie advokáta v jeho individuálnej praxi. Nemožno zovšeobecniť, že by v disciplinárnych orgánoch, či už I. alebo II. stupňa pôsobili len kolegovia, ktorí sa pri výkone advokácie zameriavajú na trestné právo. Z môjho pohľadu, a to aj v kontexte právnej úpravy v tom zmysle, že z procesného hľadiska sa v disciplinárnom konaní podporne používajú inštitúty trestného práva procesného, sa môže javiť, že advokát „trestniak“ má určitú preddispozitívnu výhodu vyplývajúcu z jeho odborného zamerania. V rámci disciplinárneho konania sú totiž potrebné aj určité zručnosti približujúce sa k vedeniu trestného procesu. Mám na mysli spôsob kladenia otázok, spôsob vyhotovenia zápisnice o konaní, metóda vyhotovovania disciplinárnych rozhodnutí, hlasovania o výroku v rámci disciplinárneho senátu a podobne. Nemožno však zovšeobecniť, že by kolegovia, ktorí sa nevenujú agende trestného práva, neboli kompetentnými a plnohodnotnými členmi disciplinárnych senátov. Najlepšie je, keď je senát z hľadiska jeho zloženia vyvážený a sú v ňom kolegovia so skúsenosťami z vybavovania sporovej agendy a aj kolegovia, ktorí sa venujú trestnému právu.

■ Vyvíja odvolacia disciplinárna komisia aktivity smerom k zjednocovaniu rozhodovacej činnosti v disciplinárnych veciach?

Áno, to je okrem iných aktivít náš prvoradý záujem. Zavádzame spôsob a metódy zjednocovania rozhodovacej činnosti aj tým, že uskutočňujeme porady buď na úrovni predsedov senátov, alebo všetkých členov odvolacej disciplinárnej komisie. Nemožno opomenúť, že sa snažíme vyvíjať aktivity aj s prvostupňovým orgánom, teda disciplinárnu komisiou, rovnako aj v súčinnosti s revíznou komisiou. Zdôrazňujem, že tieto aktivity v žiadnom prípade nezameriavame na akési dohody, ide o vysoko profesionálnu prácu, ktorou sa snažíme predchádzať zásadným rozdielnostiam v rozhodovaní, skúmaniu stupňa intenzity disciplinárneho previnenia, kva-

lity odôvodnení disciplinárnych rozhodnutí atď. Členovia nášho orgánu sa zúčastňujú aj na tvorbe zbierky disciplinárnych rozhodnutí, ktorú do budúcnosti mienime vydávať aj v elektronickej forme.

■ Ako vnímate súčasný trend, pokiaľ ide o počet a závažnosť disciplinárnych previnení advokátov?

Myslím, že počet disciplinárnych previnení, resp. návrhov na začatie disciplinárneho konania je pomerne stabilizovaný. Horšia situácia je z hľadiska závažnosti disciplinárnych previnení, pretože v posledných rokoch sa už menej stretávame s disciplinárnymi previneniami vyplývajúcimi z pochybení advokátov v každodennej praxi. Všetci vieme, že kto robí, robí aj chyby. Mrzí ma, že sa na druhej strane stretávame niekedy až s nepochopiteľnými, či až extrémnymi porušeniami povinností advokáta. Niektoré skutky sú až na hranici medzi disciplinárnou a trestnoprávnou zodpovednosťou kolegov. Taktiež nie je veľmi pozitívny trend, že disciplinárnych previnení sa dopúšťajú mladší kolegovia s pomerne kratšou praxou. Pripúšťam, že tento trend môže vyplývať aj z určitého demografického vývoja advokácie, keď s pribúdajúcim počtom advokátov sa mení aj veková štruktúra nášho stavu, takže to nechcem zovšeobecňovať. Na záver však musím, žiaľ, konštatovať, že nie všetkým kolegom je vlastná etika výkonu nášho povolania, čo prináša potom aj disciplinárne previnenie.

Nekorunovaný kráľ Justičného paláca

Slovenská advokátska komora vydala o svojom členovi, nezapudnuteľnej postave slovenskej advokácie **JUDr. Jánovi Eugenovi Kováčovi** publikáciu, ktorá nadväzuje na doterajšiu edičnú činnosť zameranú na významné osobnosti advokátskeho života a práce na Slovensku v dávnejšej minulosti.

Kniha je k dispozícii v knižnici SAK.

Cena: 5 eur

Kontakt pre objednávanie:

PhDr. Ondrišová, 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

DISKUSIA

Substitúcia advokáta koncipientom v správnom súdnictve

Svoje námety na nové témy, krátke glosy alebo stručné poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu office@sak.sk. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

Pre advokátov, ktorí sa venujú správne súdnictvu, je pravdepodobne už z nadpisu zřejmé obsahové zameranie tohto príspevku. Ide o aplikáciu § 16 ods. 2 a 3 ZoA a súvisiacich procesných noriem (pôvodného § 250a OSP a aktuálneho § 49 ods. 1 SSP) v konaní pred súdom v rámci správneho súdnictva.

Nižšie naznačený interpretačný konflikt je pomerne dlhodobý a podnety jednotlivých advokátov na túto tému sa vyskytujú opakovane a pravidelne. Vzhľadom na účinnosť nového kódexu v podobe Správneho súdneho poriadku a tohtoročný názorový posun v judikatúre Ústavného súdu SR sa nevyhnutnosť reakcie na dané podnety stáva vysoko aktuálnou.

Pre lepšiu orientáciu je vhodné pripomenúť, že generálny § 16 ods. 2 a 3 ZoA okrem iného umožňuje, aby advokáta pri jednotlivých úkonoch právnej služby zastúpil advokátsky koncipient; pričom táto substitúcia nie je možná proti vôli klienta. V konaní o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov sa ako *lex specialis* do 30. 6. 2016 aplikoval § 250a OSP, podľa ktorého musel byť žalobca povinne zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý zaňho na súde koná (odhladiť od zákonných výnimiek). Pôvodný procesný kódex obsahoval navyše aj § 25 ods. 3 OSP, podľa ktorého „Advokát je oprávnený dať sa zastupovať iným advokátom ako ďalším zástupcom, prípadne advokátskym koncipientom, ktorého zamestnáva.“

Nový Správny súdny poriadok vychádza z rovnakých pravidiel a v § 49 ods. 1 SSP ustanovuje „Žalobca musí byť v konaní pred správnym súdom zastúpený advokátom; to neplatí, ak má žalobca, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na správnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. Povinnosť zastúpenia sa vzťahuje aj na spísanie žaloby. Splnomocnenie udelené advokátovi nemožno obmedziť.“ Pôvodný § 25 ods. 3 OSP nebol do SSP ani CSP prevzatý, pretože ide vo vzťahu k § 16 ods. 2 ZoA o neefektívnu duplicitu.

Nielenže za účinnosti OSP, ale aj po 1. 7. 2016 sa predovšetkým na krajských súdoch, konajúcich v správnom súdnictve v rámci prvej inštancie, zaužívala prax, podľa ktorej nemôže advokáta na pojednávaní zastupovať advokátsky koncipient. Súdny teda v správnom súdnictve nezriedka dôsledne trvajú na tom, aby žalobcu na pojednávaní zastupoval advokát. V prípade riadne splnomocneného resp. povereného advokátskeho koncipienta neprípustia takúto substitúciu a prítomného advokátskeho koncipienta „vykážu do verejnosti“.

To, samozrejme, môže mať zásadný vplyv na priebeh pojednávania a na samotné súdne rozhodnutie. Z hľadiska reputácie advokáta je osobitne významnou aj skutočnosť, že klient (eventuálne) prítomný na pojednávaní musel byť jednak svedkom toho, ako jeho zástupcovi nebolo umožnené konať pred súdom z dôvodu odbornej nespôsobilosti a jednak vystavený tomu, že počas pojednávania *de facto* nebol zastúpený. Aj z týchto dôvodov je pre niektoré podnety advokátov na danú tému typické značné rozhorčenie.

Interpretácia proti prípustnosti substitučného zastúpenia advokátskym koncipientom v správnom súdnictve je výrazne formalistická, rigidná a neopodstatnená. Pokiaľ ide o právnu argumentáciu, súdy spravidla zjednodušene odkazujú na kogentnosť a špeciálny charakter § 49 ods. 1 SSP (§ 250a OSP), ktorý vyžaduje „zastúpenie žalobcu advokátom“, ako aj na individuálne osobitosti konania pred súdom v rámci správneho súdnictva (bez bližšej špecifikácie). Iné relevantné kritériá, a to najmä zákonné znenie § 16 ods. 2 ZoA, ako aj štandardná prípustnosť zastúpenia žalobcu zamestnancom alebo členom (iba) s vysokoškolským právnickým vzdelaním druhého stupňa, v prevažnej väčšine nie sú zohľadnené.

Túto zaužívanú prax potvrdzuje mnohopočetná rozhodovacia činnosť krajských súdov, ako aj judikatúra Najvyššieho súdu SR, napríklad sp. zn. 4 Sžo 6/2011, 5 Sžo 7/2012, 5 Sžo 3/2012, 5 Sžo 16/2013, 8 Sžo 55/2013, 8 Sžo 30/2014, 9 Sžo 26/2015. Ústavný súd SR dokonca potvrdil tieto závery v uznesení zo dňa 9. 6. 2015 sp. zn. III. ÚS 272/2015.

Opozitne, a teda v prospech prípustnosti substitučného zastúpenia advokátskym koncipientom, sa Najvyšší súd SR vyjadril napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 6 Sžf 17/2009, 8 Sžo 5/2011, 3 Sžo 14/2012.

Osobitne významným je však aktuálny nález Ústavného súdu SR zo dňa 18. 5. 2017 sp. zn. II. ÚS 797/2016, ktorým bolo vyhovené individuálnej sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a to práve na základe posúdenia načrtnutej spornej právnej otázky.

Ústavný súd SR v odseku 39 citovaného nálezu konštatoval, že obidva protichodné výklady právneho poriadku možno v zásade považovať za legitímne. Na stranu prípustnosti substitučného zastúpenia advokátskym koncipientom v správnom súdnictve sa však priklonil z dôvodu zjavného protirečenia v interpretácii Najvyššieho súdu SR, keď „na jednej strane žalobcu môže zastupovať jeho zamestnanec majúci právnické vzdelanie, avšak v prípade zastúpenia žalobcu advokátom nemôže za tohto konať jeho advokátsky koncipient majúci takisto právnické vzdelanie“. Takýto výklad po-

važuje ústavný súd za rozporný s princípom rovnosti zbraní a zasahujúci do rovnosti účastníkov ako takej.

Ako osobitne významné zdôraznil ústavný súd reálne dôsledky nepripustenia substitúcie advokátskym koncipientom v právnej sfére samotného žalobcu, ktorý bol nezavinene na pojednávaní bez akéhokoľvek právneho zastúpenia.

Pre úplnosť je potrebné zdôrazniť, že aktuálna právna teória dôsledne trvá na prípustnosti substitučného zastúpenia advokáta advokátskym koncipientom v konaní o žalobách podľa Správneho súdneho poriadku v zmysle § 49 ods. 1 SSP; k tomu pozri: BARICOVÁ, J., FEČÍK, M., ŠTEVČEK, M., FILOVÁ, A. a kol.: Správny súdny poriadok : Komentár. C. H. Beck, Praha 2017, s. 342; HANZELOVÁ, I., RUMANA, I., ŠINGLIAROVÁ, I.: Správny súdny poriadok : Komentár. Wolters Kluwer, Bratislava 2016, s. 105.

Z hľadiska interných predpisov Slovenskej advokátskej komory však môže advokátsky koncipient zastúpiť advokáta v konaní pred krajským súdom najskôr po šiestich mesiacoch praxe, pričom táto substitúcia nie je prípustná v konaní pred Najvyšším súdom SR (čl. 2 uznesenia predsedníctva SAK č. 14 zo dňa 7. 11. 2006 o pravidlách výkonu substitučného oprávnenia advokátskych koncipientov). ■

DISKUSIA

Postavenie advokáta podľa GDPR

GDPR predstavuje nový režim ochrany osobných údajov. Pre advokátov však nejde len o zaujímavú oblasť z pohľadu právneho poradenstva klientom, ale aj o zásah do každodenného spracúvania osobných údajov advokátmi v špecifickom režime advokátskeho tajomstva. V sérii článkov zameraných na ochranu osobných údajov v advokácii by sme chceli otvoriť debatu v súvislosti s prípravou advokátov a SAK na GDPR.

Úvod

V súvislosti s GDPR pomerne často zaznieva otázka, aké je postavenie advokáta, ak pri poskytovaní právnych služieb spracúva osobné údaje klientov alebo iných osôb. Je advokát prevádzkovateľ (*data controller*)¹ alebo sprostredkovateľ (*data processor*)² Ide o základnú otázku, ktorú si musíme vyriešiť spoločne v rámci advokátskeho stavu, pretože je neudržateľné, aby sme vo vzťahu k verejnosti a Úradu na ochranu osobných údajov postupovali odlišným spôsobom. Zodpovedanie tejto otázky má totiž dopad nielen na naše povinnos-

ti podľa GDPR, ale aj na klientove povinnosti podľa GDPR, práva iných osôb, o ktorých spracúvame osobné údaje (napr. protistrana) a zároveň na našu profesijnú povinnosť zachovávať mlčanlivosť, ktorá je navyše veľmi špecifická v porovnaní s obdobnými povinnosťami iných povolání.³

Advokát ako prevádzkovateľ

Podľa aktuálneho § 18 ods. 6 Zákona o advokácii „advokát spracúva osobné údaje klientov a iných fyzických osôb

v rozsahu nevyhnutnom na účely výkonu povolania v súlade s osobitným predpisom“. Dané ustanovenie, podľa nášho názoru, smeruje k postaveniu advokáta ako prevádzkovateľa tým, že odkazuje na špecifický účel spracúvania osobných údajov: výkon advokátskeho povolania. Klient nemôže na tento účel spracúvať osobné údaje (pokiaľ by nebol tiež advokát), čo znamená, že advokát nemôže spracúvať osobné údaje v jeho mene ako jeho sprostredkovateľ. Na druhej strane, advokát koná v mene klienta, pre klienta, podľa pokynov klienta, čo môže na prvý pohľad navodzovať dojem, že advokát je sprostredkovateľ.

Na úvod je potrebné odkázať na stanovisko pracovnej skupiny čl. 29, podľa ktorého:

„Charakteristickým znakom konceptu prevádzkovateľa je jeho autonómnosť v tom zmysle, že aj keď externé právne zdroje môžu pomôcť identifikovať kto je prevádzkovateľ (pozn.: napr. Zákon o advokácii, Občiansky zákonník alebo Obchodný zákonník), tento pojem by mal byť interpretovaný v prvom rade podľa predpisov na ochranu osobných údajov (pozn.: GDPR). Koncept prevádzkovateľa by nemal byť zasiahnutý inými – niekedy kolidujúcimi alebo presahujúcimi – konceptami v iných oblastiach práva, ako napr. tvorca alebo držiteľ práv v oblasti duševného vlastníctva.“⁴

Takisto nie je dôležité formálne určenie tejto osoby. Pri rozhodovaní kto je v danom prípade prevádzkovateľ rozhodujú faktické skutočnosti. Mali by sme pýtať, kto má reálnu kontrolu nad spracúvaním osobných údajov; advokát alebo klient? Pracovná skupina k čl. 29 tvrdí, že v 80-tich percentách prípadov táto kontrola vyplýva buď z explicitnej alebo implicitnej požiadavky ustanovenej právom a v ostatných prípadoch (kedy právo mlčí) vyplýva z faktického vplyvu plynúceho napr. zo zodpovednosti v rámci zmluvného vzťahu.

Samotná definícia prevádzkovateľa vyžaduje: „aby sám alebo spoločne s inými určoval účel a prostriedky spracúvania osobných údajov“. Ak koncept prevádzkovateľa vyžaduje reálnu kontrolu určitej osoby nad spracúvaním osobných údajov, definičný znak smeruje k tomu, že táto kontrola by mala oprávňovať prevádzkovateľa k určovaniu „prečo“ a „ako“ v súvislosti s takým spracúvaním. **Prakticky by sme sa teda mali pýtať; kto pri spracúvaní osobných údajov v rámci poskytovania právnych služieb rozhoduje o tom prečo a akým spôsobom sú dané osobné údaje spracúvané?** Podľa nášho názoru zákon o advokácii nepredpokladá, že účel a prostriedky spracúvania by mal určovať klient. Skutočnosť, že klient zadá advokátovi úlohu a pokyny na jej vykonanie sama osebe neznamená, že advokát následne nepostupuje pri plnení úlohy samostatne, nezávisle a podľa svojich odborných skúseností. Zákon o advokácii podľa nášho názoru predpokladá postavenie advokáta ako prevádzkovateľa najmä v týchto ustanoveniach:

§ 2 ods. 2: Advokát je pri poskytovaní právnych služieb nezávislý, je viazaný všeobecne záväznými právnymi predpismi a v ich medziach príkazmi klienta; a

§ 18 ods. 2: Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že

koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.

Zároveň, poskytovanie právnych služieb nie je možné oddeľovať od povinnosti advokátov zachovávať mlčanlivosť. Špecifikom advokátskej mlčanlivosti však je, že advokát ju naďalej zachováva aj v prípade, ak ho klient alebo všetci jeho právni nástupcovia pozbavili tejto povinnosti ak usúdi, že pozbavenie povinnosti zachovávať mlčanlivosť je v neprospech klienta. Táto „kontrola“ nad tým, čo je a čo nie je v prospech klienta takisto podporuje záver, že advokát má reálnu / faktickú kontrolu nad spracúvaním osobných údajov pri poskytovaní právnych služieb.

Rovnaký názor zaujal vo svojom stanovisku⁵ aj britský dozorný orgán (Information Commissioner's Office), podľa ktorého (náš preklad):

„25. Môže tu existovať tendencia „hlavného“ prevádzkovateľa (pozn.: klienta) považovať svojich sub-kontraktov, profesionálnych poradcov alebo konzultantov za svojich sprostredkovateľov. Niekedy to môže byť výslovné uvedené v zmluve. Avšak skutočnosť, že organizácia poverí inú organizáciu poskytovaním služby neznamená, že daná organizácia bude jej sprostredkovateľom v každom prípade. Či pôjde o prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľa bude záležať na úlohách a povinnostiach vo vzťahu k spracúvaniu osobných údajov.

26. Organizácie často používajú profesionálov alebo komerčné služby za účelom získania špeciálnej asistencie, napríklad:

- právnik poskytujúci právne poradenstvo;
- účtovník poskytujúci účtovné služby;
- doktor poskytujúci zdravotnú správu o jednotlivcovi pri poistnej udalosti;
- personálna agentúra hľadajúca vhodných zamestnancov;
- poradenská služba na pomoc traumatizovaným zamestnancom v záchranných službách.

27. V týchto prípadoch nebude mať klient výlučnú zodpovednosť prevádzkovateľa aj keď inicioval prácu dopytom po poradenstve alebo vypracovaní správy. Zodpovednosť prevádzkovateľa tiež zostáva u poskytovateľa profesionálnej služby pretože ten určuje aké informácie je potrebné získať a spracúvať za účelom poskytnutia služby a pretože je to nevyhnutné vzhľadom na obsah danej služby. **Použitie právnika poskytuje dobrú ilustráciu toho, prečo poskytovateľa profesionálnych služieb nie sú typicky sprostredkovateľmi. Klient získa právnu radu a bez ohľadu na to, či sa rozhodne podľa nej riadiť, právnik kontroluje detailný obsah danej právnej rady. Právnik bude tiež mať svoje vlastné profesionálne povinnosti v súvislosti s uchovávaním evidencie, dôvernosti komunikácie a pod. Tieto povinnosti poukazujú na postavenie právnikov a podobných poskytovateľov profesionálnych služieb ako prevádzkovateľov (in their own right).“**

Advokát ako spoločný prevádzkovateľ

Ak vychádzame z toho, že advokát je pri poskytovaní právnych služieb v postavení prevádzkovateľa, podľa článku 26 GDPR môže nastať situácia, že vystupuje ako tzv. spoločný prevádzkovateľ spolu s inými osobami.⁶ Spoloční prevádzkovatelia by mali transparentne určiť svoje príslušné zodpovednosti podľa GDPR formou vzájomnej dohody. Podľa nášho názoru táto situácia môže nastať najmä v prípade združení advokátov podľa § 13 zákona o advokácii, pretože ide o spoločný výkon advokácie. Tento záver neplatí v prípade viacerých advokátov v rámci tej istej obchodnej spoločnosti, nakoľko prevádzkovateľom bude v danom prípade len daná právnická osoba.

Zaujímavá situácia môže vzniknúť v prípade, ak viacerí samostatní advokáti spolupracujú na tom istom prípade (pozn.: na prípade toho istého klienta, nie ako protistrany). V danom prípade je potrebné určiť, do akej miery ide o spoločné alebo samostatné určovanie účelov a prostriedkov spracúvania osobných údajov. V prípade, ak sú úlohy medzi advokátmi jednoznačne rozdelené (napr. oblasťami práva, ktorým sa daní advokáti majú venovať pri právnom due diligence) sa skôr prikláňame k názoru, že pôjde o samostatných prevádzkovateľov. Naopak, pri spoločnom zastupovaní toho istého klienta v súdnom konaní alebo v iných prípadoch, kde nie je jednoznačne určiteľné rozdelenie úloh medzi samostatnými advokátmi, sa skôr prikláňame k názoru, že pôjde o spoločných prevádzkovateľov. Ideálnym riešením by bolo zaujať stanovisko ku konkrétnym prípadom spolupráce medzi samostatnými advokátmi, ku ktorým v praxi dochádza najčastejšie, v pripravovanom Kódexe správania SAK podľa článku 40 GDPR.

Advokát ako sprostredkovateľ

Ako naznačuje pracovná skupina čl. 29 vyššie, postavenie prevádzkovateľa vyplýva z faktických okolností. Nie je preto vylúčené, že môžu nastať situácie, kedy advokát bude poskytovať právne služby v postavení sprostredkovateľa.⁷

Záver

Vyššie uvedené predstavuje základný pohľad, z ktorého vychádza pracovná skupina pre GDPR zriadená Slovenskou advokátskou komorou (v rámci pracovnej skupiny pre verejné právo). Z tohto základného chápania budeme spolu s ďalšími členmi pracovnej skupiny vychádzať pri príprave SAK na GDPR a príprave Kódexu správania SAK. Naším zámerom nie je poskytovať autoritatívny výklad GDPR a uvedomujeme si, že výsledky našej práce budú mať dopad na prax všetkých advokátov. Naším zámerom je podnietiť odbornú diskusiu o podobných otázkach, a preto vyzývame k zapojeniu sa do debaty prostredníctvom gdpr@sak.sk. Akékoľvek po-

strehy, námety, argumenty a najmä praktické situácie, s ktorými sa stretávajú advokáti nám pomôžu lepšie sa pripraviť na GDPR. ■

Poznámky

- 1 Článok 4 (7) GDPR: „prevádzkovateľ“ je fyzická alebo právnická osoba, orgán verejnej moci, agentúra alebo iný subjekt, ktorý **sám alebo spoločne s inými určí účely a prostriedky spracúvania osobných údajov**; v prípade, že sa účely a prostriedky tohto spracúvania stanovujú v práve Únie alebo v práve členského štátu, možno prevádzkovateľa alebo konkrétne kritériá na jeho určenie určiť v práve Únie alebo v práve členského štátu;
- 2 Článok 4 (8) GDPR: „sprostredkovateľ“ je fyzická alebo právnická osoba, orgán verejnej moci, agentúra alebo iný subjekt, **ktorý spracúva osobné údaje v mene prevádzkovateľa**;
- 3 § 23 ods. 3 zákona o advokácii: Advokát je povinný zachovávať mlčanlivosť aj v prípade, ak ho klient alebo všetci jeho právni nástupcovia pozbavia tejto povinnosti, **ak usúdi, že pozbavenie povinnosti zachovávať mlčanlivosť je v neprospech klienta**.
- 4 Stanovisko Pracovnej skupiny č. 29 č. 1/2010 ku konceptom „prevádzkovateľ“ a „sprostredkovateľ“, dostupné na: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wp-docs/2010/wp169_en.pdf
- 5 Stanovisko ICO: Data controllers and data processors: what the difference is and what the governance implications are, dostupné na <https://ico.org.uk/media/for-organisations/documents/1546/data-controllers-and-data-processors-dp-guidance.pdf>
- 6 Článok 26 GDPR:
  1. Ak dvaja alebo viacerí prevádzkovatelia spoločne určia účely a prostriedky spracúvania, sú spoločnými prevádzkovateľmi. Transparentne určia svoje príslušné zodpovednosti za plnenie povinností podľa tohto nariadenia, **najmä pokiaľ ide o vykonávanie práv dotknutej osoby, a svoje povinnosti poskytovať informácie uvedené v článkoch 13 a 14**, a to formou vzájomnej dohody, pokiaľ nie sú príslušné zodpovednosti prevádzkovateľov určené právom Únie alebo právom členskému štátu, ktorému prevádzkovatelia podliehajú. V dohode sa môže určiť kontaktné miesto pre dotknuté osoby.
  2. V dohode uvedenej v odseku 1 sa náležite zohľadnia príslušné úlohy spoločných prevádzkovateľov a ich vzťahy voči dotknutým osobám. Základné časti dohody sa poskytnú dotknutým osobám.
  3. Bez ohľadu na podmienky dohody uvedenej v odseku 1 **môže dotknutá osoba uplatniť svoje práva podľa tohto nariadenia u každého prevádzkovateľa a voči každému prevádzkovateľovi**.
- 7 Domnievame sa, že by mohlo ísť o prípad substitučného splnomocnenia advokáta podľa § 16 zákona o advokácii, avšak uznávame, že daný prípad je otvorený rôznej interpretácii.

Jakub Berthoty, LL.M

člen pracovnej skupiny pre verejné právo SAK

Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov

Upozornenie k prihlasovaniu na semináre advokátskych koncipientov

Na riadne vedenie účtovnej evidencie je nevyhnutné korektné vyplňanie požadovaných údajov, a to aj **presných** identifikačných údajov **zamestnávateľa** advokátskeho koncipienta (IČO, DIČ, IČ DPH). V prípade, že advokáti **vyplnia potrebné údaje priamo** prostredníctvom žiadosti na webovom sídle Slovenskej advokátskej komory, tieto budú v prihlasovacím formulári doplnené systémom automaticky na účely fakturácie.

Upozornenie k povinným platbám

Dovoľujeme si požiadať advokátov o **dodržanie účtovných údajov** uvedených pri jednotlivých platbách z dôvodu ich presnej identifikácie. Upozorňujeme, že **každá z nižšie uvedených platieb sa vykonáva na iné číslo účtu**. Ako variabilný symbol sa požaduje **registračné číslo advokáta**, teda číslo, pod ktorým je **advokát – fyzická osoba** zapísaný v zozname vedenom komorou. Aj advokáti – konatelia obchodnej spoločnosti založenej na poskytovanie právnych služieb podľa zákona o advokácii používajú pri platbách uvedených pod bodom 1. a 2. ako variabilný symbol **registračné číslo**, pod ktorým sú ako advokáti – fyzické osoby zapísaní v zozname vedenom komorou (s výnimkou príspevku na výchovu a vzdelávanie advokátskych koncipientov zamestnaných právnickou osobou a poistného výkonu povolania právnickej osoby – v týchto prípadoch je variabilným symbolom **IČO spoločnosti**). Upozorňujeme, že **číslo uvedené na preukaze spoločníka – konateľa obchodnej spoločnosti sa pri platbách komore nepoužíva (ak je iné ako registračné číslo advokáta – fyzickej osoby)**. V prípade pochybností o registračnom čísle si informáciu môžete overiť na oddelení matriky na telefónnom čísle 02/204 227 38, prípadne na e-mailových adresách *matrika@sak.sk* alebo *office@sak.sk*.

Bankové účty má Slovenská advokátska komora zriadené v Poštovej banke, a. s. Prosíme o úhradu poplatkov na rok 2018 na uvedené čísla účtov.

I.

Príspevok na činnosť SAK za rok 2018

- advokát aktívne vykonávajúci advokáciu 307eur
- advokát s pozastaveným výkonom advokácie počas celého roka 2018 ..... 153,50 eur

- splatnosť: **do 30. apríla 2018**
- IBAN: **SK60 6500 0000 0000 2031 8155**
- BIC: **POBN SKBA**
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta**
- špecifický symbol: **2018**

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť do poznámky: Vaše priezvisko, registračné číslo a rok 2018.

II.

Príspevok do sociálneho fondu SAK za rok 2018

- advokát aktívne vykonávajúci advokáciu ..... 17 eur
- advokát s pozastaveným výkonom advokácie ..... 17 eur
- splatnosť: **do 30. apríla 2018**
- IBAN: **SK63 6500 0000 0000 2031 8198**
- BIC: **POBN SKBA**
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta**
- špecifický symbol: **2018**

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť do poznámky: Vaše priezvisko, registračné číslo a rok 2018.

III.

Príspevok na vzdelávanie a výchovu koncipienta za rok 2017

- za každého zamestnaného koncipienta v kalendárnom roku 2017 ..... 96 eur
- Ak advokát nezamestnával v roku 2017 advokátskeho koncipienta počas celého roka, platí príspevok alikvotne podľa počtu aj začatých mesiacov, kedy ho zamestnával. Tento príspevok sa **neplatí** za koncipienta, ktorému neplynie prax advokátskeho koncipienta: je na rodičovskej dovolenke, vykonáva odbornú stáž, alebo úspešne vykonal advokátsku skúšku a stále je zamestnaný ako advokátsky koncipient
- splatnosť: **do 31. januára 2018**
  - IBAN: **SK07 6500 0000 0000 2031 8139**
  - BIC: **POBN SKBA**
  - variabilný symbol: **registračné číslo advokáta alebo IČO obchod. spoločnosti**, ak zamestnávala koncipienta

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť do poznámky: registračné číslo advokáta alebo IČO obch. spoločnosti.

IV.

Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie

Upozorňujeme na povinnosť stanovenú v § 27 ods. 1 zákona o advokácii, podľa ktorej advokát je povinný pri zápise do zoznamu advokátov a kedykoľvek na písomnú výzvu SAK do 30 dní preukázať komore samostatnú poistnú zmluvu o poistení svojej zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie. Poistenie musí trvať počas celého času výkonu advokácie. Nesplnenie tejto povinnosti má podľa § 7 ods. 1 písm. h) za následok vyčiarknutie zo zoznamu vedenej komory.

Slovenská advokátska komora uzavrela na účel splnenia tejto povinnosti hromadnú poistnú zmluvu s poisťovňou **KOOPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group**, Štefanovičova 4, 816 23 Bratislava. Poistná zmluva je uverejnená na webovej stránke komory v časti vyhradenej advokátom a advokátskym koncipientom. Poistná zmluva a poistné sadzby neboli menené žiadnym dodatkom. Advokáti vedení v zozname komory (resp. obchodné spoločnosti vykonávajúce advokáciu) sa k nej budú môcť **do 31. januára 2018** pripojiť vyplnením formulára po prihlásení sa na webovú stránku SAK v časti *Žiadosti a hlásenia* → *Poistenie výkonu povolania na rok 2018*. Poistné zodpovedajúce zvolenej poistnej sume (tabuľky sú uvedené na www.sak.sk) je následne potrebné uhradiť najneskôr **do 31. januára 2018**.

■ výška

- **Advokáti – fyzické osoby:** minimálna poistná suma je 100 000 eur, zodpovedá jej **ročné poistné 40 eur**
- **Spoločnosti s. r. o.:** minimálna poistná suma je 1 500 000 eur na jedného spoločníka, zodpovedá jej **ročné poistné 794 eur na jedného spoločníka**

■ splatnosť: **do 31. januára 2018**

■ IBAN: **SK16 6500 0000 0000 2031 8171**

■ BIC: **POBN SKBA**

■ variabilný symbol: **registračné číslo advokáta alebo IČO obchodnej spoločnosti**, ak žiada o poistenie spoločnosť

■ špecifický symbol: **2018**

■ **V prípade voľby inej poistnej sumy** je potrebné uhradiť zodpovedajúce vyššie poistné podľa tabuliek uvedených na webovej stránke komory.

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť **do poznámky: Vaše priezvisko, registračné číslo a rok 2018.**

Ak nebude uhradené poistné **pripísané na účet SAK najneskôr 31. januára 2018**, poistenie výkonu povolania vznikne najskôr dňom pripísania poistného na účet komory; aj zákonná podmienka poistenia výkonu povolania bude splnená najskôr týmto dňom a môže tak dôjsť k situácii, kedy nebude časť roka krytá poistením výkonu povolania.

Ak advokát alebo obchodná spoločnosť vykonávajúca advokáciu uzavrie pre rok 2018 individuálne poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie, môže túto skutočnosť oznámiť SAK takisto vyplnením formulára po prihlásení sa na webovú stránku komory (*Hlásenie*

o individuálnom poistení) a odoslaním kópie poistnej zmluvy priamo prostredníctvom webstránky komory, alebo môže túto skutočnosť **oznámiť zaslaním samostatnej poistnej zmluvy riadnou poštou najneskôr do 31. januára 2018.**

O poistenie len správcu konkurznej podstaty osobitne je potrebné písomne požiadať o poistenie kanceláriu SAK. Pri platbe poistného len správcu konkurznej podstaty **variabilný symbol je registračné číslo advokáta**, nie číslo správcu konkurznej podstaty.

Výpočtový základ

Podľa vyjadrenia Štatistického úradu Slovenskej republiky bola v I. polroku 2017 priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva SR

921 eur.

V zmysle príslušných ustanovení vyhlášky a pre ľahšiu orientáciu uvádzame zlomky výpočtového základu:

- 1/6** výpočtového základu (§ 11 ods. 2, § 12 ods. 3 písm. c) ... **153,50 eur**
- 1/8** výpočtového základu (§ 12 ods. 3 písm. b) ... **115,13 eur**
- 1/12** výpočtového základu (§ 12 ods. 3 písm. a) ... **76,75 eur**
- 1/13** výpočtového základu (§ 11 ods. 1) ... **70,85 eur**
- 1/24** výpočtového základu (§ 12 ods. 1 a 2) ... **38,38 eur**
- 1/60** výpočtového základu (§ 17 ods. 1) ... **15,35 eur**
- 1/100** výpočtového základu (§ 16 ods. 3 vyhlášky) ... **9,21 eur**

Výška výpočtového základu na účely výpočtu **tarifnej odmeny advokáta za zastupovanie klienta v trestnom konaní a konaní o priestupkoch** je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok kalendárneho roka, ktorý o štyri roky predchádza roku určujúcu výpočtový základ podľa odseku 3 (§ 1 ods. 4 vyhlášky). Podľa vyjadrenia Štatistického úradu SR priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2014 bola **839 eur**.

- 1/6** výpočtového základu (§ 12 ods. 3 písm. c): **139,83 eur**
- 1/8** výpočtového základu (§ 12 ods. 3 písm. b): **104,88 eur**
- 1/12** výpočtového základu (§ 12 ods. 3 písm. a): **69,92 eur**
- 1/13** výpočtového základu (§ 11 ods. 1): **64,54 eur**
- 1/24** výpočtového základu (§ 12 ods. 1 a 2): **34,96 eur**

Čo robiť, keď konkurent dostane štátnu pomoc – Súkromnoprávne vymáhanie štátnej pomoci na Slovensku

JUDr. Juraj Gyárfáš, LL.M.¹

V hospodárskom živote sa možno stretnúť s mnohými opatreniami, ktoré naplňajú definíciu štátnej pomoci. Okrem typických foriem ako priame dotácie alebo daňové úľavy môže ísť napr. o zvýhodnené tarify od štátnych podnikov, predaj verejného majetku pod trhovú cenu alebo odpis verejnoprávnych pohľadávok v reštrukturalizačnom konaní. Podľa práva EÚ môže byť štátna pomoc poskytnutá až po notifikácii a schválení Európskou komisiou, čo však v praxi nie je vždy dodržané. Takéto opatrenia deformujú trhové prostredie a môžu mať aj konkrétne negatívne dopady na konkurentov zvýhodneného podnikateľa. V rámci ochrany svojich záujmov sa podnikatelia niekedy obracajú na Európsku komisiu, ktorá má výlučnú právomoc na tzv. verejnoprávne vymáhanie štátnej pomoci – teda jej prešetrenie a nariadenie vrátenia. Okrem toho však existuje aj možnosť tzv. súkromnoprávneho vymáhania – teda žaloba konkurenta alebo inej tretej osoby podaná na vnútroštátny súd s cieľom zabrániť vyplateniu pomoci, vymôcť jej vrátenie alebo uplatnenie nároku na náhrady škody. Hoci túto možnosť Európska komisia aj Súdny dvor EÚ konzistentne podporujú, na Slovensku je takmer neznámou. Tento článok má preto ambíciu načrtnúť, akú podobu by mohlo mať súkromnoprávne vymáhanie štátnej pomoci na Slovensku.

V poslednej dobe bola na Slovensku venovaná značná pozornosť súkromnoprávnemu vymáhaniu nárokov na náhradu škody spôsobenej porušením súťažného práva² – teda civilným žalobám súkromných osôb o náhradu škody spôsobenej porušením súťažného práva.

Takejto pozornosti sa neteší súkromnoprávne vymáhanie štátnej pomoci – teda civilným žalobám súkromných osôb, ktoré chcú zabrániť vyplateniu štátnej pomoci, dosiahnuť jej vrátenie alebo sa domáhajú náhrady škody vzniknutej v dôsledku toho, že museli konkurovať zvýhodnenému podniku.

Toto porovnanie zdanlivo potvrdzuje nelichotivé označenie práva štátnej pomoci ako *Popolušky* alebo *škaredej sestry* súťažného práva.³ Uvedené označenia však nereflektujú význam právnej úpravy štátnej pomoci. Zvýhodňovanie niektorých podnikateľov zo strany štátu môže hospodársku súťaž deformovať rovnako ako protisúťažné dohody alebo zneužívanie dominantného postavenia.⁴ Ochrana hospodárskej súťaže prostredníctvom práva štátnej pomoci sa preto javí rovnako dôležitá ako ochrana prostredníctvom súťažného práva.⁵

V prípade práva štátnej pomoci sa niektoré argumenty v prospech súkromnoprávneho vymáhania javia dokonca ešte presvedčivejšie ako v prípade práva súťažného. Verejnoprávne vymáhanie súťažného práva totiž zabezpečuje Komisia a národné súťažné orgány v každom členskom štáte – v slovenskom kontexte Protimonopolný úrad. Výlučnú právomoc na vyšetrovanie štátnej pomoci má však pre celú EÚ len jeden orgán. Týmto orgánom je Komisia, ktorej kapacity sú, samozrejme, limitované.

V záujme dodržiavania práva štátnej pomoci je o to dôležitejšie, aby vymáhanie bolo decentralizované. Inými slovami, aby napr. konkurenti príjemcu, ktorých sa prípadná

1 Článok obsahuje osobný názor autora a nemusí zodpovedať názorom inštitúcií, na ktorých autor pôsobí. Článok vychádza z príspevku autora uverejneného ako GYÁRFÁŠ, J.: *Hic Sunt Leones: Private Enforcement of State Aid Law in Slovakia*. *European State Aid Law Quarterly*, 3/2017, str. 455 – 469. Za nenahradielnú pomoc pri príprave tohto článku autor ďakuje kolegyni Lucii Dulovičovej, LL.B., LL.M.

2 ZAVADOVÁ, D.: Súkromnoprávne vymáhanie súťažného práva a transpozícia smernice o žalobách na náhradu škody spôsobenej porušením súťažného práva, *Justičná revue* roč. 67, č. 8 – 9, 2015, s. 989; KRÁLIK, A.: Uplatnenie náhrady škody spôsobenej porušením súťažného práva, *Bulletin SAK*, č. 7 – 8/2015, 2015; TELEPČÁK, I.: Vymáhanie náhrady škody spôsobenej porušením pravidiel hospodárskej

súťaže – čakajú nás zásadné zmeny?, Epravo.sk, 4. marec 2015; FUNTA, R.: Smernica o žalobách na náhradu škody pri porušení predpisov na ochranu práva hospodárskej súťaže EÚ (2014/104/EÚ): smerom proti kartelom, Projustice.sk, 22. september 2015.

3 GAMBARO, E. – MAZZOCCHI, F.: State aid Litigation before the EU Courts. The case of aid schemes, Italian Antitrust Review N.2, 2016, cituje EHLERMANN, C. D. – EVERSON, M.: Selected issues in the field of State Aid, European Competition Law Annual 1999, 2001; HENCHER, L. – OTTERVANGER, T. – SLOT, J. P.: No Longer the Cinderella of Competition Law but not quite the Ugly Sister, EC State Aid, 2006.

4 Ekonomická literatúra v súvislosti s rizikami štátnej pomoci hovorí najmä o negatívnych externalitách dotácií v kontexte medzinárodného obchodu (PINDYCK, R. S. – RUBINFELD, D. L.: Microeconomics, 3. vydanie, Tsinghua University Press/Prentice-Hall International, Beijing, 1995, str. 305 – 309; FRIEDERISZICK, H. – RÖLLER, L. H. – VEROUDEN, V.: European State Aid Control: an economic framework, 2006; KAREL, A.: An Analysis of State Aid – From Europe to New Zealand. ISCR, Wellington, 2005.) a rizikách tzv. „dotačnej vojny“ (subsidy war) (COLLIE, D. R.: State aid in the European Union: The prohibition of subsidies in an integrated market, International Journal of Industrial Organization, vol. 18, 2000, str. 229.). Situácia, v ktorej jednotlivé štáty súperia o podnikateľov a pracovné miesta rozdávaním stále väčších dotácií, je vo všeobecnosti hrou s negatívnym súčtom (BESLEY, T. – SEABRIGHT, P.: The Effects and Policy Implications of State Aids to Industry: An Economic Analysis, Economic Policy, 28/1999, str. 16.). Práve z tohto dôvodu je podľa ekonomických argumentov nevyhnutné ustanoviť nadnárodnú reguláciu a kontrolu štátnej pomoci.

5 Čisto terminologicky možno diskutovať o tom, či sú pojmy *súťažné právo* a *právo štátnej pomoci* samostatné množiny alebo je *právo štátnej pomoci* podmnožinou *súťažného práva*. Systematický výklad

štátna pomoc priamo negatívne dotýka, mali možnosť zastaviť vyplatenie štátnej pomoci alebo domáhať sa odstránenia jej následkov.

Komisia preto dlhodobo presadzuje súkromnoprávne vymáhanie štátnej pomoci – teda možnosť súkromných osôb, aby žalobami pred vnútroštátnymi súdmi bez priamej ingerencie Komisie dokázali zastaviť vyplatenie štátnej pomoci, doceliť jej vrátenie alebo domôcť sa náhrady škody, ktorá im bola spôsobená.

Na Slovensku je súkromnoprávne vymáhanie štátnej pomoci napriek tomu do veľkej miery neznáme. Podľa našich vedomostí neexistuje v tejto oblasti žiadne právoplatne skončené konanie⁶ a odborná literatúra sa tejto problematike, až na vzácne výnimky, nevenuje.⁷ Dôvod zrejme nie je ten, že by na Slovensku neexistovala štátna pomoc.⁸ A dôvodom zrejme tiež nebude nezáujem podnikateľov intervenovať, keď ich konkurent dostáva štátnu pomoc; práve naopak, existuje viacero prípadov, kedy takýto podnikatelia využili verejnoprávne nástroje (konkrétne sťažnosti adresované Komisii).⁹

Dôvody podľa nášho názoru možno hľadať v istom začarovanom kruhu. Vzhľadom na to, že túto oblasť neupravuje samostatný predpis, treba prípadné nároky komplikovane formulovať na priesečníku viacerých právnych odvetví. Neexistencia odbornej literatúry znamená, že mnohí potenciálni žalobcovia o tejto oblasti nemusia mať ani vedomosť. V dôsledku toho sa tieto nároky nedostanú pred súdy a tým ani neexistuje judikatúra, ktorá by zase mohla inšpirovať odbornú literatúru. Neexistencia judikatúry vedie k tomu, že ak potenciálni žalobcovia o tejto možnosti vôbec vedia a zvažujú konkrétne právne kroky, právny poradca zväčša nevie predpokladať priebeh sporu. To môže žalobcov odrádzať a tak zase brániť vzniku judikatúry.

Účelom tohto článku by preto malo byť načrtnúť, akú podobu by mohlo mať súkromnoprávne vymáhanie štátnej pomoci v slovenských podmienkach. Najprv v časti 1 predstavíme perspektívu práva EÚ. V časti 2 sa pokúsime preklopiť predlohy európskeho práva do procesného aj hmotnoprávneho rámca slovenského práva.

1. Súkromnoprávne vymáhanie štátnej pomoci z pohľadu práva EÚ

Základom regulácie štátnej pomoci je čl. 107 ods. 1 ZFEÚ, podľa ktorého „pomoc poskytovaná členským štátom alebo akoukoľvek formou zo štátnych prostriedkov, ktorá naruša hospodársku súťaž alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže tým, že zvýhodňuje určitých podnikateľov alebo výrobu určitých druhov tovaru, je nezlučiteľná s vnútorným trhom, pokiaľ ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi“.

Citovaná definícia je v aplikačnej praxi Európskej komisie ako aj Súdneho dvora Európskej únie vykladaná extenzívne a podľa ustálenej judikatúry môže byť hypotéza citovanej normy naplnená rôznorodými opatreniami. Štátnu pomoc v zmysle práva EÚ teda môžu okrem priamych dotácií predstavovať aj napríklad oslobodenie od určitých daní alebo poplatkov,¹⁰ predaj štátneho alebo obecného majetku za cenu nižšiu ako je trhová hodnota,¹¹ štátne záručky¹² alebo odpis daňovej pohľadávky v insolvenčnom konaní.¹³

JUDr. Juraj Gyárfáš, LL.M.

absolvoval Právnickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave, postgraduálny program European Master in Law & Economics

na univerzitách v Hamburgu a v Haife a rigorózne konanie na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity. V súčasnosti pôsobí ako advokát Allen & Overy Bratislava a ako externý

doktorand na Právnickej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach. Externe vyučuje na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Publikuje články k rôznym otázkam slovenského a európskeho práva a bol vedúcim autorského kolektívu komentára k zákonu o rozhodcovskom konaní. V novembri 2015 bol vymenovaný za člena Komisie pre rekodifikáciu súkromného práva.

Z procesného hľadiska je hlavným orgánom dozoru Európska komisia, ktorá *ex ante* schvaľuje poskytnutie štátnej pomoci. Zároveň, ak bola pomoc už poskytnutá alebo je poskytovaná, môže Komisia v rámci *ex post* prieskumu nariadiť jej vrátenie. Podľa čl. 108 ods. 3 ZFEÚ „Komisia musí byť v dostatočnom čase upovedomená o zámeroch v súvislosti s poskytnutím alebo upravením pomoci, aby mohla podať svoje pripomienky. [...] Členský štát nemôže vykonať navrhované opatrenia, pokiaľ sa vo veci nerozhodlo s konečnou platnosťou“ (tzv. klauzula „standstill“ alebo povinnosť pozastaviť výkon).

Článok 108 ods. 3 ZFEÚ členským štátom zakazuje implementovať štátnu pomoc pred jej schválením Komisiou. Podľa ustálenej judikatúry má toto ustanovenie priamy účinok. Už v rozsudku *Costa v ENEL*, Súdny dvor naznačil, že článok 108 ods. 3 ZFEÚ (bývalý článok 93 ods. 3 Zmluvy o EHS) môže priamo zakladať práva.¹⁴ To bolo výslovne potvrdené na začiatku sedemdesiatych rokov vo veci *Lorenz*, v ktorej Súdny dvor rozhodol, že „zákaz vykonávania uvedený v poslednej vete článku 93 ods. 3 [teraz článok 108 ods. 3] má priamy účinok a zakladá práva, ktoré majú vnútroštátne súdy povinnosť chrániť“.¹⁵ Pokiaľ ide o právne dôsledky porušenia tohto ustanovenia, Súdny dvor odkázal na vnútroštátne právne predpisy: „Keďže priamy účinok predmetného zákazu vyžaduje od vnútroštátnych súdov, aby ho aplikovali [...], je úlohou vnútroštátneho právneho poriadku každého členského štátu určiť právny postup vedúci k tomuto výsledku.“¹⁶

Pomoc poskytnutá v rozpore s povinnosťou pozastaviť výkon – teda bez predchádzajúceho oznámenia a schválenia Komisiou – sa považuje za *protiprávnu*.¹⁷ Protiprávna štátna pomoc však môže byť napriek tomu považovaná za *zlučiteľnú* s vnútorným trhom podľa článku 107 ods. 2 a 3 ZFEÚ. V takom prípade nemusí byť vrátená. Právomoc rozhodovať o zlučiteľnosti pomoci má výlučne len Komisia.¹⁸

Inými slovami, ak sa Komisia dozvie o *protiprávne* poskytnutej štátnej pomoci, nemôže bez ďalšieho nariadiť jej vrátenie, ale najprv musí preskúmať jej *zlučiteľnosť* s vnútorným trhom. Ak Komisia v rámci konania dospeje k záveru, že pomoc je napriek protiprávnosti *zlučiteľná* s vnútorným trhom, nemôže nariadiť jej vrátenie. Toto obmedzenie však neplatí pre právne následky vyplývajúce z *protiprávnosti* v kontexte vnútroštátneho práva. Bez ohľadu na to, či sa *protiprávna* pomoc v konečnom dôsledku považuje za *zlučiteľnú* alebo nie, majú vnútroštátne súdy právomoc a povinnosť vyvodit' potrebné dôsledky z protiprávneho charakteru štátnej pomoci.¹⁹

Prínos tohto nástroja pre celkové vymáhanie práva štátnej pomoci je zjavný. Nielen, že kapacity Komisie sú limitované, ale dokonca aj v prípade otvorenia konania si postup Komisie vyžaduje detailnejšie skúmanie. Komisia *de facto* nemôže „sankcionovať“ samotnú *protiprávnosť*, pokiaľ je pomoc *zlučiteľná* s vnútorným trhom. Vymáhanie štátnej pomoci pred vnútroštátnymi súdmi tak nielen odľahčuje kapacitu Komisie, ale okrem toho umožňuje „sankcionovanie“ samotnej protiprávnosti štátnej pomoci bez potreby skúmať jej *zlučiteľnosť* s vnútorným trhom.

V roku 2005 prijala Komisia Akčný plán štátnej pomoci²⁰ (*State Aid Action Plan – SAAP*) na zlepšenie účinnosti, transparentnosti, dôveryhodnosti a predvídateľnosti režimu štátnej pomoci. V oblasti vymáhania SAAP poukázal na potenciál súkromných súdnych sporov pred vnútroštátnymi súdmi ako prostriedok na zvýšenie disciplíny v oblasti štátnej pomoci.²¹

V roku 2006 dala Komisia vypracovať štúdiu o vymáhaní práva štátnej pomoci na vnútroštátnej úrovni,²² ktorá bola následne doplnená v roku 2009.²³ Hoci štúdia odhalila výrazný nárast počtu prípadov týkajúcich sa štátnej pomoci pred vnútroštátnymi súdmi, vykázala aj obmedzenú úlohu „skutočného súkromného vymáhania pred vnútroštátnymi súdmi“. Tento záver bol ešte markantnejší v nových členských štátoch EÚ vrátane Slovenska.

V nadväznosti na uvedenú štúdiu Komisia prijala Oznámenie o vymáhaní práva štátnej pomoci vnútroštátnymi súdmi.²⁴ Jeho účelom bolo „informovať vnútroštátne súdy a tretie osoby o prostriedkoch právnej nápravy, ktoré sú dostupné v prípade porušenia pravidiel štátnej pomoci, a poskytnúť im usmernenie o praktickom uplatňovaní týchto pravidiel“.

Oznámenie Komisie obsahuje nasledovný zoznam právnych nástrojov, ktoré by mali byť k dispozícii proti protiprávnym opatreniam pomoci pred vnútroštátnymi súdmi:

- (i) zabránenie vyplateniu protiprávnej pomoci,
- (ii) vrátenie protiprávnej pomoci (bez ohľadu na jej zlučiteľnosť s vnútorným trhom),

ZFEÚ by skôr nasvedčoval druhému výkladu, keďže právna úprava oboch oblastí je zaradená v Kapitole 1 Hlavy VII označenej ako *Pravidlá hospodárskej súťaže*. Táto kapitola sa delí na Oddiel 1 označený ako *Pravidlá uplatňované na podniky* (čl. 101 – 106) a Oddiel 2 označený ako *Pomoc poskytovaná štátmi* (čl. 107 – 109). Na účely tohto článku budeme napriek tomu pojmy používať ako samostatné množiny. Pojem *súťažné právo* budeme používať vo význame zákazu dohôd obmedzujúcich súťaž, zneužívania dominantného postavenia a kontroly koncentrácií. Táto terminológia zodpovedá systematickej úprave zákona č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov ako aj § 2 písm. a) zákona č. 350/2016 Z. z. Pojem *právo štátnej pomoci* budeme používať ako označenie právnej úpravy vychádzajúcej z čl. 107 – 109 ZFEÚ a súvisiacich predpisov.

6 Podľa správ v médiách sa zdá, že spoločnosť Fortischem podala žalobu o náhradu škody voči Slovenskej republike, čo by mohol byť prvý prípad súkromnoprávneho vymáhania práva štátnej pomoci pred slovenskými súdmi (HALUZA, I.: Finančníci z pozadia nováčkej chemičky žalujú štát, eTrend, 4. decembra 2015). Zdá sa však, že žiadne súdne rozhodnutia týkajúce sa tohto prípadu ešte nie sú verejnej prístupné. Nie sme si vedomí ďalších obdobných konaní pred slovenskými súdmi.

7 Len zopár akademických prác sa čiastočne zaoberá touto otázkou (PRÍKAZSKÁ, K.: Zodpovednosť členského štátu za porušenie práva Európskej únie s konkrétnym zameraním na štátnu pomoc, Dizertačná práca, PF UK, Bratislava, 2013; BUKAIOVÁ, E.: Enforcement of European Union State Aid Rules at National Level. Master Thesis. PF UK, Bratislava, 2017).

8 Stránka Európskej komisie eviduje mnoho rozhodnutí v oblasti štátnej pomoci týkajúcich sa Slovenskej republiky. Možno predpokladať, že opatrení, ktoré by mohli zakladať štátnu pomoc, je výrazne viac.

9 Rozhodnutie Komisie o štátnej pomoci SA.33797 (2013/C)

- (ex 2013/NN) (ex 2011/CP) poskytnutej Slovenskom podniku NCHZ, 2014, Úradný vestník Európskej únie, L269, 15. október 2015; Rozhodnutie Komisie o opatreniach SA.23008 (2013/C) (ex 2013/NN), ktoré poskytla Slovenská republika v prospech Spoločnej zdravotnej poisťovne, a. s (SZP) a Všeobecnej zdravotnej poisťovne, a. s (VšZP).
- 10 Vec 173/73 *Italy v Commission* [1974] ECR 709; vec C-301/87 *France v Commission* ('Boussac') [1990] ECR I-307, bod 41.
- 11 Oznámenie Komisie o prvkoch štátnej pomoci pri predaji pozemkov a budov verejnoprávnymi orgánmi (97/C 209/03).
- 12 Oznámenie Komisie o uplatňovaní článkov 87 a 88 Zmluvy o ES na štátnu pomoc vo forme záruk (2008/C 155/02).
- 13 Rozhodnutie Komisie o štátnej pomoci C 25/2005 (ex NN 21/2005) poskytnutej Slovenskou republikou v prospech spoločnosti Frucona Košice, a. s.. Toto rozhodnutie bolo neskôr Súdny dvorom zrušené, pritom však nebolo spochybnené, že odpis pohľadávok v insolvenčnom konaní teoreticky môže zakladať štátnu pomoc (len v danom prípade existencia štátnej pomoci nebola preukázaná).
- 14 Vec 6/64 *Costa v ENEL* [1964] ECR 585.
- 15 Vec 120/73 *Lorenz* [1973] ECR 1471, bod 8.
- 16 Tamtiež, bod 9.
- 17 Okrem niekoľkých výnimiek – konkrétne minimálna pomoc, pomoc spadajúca pod skupinové výnimky, individuálna pomoc poskytovaná na základe platných a účinných schém štátnej pomoci a individuálna pomoc poskytovaná na základe platných a účinných schém minimálnej pomoci.
- 18 Vec C-199/06 *CELF and Ministre de la Culture et de la Communication* [2008] ECR I-469, bod 38; vec C-17/91 *Lornoy and Others v Belgian State* [1992] ECR I-6523, bod 30 a vec C-354/90 *Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires and Others v France* [1991] ECR I-5505, bod 14.

(iii) vrátenie úroku za obdobie protiprávnosti,

(iv) náhrada škody spôsobenej účastníkom hospodárskej súťaže a iným tretím stranám a

(v) predbežné opatrenia proti protiprávnej pomoci.²⁵

Komisia a Súdny súd EÚ nemôžu jednoznačne ustáliť, ako by sa tieto žaloby mali klasifikovať podľa vnútroštátnych právnych predpisov. Oznámenie Komisie však v tomto smere poskytuje určité náznaky.

Pokiaľ ide o zabránenie vyplatenia protiprávnej pomoci (ak ešte nebola vyplatená) a vrátenie protiprávnej pomoci (ak už bola vyplatená), Oznámenie Komisie zdôrazňuje, že vnútroštátne súdy sú povinné podľa vnútroštátneho práva vyvodiť všetky primerané právne dôsledky porušenia povinnosti pozastavenia výkonu („standstill“ povinnosti).²⁶ Komisia pripúšťa, že povinnosť vnútroštátneho súdu zabrániť vyplateniu protiprávnej štátnej pomoci môže vzniknúť v rôznorodých procesných konšteláciách. Často pôjde o situáciu, v ktorej sa navrhovateľ snaží spochybníť platnosť úkonu, ktorým sa protiprávna pomoc poskytuje, pričom v takom prípade je zabránenie platby zvyčajne logickým dôsledkom rozhodnutia o neplatnosti daného úkonu.²⁷

Pokiaľ ide o žalobu o náhradu škody, Oznámenie Komisie vysvetľuje, že tento nárok je typicky uplatňovaný voči orgánom poskytujúcim štátnu pomoc.²⁸ Právny základ nároku môže byť buď vo vnútroštátnych právnych predpisoch alebo v práve EÚ v rámci doktríny *Francovich* a *Brasserie du Pêcheur*.²⁹ Táto judikatúra potvrdzuje, že členské štáty sú povinné poskytnúť náhradu škody spôsobenej jednotlivcom v dôsledku porušenia práva EÚ zo strany štátu. Podmienky zodpovednosti sú: (i) porušenie právnej normy priznávajúcej práva jednotlivcom; (ii) dostatočná závažnosť porušenia; a (iii) existencia priamej príčinnej súvislosti medzi porušením povinnosti členského štátu a škodou, ktorú utrpeli poškodené strany.³⁰ Oznámenie Komisie tiež uvádza charakter prípadných škôd, pričom ide najmä o ušlý zisk.

Teoreticky si možno predstaviť aj nárok na náhradu škody voči príjemcovi pomoci. V práve EÚ však základ pre takýto nárok neexistuje. Podľa rozhodnutia Súdného dvora vo veci *SFEI* neukladá článok 108 ods. 3 ZFEÚ príjemcovi pomoci žiadne priame povinnosti, a preto v rámci európskeho práva neexistuje právny základ pre priamu žalobu o náhradu škody proti príjemcovi.³¹ Nárok na náhradu škody proti príjemcovi by však mohol vyplývať z vnútroštátneho práva, najmä na základe predpisov upravujúcich mimozmluvnú zodpovednosť.³² Či takýto nárok možno identifikovať v slovenskom práve bude predmetom ďalšej časti.

Na základe tohto stručného prehľadu je zrejmé, že právo EÚ požaduje, aby boli dvere súkromnoprávnemu vymáhaniu štátnej pomoci vo vnútroštátnych právnych poriadkoch otvorené. Formulácia konkrétnych procesných postupov a hmotnoprávných inštitútov je však otázkou vnútroštátneho práva. V nasledujúcej časti budeme tieto procesné a hmotnoprávne otázky analyzovať z pohľadu slovenského práva.

2. Súkromnoprávne vymáhanie štátnej pomoci z pohľadu slovenského práva

Pri čítaní Oznámenia Komisie sa môže zdať, že súkromné vymáhanie práva štátnej pomoci by malo byť jednoduché. Právny základ je daný a tak isto aj aktívna legitimácia konkurentov a tretích strán.

Ak sa však snažíme „preložiť“ tieto nároky do vnútroštátneho práva – v tomto prípade konkrétne slovenského – objavuje sa množstvo problémov a nejasností, a to tak v hmotnoprávnej ako aj procesnoprávnej oblasti.

2.1 Prehľad existujúcej literatúry a judikatúry

Na úvod treba poznamenať, že na Slovensku existuje veľmi málo odbornej literatúry o súkromnoprávnom vymáhaní štátnej pomoci. Neexistuje žiadne komplexné pojednanie o rôznych alternatívnych scenároch, ktoré v tomto kontexte môžu nastať, či o mož-

nostiach potenciálnych súkromných žalobcov. Pokiaľ ide o vymáhanie štátnej pomoci, väčšiu pozornosť si získalo verejnoprávne vymáhanie – teda konanie pred Komisiou a následné vymáhanie vrátenia štátnej pomoci pred vnútroštátnymi orgánmi. Tento záujem čiastočne súvisí s nekončiacou „ságoou Frucona“ týkajúcou sa údajnej štátnej pomoci poskytnutej spoločnosti Frucona Košice a. s. Táto kauza už stihla v rôznych procesných kontextoch prejsť azda všetkými inštanciami slovenského súdnictva a cestou vyvolať množstvo zaujímavých akademických otázok.³³ Pokiaľ však ide o súkromnoprávne vymáhanie, záujem právnej vedy je skôr sporadický.³⁴

Rešerš v rámci existujúcej judikatúry prináša ešte menej. Nie sme si vedomí žiadneho prípadu, v ktorom by slovenské súdy právoplatne rozhodli o problematike súkromnoprávneho vymáhania práva štátnej pomoci.

Pri analýze súkromnoprávneho vymáhania štátnej pomoci v rámci slovenského práva preto vo veľkej miere vychádzame z nemeckej a rakúskej literatúry a judikatúry. Vzhľadom na to, že slovenské právo zväčša vychádza z inštitútov rakúskeho a nemeckého práva (napr. nekalá súťaž, režim náhrady škody, civilný proces), veríme, že koncepty rozpracované v Nemecku a Rakúsku sú relevantné aj pre Slovensko. Nemecká a rakúska literatúra a judikatúra už mnohé otázky, ktoré vznikajú v rámci interakcie medzi vnútroštátnym právom a právom EÚ, riešili a práve tieto riešenia môžu byť inšpiratívne aj v slovenskom kontexte.

2.2 Všeobecné úvahy

Dostupnosť a povaha právnych prostriedkov potenciálnych žalobcov, či už sú konkurentmi alebo inými tretími osobami, závisí predovšetkým od toho, či už pomoc bola poskytnutá. Ak pomoc ešte nebola realizovaná, hlavným cieľom bude zabrániť jej vyplateniu. Ak už pomoc bola poskytnutá, navrhovateľ sa bude zrejme chcieť domáhať toho, aby ju príjemca bol povinný vrátiť (aj s úrokmi) alebo bude vymáhať náhradu škody.

Treba poznamenať, že slovenské právo *expressis verbis* neustanovuje konkrétne možnosti riešenia protiprávnej štátnej pomoci. Inými slovami, akékoľvek právne nároky musia byť formulované v rámci existujúcich všeobecných inštitútov slovenského práva. V tejto časti preto budeme analyzovať potenciálne spôsoby, ako z pozície tretej osoby –buď priameho konkurenta príjemcu pomoci alebo inej tretej osoby (i) zabrániť vyplateniu protiprávnej pomoci príjemcovi, (ii) dosiahnuť vrátenie pomoci poskytnutej príjemcovi a (iii) uplatniť nárok na náhradu škody.

2.3 Zabránenie vyplateniu protiprávnej pomoci

Ako bolo uvedené vyššie, podľa judikatúry Súdneho dvora a Oznámenia Komisie je povinnosťou vnútroštátnych súdov aplikovať priamo účinné európske právo štátnej pomoci a na návrh súkromného žalobcu zabrániť vyplateniu protiprávnej pomoci.³⁵ V tejto časti budeme analyzovať, ako tento nárok realizovať v kontexte slovenského práva.

(a) Civilné konanie

Ak sa štátna pomoc poskytuje na základe súkromnoprávneho úkonu (najmä na základe zmluvy), prichádzajú z pozície žalobcu do úvahy nasledovné možnosti: (i) žaloba na určenie neplatnosti alebo neúčinnosti práv a povinností z tohto úkonu alebo (ii) žaloba na zdržanie sa vyplatenia pomoci. Obe alternatívy budú analyzované nižšie.

(i) Určovací žaloba

Ak je zmluva, na základe ktorej sa má poskytnúť štátna pomoc, v rozpore s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ, môže to spôsobovať jej neplatnosť pre rozpor so zákonom³⁶ podľa § 39 Občianskeho zákonníka alebo jej neúčinnosť z dôvodu absencie schválenia príslušným orgánom (Európskou komisiou)³⁷ podľa § 47 Občianskeho zákonníka.³⁸ Na tomto základe by navrhovateľ mohol podať žalobu o určenie, že práva a povinnosti vyplývajúce z tejto zmluvy neexistujú.³⁹

19 Vec C-368/04 *Transalpine Ölleitung in Österreich* [2006] ECR I-9957, bod 38 and 44; spojené veci C-261/01 a C-262/01 *Van Calster and Cleeren* [2003] ECR I-12249, bod 75; a vec C-295/97 *Piaggio* [1999] ECR I-3735, bod 31.

20 Akčný plán štátnej pomoci – Menšia a lepšie zacielená štátna pomoc: orientačný plán reformy štátnej pomoci na roky 2005 – 2009, KOM(2005) 107 konečná verzia.

21 SAAP, bod 55.

22 Generálne riaditeľstvo pre hospodársku súťaž: Study on the Enforcement of State Aid Law at National Level. Part 1, Application of EC State aid rules by national courts. Part II, Recovery of unlawful State aid, Law Com, 2006.

23 Generálne riaditeľstvo pre hospodársku súťaž: 2009 update of the 2006 Study on the enforcement of State aid rules at national level. Final Report, Law Com, 2009.

24 Oznámenie Komisie o vymáhaní práva štátnej pomoci vnútroštátnymi súdmi (2009/C 85/01) (ďalej len „**Oznámenie Komisie**“).

25 Oznámenie Komisie, bod 26.

26 Oznámenie Komisie, bod 28 a 30 a tam citovaná judikatúra.

27 Oznámenie Komisie, bod 29.

28 Oznámenie Komisie, bod 43.

29 Spojené veci C-6/90 a C-9/90 *Francoovich a ostatní* [1991] ECR I-5357; spojené veci C-46/93 a C-48/93 *Brasserie du Pêcheur a Factortame* [1996] ECR I-1029.

30 Oznámenie Komisie, bod 45.

31 Oznámenie Komisie, bod 54; vec C-39/94 *SFEI and Others* [1996] ECR I-3547, body 72 – 74.

32 Oznámenie Komisie, bod 55.

33 Prípad Frucony by si vyžadoval samostatný článok, v skratke však možno uviesť nasledovné. Daňový úrad v júli 2004 súhlasil s odpísaním 65 % dlhu v prospech spoločnosti Frucona Košice a. s., čo bolo o dva roky nato vyhlásené Komisiou za nezlučiteľné s pravidlami EÚ o štátnej pomoci. Komisia dospela k názoru, že daňový úrad by bol získal väčšiu časť svojich pohľadávok v konkurznom konaní alebo

prostredníctvom daňovej exekúcie. Výsledkom bolo, že odpísanie dlhu zvýhodnilo Fruconu v porovnaní s jej konkurentmi, a preto predstavovalo štátnu pomoc. Frucona podala návrh na zrušenie rozhodnutia Komisie na Všeobecnom súde EÚ, ktorý návrh zamietol (vec T-11/07 *Frucona Košice v Commission* [2010] ECR II-05453). Spoločnosť sa odvolala na Súdny dvor EÚ, ktorý rozsudok Všeobecného súdu zrušil (vec C-73/11 P *Frucona Košice v Commission* [2013] ECR II-05453). Vzhľadom na zistenia Súdneho dvora Komisia prijala nové rozhodnutie, kde opäť rozhodla, že odpis daňového dlhu spoločnosti Frucona v roku 2004 bol nezlučiteľný s pravidlami o štátnej pomoci. Všeobecný súd EÚ rozhodnutie Komisie zrušil (vec T-103/14 *Frucona Košice v Commission* [2016] ECR I-152). Na odvolanie Komisie bol rozsudok Všeobecného súdu potvrdený Súdnym dvorom (vec C-300/16 *Frucona Košice v Commission*). V rámci Slovenska sa daňový úrad niekoľko rokov snažil údajnú štátnu pomoc vymôcť, avšak bez veľkého úspechu. Jednou z hlavných prekážok bol argument, že súdne rozhodnutie, ktoré ukončilo pôvodné vyrovnacie konanie, predstavuje prekážku *rei iudicatae* (OS Košice II, sp. zn. 4Cb/338/2006-85; KS Košice, sp. zn. 2 Cob 155/2007-186; NS SR, sp. zn. 5MObdo/3/2009; ÚS SR, sp. zn. II ÚS 501/2010; NS SR, sp. zn. 4M Obdo 7/2011; ÚS SR, sp. zn. III ÚS 638/2014). Medzitým sa zákonodarca snažil uláhčiť vymáhanie pomoci prostredníctvom zákona často označovaného ako „*Lex Frucona*“ (zákon č. 102/2011 Z. z.). Viaceré ustanovenia tohto zákona boli vyhlásené za protiústavné (ÚS SR, sp. zn. PL ÚS 115/2011). V rámci ďalšieho vývoja tejto kauzy sa Frucona pokúšala o ďalšie kolo reštrukturalizácie (OS Košice I, sp. zn. 26R/5/2011; KS Košice, sp. zn. KSKE/2CoKR/15/2011; ÚS SR, sp. zn. II ÚS 455/2012). Celá kauza vyvolala značnú diskusiu a viaceré odborných reflexií (napr. GYÁRFAŠ, J.: Sága Frucona: Všetci kamaráti by ňu chceli mať!, *Lexforum.cz*, 12. júl 2014; ELLYNE, E.: *Frucona Revisited: Confusing*

Koncepčný problém takejto žaloby však spočíva najmä v potrebe preukázať naliehavý právny záujem podľa § 137 CSP. Vzhľadom na to, že navrhovateľ nie je stranou danej zmluvy, existencia naliehavého právneho záujmu je prinajmenšom otázná. Naliehavý právny záujem podľa procesualistickej literatúry nie je daný v prípadoch, keď tvrdené právo už nie je v štádiu neistoty alebo ohrozenia a ak má navrhovateľ k dispozícii iný spôsob ochrany tvrdeného práva.⁴⁰

Tento problém ilustrujú dva rakúske prípady štátnej pomoci týkajúce sa údajne podhodnoteného predaja verejného majetku. Prvý prípad – *Bank Burgenland* – sa týkal privatizácie akcií v regionálnej banke. Krajinská vláda v rámci tendra prijala nižšiu ponuku na základe iných kritérií ako len cena. Komisia rozhodla, že ide o protiprávnu štátnu pomoc⁴¹ a jej rozhodnutie potvrdil tak Všeobecný súd, ako aj Súdny dvor.⁴² Neúspešní uchádzači zároveň podali žaloby na rakúske sudy, ktorými sa okrem iného domáhali určenia neplatnosti zmluvy o kúpe akcií. Tieto návrhy boli zamietnuté z dôvodu, že právo EÚ požaduje len vrátenie pomoci (v tomto prípade čiastky, o ktorú bola ponuka úspešných uchádzačov nižšia, než ponuky žalobcov). Konštatovanie neplatnosti celej transakcie by však podľa súdov išlo nad rámec požiadaviek práva EÚ. Žalobcovia preto nemali právny záujem na vyhlásení neplatnosti zmluvy, pretože by to nemalo vplyv na ich právne postavenie, ktoré bolo dostatočne chránené možnosťou domôcť sa vrátenia štátnej pomoci zo strany ich konkurentov.⁴³

Druhý prípad – *Landesforstrevier L* – sa tiež týkal predaja verejného majetku (lesných pozemkov). Skupina záujemcov namietala, že plánovaný predaj porušuje právo štátnej pomoci EÚ, pretože predávajúci v tendri nevybral uchádzača s najvyššou ponukou. Skutkové okolnosti prípadu sú trochu iné ako v prípade *Bank Burgenland*, pretože existenciu štátnej pomoci nepotvrdilo rozhodnutie Komisie a žaloba bola podaná ešte pred samotným predajom. Rakúsky Najvyšší súd sa však tiež vyjadril k otázke, či by v prípade, že sa predaj uskutoční, bol žalobca oprávnený žalovať o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy. Súd potvrdil, že žalobca by mal mať právo žalovať o uloženie povinnosti vrátiť pomoc, nie však na základe neplatnosti zmluvy, ale priamo na základe článku 108 ods. 3 ZFEÚ v spojení s vnútroštátnou úpravou nekalej súťaže. Najvyšší súd tak dospel k záveru, že prípadná neplatnosť alebo neúčinnosť danej zmluvy je z pohľadu žalobcu irelevantná.⁴⁴

Vyššie popísané argumenty sú podľa nášho názoru relevantné aj podľa slovenského práva. Naliehavý právny záujem nie je daný, ak si navrhovateľ môže svoje práva uplatniť žalobou na plnenie.⁴⁵ Pretože – ako bude podrobne uvedené nižšie – navrhovateľ v tomto prípade môže podať zdržovaciú žalobu na zabránenie vyplatenia pomoci, neexistuje zrejme naliehavý právny záujem na určení neplatnosti alebo neúčinnosti práv alebo povinností vyplývajúcich zo zmluvy o poskytnutí štátnej pomoci. Určovacia žaloba by tak zrejme nebola úspešná.

(ii) Zdržovacia žaloba

Navrhovateľ by mohol podať zdržovaciú žalobu, jednak proti orgánu poskytujúcemu pomoc, aby sa zdržal jej vyplatenia, a jednak proti príjemcovi, aby sa zdržal prijatia pomoci. Otázkou je, ako konštruovať túto žalobu z hľadiska hmotného práva.

Jednou z možností by bolo odvodiť hmotnoprávny základ priamo z článku 108 ods. 3 ZFEÚ. Možno poukázať na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, ktoré sa zdá byť v súlade s touto logikou.⁴⁶ Išlo o žalobu prevádzkovateľa súkromnej nemocnice, ktorý žiadal, aby súd odporcovi – Stredočeskému kraju – nariadil zdržanie sa vyplatenia finančnej pomoci niektorým verejným nemocniciam. Žaloba bola na dvoch inštanciách zamietnutá, pretože sudy dospeli k záveru, že nemajú právomoc posúdiť zlučiteľnosť pomoci s vnútorným trhom. Najvyšší súd rozhodnutia zrušil a objasnil, že hoci vnútroštátne sudy skutočne nie sú oprávnené rozhodovať o zlučiteľnosti pomoci s vnútorným trhom, v danej veci také posúdenie ani nebolo potrebné. Práve naopak, sudy mali iba posúdiť, či dané opatrenie predstavuje štátnu pomoc a v prípade kladnej odpovede mali vyvodiť potrebné závery. Pri zistení, že došlo k porušeniu povinnosti pozastaviť výkon (povinnosti „*standstill*“) podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ, sú sudy povinné chrániť práva tretích strán.

Najvyšší súd neanalyzoval konkrétny právny základ, ktorý by vnútroštátne súdy oprávňoval nariadiť verejnoprávnemu poskytovateľovi, aby nevyplatil pomoc udelenú v rozpore s povinnosťou pozastaviť výkon. Zdá sa však, že túto povinnosť by odvodil priamo z článku 108 ods. 3 ZFEÚ.

Alternatívne možno hľadať právny základ vo vnútroštátnom práve, buď vo všeobecných ustanoveniach zaručujúcich ochranu proti nezákonnému zasahovaniu (teda typicky v deliktnej práve), alebo v práve nekalej súťaže.

Nemecké súdy v tejto súvislosti posudzovali dva právne základy z oblasti všeobecného súkromného práva. Prvým je § 823 ods. 2 nemeckého občianskeho zákonníka (BGB), ktorý stanovuje všeobecnú povinnosť nahradiť škodu spôsobenú porušením „zákonu určeného na ochranu inej osoby“ („ein den Schutz eines anderen bezweckendes Gesetz“) – teda ustanovenie podobné § 420 slovenského Občianskeho zákonníka. Druhým je § 1004 ods. 1 BGB, ktorý chráni vlastníkov pred neprimeraným zásahom do ich majetku – teda ustanovenie do istej miery podobné § 126 slovenského Občianskeho zákonníka, pričom v Nemecku je však chápané všeobecnejšie ako ochrana aj iných právnych záujmov, nie len vlastníckeho práva.⁴⁷

Súkromnoprávne vymáhanie štátnej pomoci bolo v Nemecku testované najmä v sérii rozhodnutí týkajúcich sa údajnej pomoci poskytnutej štátom kontrolovanými letiskami v prospech určitých leteckých dopravcov (*Berlin Schönefeld*,⁴⁸ *Flughafen Lübeck*,⁴⁹ *Flughafen Frankfurt-Hahn*),⁵⁰ ako aj iným subjektom (*Konzertveranstaltungen*).⁵¹ V tejto súvislosti Spolkový súdny dvor opakovane potvrdil, že konkurent príjemcu pomoci by mal byť chránený povinnosťou pozastaviť výkon (povinnosťou „standstill“) a že článok 108 ods. 3 ZFEÚ je „zákon určený na ochranu inej osoby“, takže konkurent sa môže tohto ustanovenia domáhať v spojení s § 823 ods. 2 BGB a § 1004 ods. 1 BGB.⁵²

Táto konštrukcia je v nemeckom práve možná vzhľadom na doktrínu „kvázi-negatívneho zdržovacieho nároku“ („*Quasinegatorischer Unterlassungsanspruch*“). S istou dávkou zjednodušenia možno tento koncept vysvetliť ako *ex ante* zdržovací nárok vyplývajúci z § 823 BGB. V slovenskom kontexte je § 420 OZ interpretovaný len ako základ pre *ex post* nárok na náhradu škody. Zdržovací nárok uplatnený *ex ante* možno odvodiť z § 417 OZ, podľa ktorého, komu hrozí škoda, má právo sa domáhať, aby súd uložil vykonať vhodné a primerané opatrenia na odvrátenie hrozacej škody.⁵³ Hoci toto ustanovenie sa zvyčajne nepoužíva v obchodnom kontexte, v spojení s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ by teoreticky mohlo slúžiť aj ako základ pre *ex ante* žalobu na zabránenie vyplateniu štátnej pomoci.

V snahe zabrániť vyplateniu protiprávnej pomoci by sa žalobca mohol opierať aj o právo nekalej súťaže. Podobne ako rakúske a nemecké právne predpisy, slovenský Obchodný zákonník ustanovuje všeobecný zákaz nekalej súťaže. Nekalá súťaž je definovaná ako konanie v hospodárskej súťaži, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi súťaže a je spôsobilé privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom. Konkurent sa v prípade porušenia tohto ustanovenia môže proti rušiteľovi domáhať, aby sa tohto konania zdržal a odstránil závadný stav a tiež požadovať primerané zadostučinenie, ktoré sa môže poskytnúť aj v peniazoch, náhradu škody a vydanie bezdôvodného obohatenia.

Subsumpcia protiprávnej štátnej pomoci pod skutkovú podstatu nekalej súťaže sa objavuje napr. v rakúskej judikatúre. Vo veci *Landesforstrevier L*, rakúsky Najvyšší súd konštatoval, že porušenie povinnosti pozastaviť výkon („standstill“ povinnosť) podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ môže byť základom negatívnej žaloby podľa rakúskeho zákona o nekalej súťaži (*Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb – UWG*). Rakúsky Najvyšší súd tiež potvrdil, že záujemcovia (účastníci tendra) o verejné aktíva sú prinajmenšom *ad hoc* konkurenti.⁵⁴ Podobne aj vo veci *Bank Burgenland* rakúsky Najvyšší súd potvrdil, že porušenie povinnosti pozastaviť výkon predstavuje nekalú súťaž podľa § 1 ods. 1 UWG, a preto žaloby konkurentov na zabránenie vyplatenia pomoci môžu byť koncipované ako žaloby proti nekalej súťaži.⁵⁵

K rovnakému záveru dospel aj nemecký Spolkový súdny dvor, ktorý síce žaloby proti opatreniam štátnej pomoci primárne posudzoval na základe všeobecných ustanovení o občianskoprávných deliktoch, zároveň však potvrdil paralelný právny základ podľa ustanovení o nekalej súťaži.⁵⁶

EDF and Placing the Burden of Proof Where it Belongs, State Aid Hub. eu, 2. jún 2016; CSACH, K.: Frucona revisited. Ústavný súd vracia úder, Lexforum.cz, 19. júl 2011; GYÁRFAŠ, J.: Sága Frucona: Lásku alebo majetok? Dávajte majetok!, Lexforum.cz, 18. február 2011; GYÁRFAŠ, J.: Sága Frucona: Pokračovanie bez prestávky, rytmus tango, Lexforum.cz, 9. december 2010; MALIAR, M.: Cram – down a štátna pomoc v SR, Lexforum.cz, 25. apríl 2010; TICHÝ, L.: Rozhodnutie Európskej komisie vo veciach štátnej pomoci z pohľadu slovenského právneho poriadku, Justičná Revue, č. 2/2007, 2011, str. 270; CSACH, K.: Vymáhanie protiprávnej štátnej pomoci na základe rozhodnutia Európskej komisie, Justičná revue, č. 2/2007, 2007, str. 198. Inými slovami, prípad Frucona by mohol byť predmetom samostatnej dizertačnej práce, netýkal sa však súkromnoprávneho vymáhania štátnej pomoci, ktoré je predmetom tohto článku.

34 CSACH, K.: Protiprávna štátna pomoc – právne následky nezákonnej ingerencie verejnej moci do podnikania. Ingerencia orgánov verejnej moci do podnikania, Zborník príspevkov z vedeckej konferencie, Košice, 2006, str. 12; CSACH, K.: Konkurenčné žaloby pri poskytovaní a odbúravaní subvencií v nemeckom hospodárskom práve, Právnik, č. 10/2006, 2006, str. 1178; GALANDOVÁ, M. – BAUS M.: Možnosti obrany konkurenta prijímateľa investičnej pomoci v zmysle vnútroštátneho práva, Epravo.sk, 3. september 2013; PRÍKAZSKÁ, K.: Zodpovednosť členského štátu za porušenie práva Európskej únie s konkrétnym zameraním na štátnu pomoc, Dizertačná práca, PF UK, Bratislava, 2013; BUKAIOVÁ, E.: Enforcement of European Union State Aid Rules at National Level, Diplomová práca, PF UK, 2017.

35 Oznámenie Komisie, bod 28.

36 PRÍKAZSKÁ, K.: Zodpovednosť členského štátu za porušenie práva Európskej únie s konkrétnym zameraním na štátnu pomoc, Dizertačná práca, PF UK, Bratislava, 2013.

- 37 CSACH, K.: Protiprávna štátna pomoc – právne následky nezákonnej ingerencie verejnej moci do podnikania. Ingerencia orgánov verejnej moci do podnikania, Zborník príspevkov z vedeckej konferencie, Košice, 2006, str.12.
- 38 Podľa nášho názoru je neúčinnosť podľa § 47 OZ presvedčivejšia ako neplatnosť. Vzhľadom na rozhodnutia rakúskeho Najvyššieho súdu citované nižšie je však otázne, či je z hľadiska práva EÚ potrebná akákoľvek súkromnoprávna sankcia týkajúca sa zmluvy a či by z hľadiska práva EÚ nepostačilo vrátenie štátnej pomoci bez potreby deklarovať neplatnosť alebo neúčinnosť zmluvy. V niektorých prípadoch môže neplatnosť alebo neúčinnosť nespravodlivo zasahovať do právnej sféry tretích osôb, ktoré neboli príjemcami štátnej pomoci (napr. veritelia v prípade, keď štát za dlžníka poskytol záruku, ktorá predstavuje štátnu pomoc v prospech tohto dlžníka, pozri HARRISON, D.: The Curious Contractual Consequences of a Finding of Unlawful State Aid. *European State Aid Law Quarterly*, 3/2017, str. 487). V každom prípade táto otázka prekračuje rozsah tohto článku.
- 39 Príkazská píše o žalobe na určenie neplatnosti zmluvy (PRÍKAZSKÁ, K.: Zodpovednosť členského štátu za porušenie práva Európskej únie s konkrétnym zameraním na štátnu pomoc, Dizertačná práca, PF UK, Bratislava, 2013). Nová právna úprava Civilného sporového poriadku už však nepripúšťa žalobu na určenie neplatnosti zmluvy a určovací žaloba sa musí týkať konkrétnych práv a povinností (ŠTEVČEK, M.: Veľké komentáre. Civilný sporový poriadok, prvá edícia, C. H. Beck SK, 2016, str. 505).
- 40 ŠTEVČEK, M. a kol.: Veľké komentáre. Civilný sporový poriadok, prvá edícia, C. H. Beck SK, 2016, str. 501.
- 41 Rozhodnutie Komisie o štátnej pomoci C 56/06 (ex NN 77/06) Rakúska na privatizáciu spoločnosti Bank Burgenland.
- 42 Spojené veci C-214/12P C-215/12P a C-223/12P *Land Burgenland and Others v Commission* [2013] ECR I-682.

Prepojenie protiprávnej štátnej pomoci s nekalou súťažou bolo diskutované aj v českej súdnej praxi.⁵⁷ V tomto prípade podal súkromný prevádzkovateľ športových zariadení žalobu o ochranu pred nekalou súťažou proti Českej republike zastúpenej Ministerstvom školstva, mládeže a telovýchovy. Žalobca sa domáhal uloženia povinnosti žalovanej zdržať sa poskytovania dotácií neziskovým športovým zariadeniam. Žaloba bola zamietnutá z dôvodu, že ministerstvo nekonalo „v rozpore s dobrými mravmi súťaže“, pretože grantový systém neporušil právo štátnej pomoci. Napriek tomu je prípad zaujímavý, pretože súdy nezamietli možnosť podania žaloby proti orgánu poskytujúcemu štátnu pomoc koncipovanej ako žalobu proti nekalej súťaži, a meritórne skúmali, či bola naplnená skutková podstata nekalej súťaže.

Podľa nášho názoru sú tieto úvahy relevantné aj v slovenskom kontexte. Generálna klauzula nekalej súťaže podľa § 44 OBZ je relatívne otvorenou normou, pod ktorú možno subsumovať širokú škálu konaní potenciálne ohrozujúcich hospodársku súťaž. Protiprávna štátna pomoc by tak mohla byť považovaná za konanie, ktoré je „v rozpore s dobrými mravmi súťaže“ a tým predstavuje nekalú súťaž. Osoba, ktorej práva boli týmto konaním porušené alebo ohrozené, by tak mala mať nároky podľa § 53 OBZ – teda právo domáhať sa proti rušiteľovi, aby sa konania zdržal a odstránil závadný stav.

V tejto súvislosti vyvstávajú dve kľúčové otázky – kto je v danej situácii aktívne legitimovaný a kto je legitimovaný pasívne.

Pokiaľ ide o aktívnu legitimáciu, nie je sporné, že môže ísť o priamych súťažiteľov príjemcu protiprávnej štátnej pomoci. Otázne je však, či môže ísť aj o tretie osoby.⁵⁸

Pokiaľ ide o pasívnu legitimáciu, kľúčová otázka spočíva v tom, či by žaloba mala byť smerovaná proti poskytovateľovi pomoci alebo proti príjemcovi.

Túto otázku je podľa nášho názoru vhodné analyzovať v závislosti od hmotnoprávneho základu žaloby.

Pokiaľ je žaloba založená výlučne na článku 108 ods. 3 ZFEÚ (prípadne v spojení s § 417 alebo § 420 OZ), môže zrejme smerovať len proti orgánu poskytujúcemu pomoc. Súdny dvor EÚ totiž v podobnom kontexte judikoval, že článok 108 ods. 3 ZFEÚ neukladá žiadne priame povinnosti príjemcovi štátnej pomoci, ale iba poskytujúcemu orgánu.^{59, 60} Samotné prijatie pomoci (na rozdiel od jej *udelenia*) teda zrejme nie je v rozpore s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ. Príjemca teda prijatím pomoci neporušuje článok 108 ods. 3 ZFEÚ a nie je tak pasívne legitimovaný vo veci žaloby založenej na tomto ustanovení.

Pokiaľ je však žaloba koncipovaná ako žaloba proti nekalej súťaži, nemusí toto obmedzenie platiť. Možno totiž tvrdiť, že príjemca koná „v rozpore s dobrými mravmi súťaže“ už len tým, že protiprávnu pomoc *prijal*. Súdny dvor EÚ pritom tradične nepriznáva veľkú váhu argumentom, že príjemca pomoci konal dobromyseľne a tak mu vznikli legitímne očakávania, ktorými sa bráni proti povinnosti vrátiť pomoc. Podľa ustálenej judikatúry by bol obozretný podnikateľ schopný overiť si, či pomoc, ktorú získal, bola alebo nebola notifikovaná.⁶¹ Na tomto základe považujeme za pravdepodobné, že žalobca by mohol podať žalobu o ochrane pred nekalou súťažou priamo proti príjemcovi pomoci.

Je otázne, či by pasívne legitimovaný voči žalobe o ochrane pred nekalou súťažou mohol byť aj orgán poskytujúci pomoc. Predovšetkým by bolo potrebné zodpovedať, či tento orgán vôbec je súťažiteľom v zmysle § 44 OBZ. V prípade *Bank Burgenland* rakúsky Najvyšší súd konštatoval, že predaj verejných aktív nie je vrchnostenským aktom (*iure imperii*), a preto môže podliehať normám o nekalej súťaži. Taktiež v slovenskom kontexte sa pojem *súťažiteľ* vykladá pomerne široko,⁶² a preto by mohol zahŕňať štát konajúci ako predajca v privatizačnej transakcii. Tento záver však takmer určite nemožno aplikovať na štát udeľujúci napr. oslobodenia od daní alebo priame dotácie prostredníctvom individuálnych správnych aktov.⁶³

Možno teda stručne zhrnúť, že civilná žaloba sledujúca zabránenie vyplatenia štátnej pomoci je v kontexte slovenského práva predstaviteľná. Ako hmotnoprávny základ pritom môže slúžiť článok 108 ods. 3 ZFEÚ (prípadne v spojení s § 417 OZ) alebo § 44 a nasl. OBZ. Oba právne základy môžu byť uplatnené aj paralelne. Právny základ v článku 108 ods. 3 ZFEÚ sa pritom javí plauzibilnejšie voči orgánu poskytujúcemu pomoc ako priamemu adresátovi tohto ustanovenia a právny základ v § 44 OBZ sa javí plauzibilnejšie

voči príjemcovi, ktorý prijatím protiprávnej štátnej pomoci konal v rozpore s dobrými mravmi súťaže.

(b) Správne konanie

Ďalej je potrebné analyzovať situáciu, v ktorej sa štátna pomoc poskytuje na základe individuálneho správneho aktu. V tomto prípade porušenie priamo účinného článku 108 ods. 3 ZFEÚ zrejme spôsobuje nezákonnosť daného aktu.⁶⁴

Ak ide o správne rozhodnutie, môže ho zrušiť nadriadený správny orgán na základe odvolania (rozkladu) alebo v rámci preskúmania rozhodnutia mimo správneho konania. Pokiaľ však rozhodnutie nezruší alebo nezmení nadriadený správny orgán mimo odvolacieho konania (§ 65 SP), konalo by sa len na základe odvolania. Odvolanie však môže podať len účastník konania (§ 53 SP) a práve účastníctvo je v tomto prípade najviac problematické.

Potenciálny odvolateľ – či už ide o konkurenta príjemcu pomoci alebo o inú tretiu osobu – by totiž s najväčšou pravdepodobnosťou nebol účastníkom správneho konania⁶⁵ a nebol by teda oprávnený podať odvolanie v správnom konaní ako ani správnu žalobu (§ 178 SSP).

Odvolateľ by však mohol argumentovať, že vymedzenie pojmu účastník konania v správnom konaní treba vykladať v súlade s judikatúrou Súdneho dvora a zásadou efektivity práva EÚ. Textuálne by sa tento výklad mohol oprieť o definíciu účastníka ako toho, koho práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť priamo dotknuté (§ 14 ods. 1 SP). Inými slovami, napr. konkurent príjemcu štátnej pomoci by tvrdil, že jeho právom chránený záujem na nerušenej hospodárskej súťaži môže byť rozhodnutím, na základe ktorého bude udelená štátna pomoc, priamo dotknutý a teda má postavenie účastníka správneho konania. Judikatúra týkajúca sa Aarhuského dohovoru⁶⁶ pritom ukazuje, že definícia účastníctva v správnom konaní môže byť vykladaná extenzívne tak, aby spĺňala požiadavky medzinárodného práva. Je však sporné, či by takéto rozšírenie účastníctva bolo v praxi realizovateľné.⁶⁷

Ak by odvolateľ úspešne založil svoje účastníctvo, mal by k dispozícii všetky opravné prostriedky, ktoré správne právo procesné a správne súdnictvo poskytujú.

Odvolanie v správnom konaní má odkladný účinok, takže poskytnutie pomoci by sa odložilo prinajmenšom po dobu odvolacieho konania. Následne by odvolateľ mohol podať správnu žalobu a požiadať súd o priznanie odkladného účinku (§ 185 SSP) a tak zabrániť poskytnutiu pomoci.

Ak by nešlo o účastníka správneho konania, mohol by dať podnet na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania (§ 65 SP), prípadne podnet na preskúmanie prokurátorom. Na tieto opravné prostriedky však nie je právny nárok.

Stručne teda možno zhrnúť, že súkromnoprávne vymáhanie práva štátnej pomoci – teda snaha súkromnej osoby zabrániť vyplateniu štátnej pomoci – je teoreticky dostupné aj v prípadoch, kedy je štátna pomoc poskytovaná na základe správneho aktu. V praxi však najväčšou prekážkou zrejme bude založenie postavenia účastníka, od ktorého sa následne odvíja možnosť využiť opravné prostriedky.⁶⁸

S týmto súvisí aj otázka, či by tretia osoba mohla využiť civilné nástroje opísané v časti 2.3(a)(ii) vyššie na zabránenie vyplatenia pomoci poskytnutej na základe správneho aktu. Inými slovami, či by sa napr. konkurent príjemcu mohol civilnou žalobou domáhať toho, aby príjemcovi nebola poskytnutá štátna pomoc, resp. aby ju neprijal. Táto otázka súvisí s hranicou medzi verejným právom a súkromným právom, ktorá v slovenskom práve nie je vždy úplne jednoznačná. Je pravdepodobné, že civilná žaloba proti verejnoprávnemu orgánu konajúcemu *iure imperii* (napr. pri rozhodovaní v daňovom konaní) by nebola prípustná.

Na druhej strane si možno teoreticky predstaviť civilnú žalobu proti príjemcovi pomoci. Ako sme argumentovali v časti 2.3(a)(ii) vyššie, možno tvrdiť, že príjemca nezákonnej štátnej pomoci koná „v rozpore s dobrými mravmi súťaže“ a teda sa dopúšťa nekalej súťaže. Tento záver môže platiť bez ohľadu na to, či je táto pomoc poskytnutá na základe zmluvy alebo na základe správneho aktu. V praxi by však zrejme išlo o značne komplexný a neistý spor.

43 Rakúsky Najvyšší súd (OGH), sp. zn. 4 Ob 209/13h, bod 12. Pre viac informácií o prípade pozri BAR-BIST, J. – HALDER, J. – SCHACHL, R. Praxistudie: Bank Burgenland, JAEGER, T. – HASLINGER, B., Beihilferecht Jahrbuch 2012. NWV Recht, Wien, Graz, 2012, str. 551 – 571.

44 Rakúsky Najvyšší súd (OGH), sp. zn. 4 Ob 154/09i.

45 ŠTEVČEK, M. a kol.: Veľké komentáre. Civilný sporový poriadok, prvá edícia, C. H. Beck SK, 2016, str. 501.

46 Najvyšší súd Českej republiky, sp. zn. 23 Cdo 1341/2012.

47 AUST, F.: Private Enforcement im europäischen Beihilferecht, GRIN, 2011, str. 6.

48 Nemecký Spolkový súdny dvor (BGH), sp. zn. I ZR 209/09. KOENIG, CH. – HELLSTERN, M.: Die Klagebefugnis bei wettbewerbsrechtlichen Klagen gegen unionsrechtswidrige Beihilfemaßnahmen, GRUR Int., Heft 1, 2012, str. 14 – 18.

49 Odvolací súd (OLG) Schleswig-Holstein, 6 U 54/06; Nemecký Spolkový súdny dvor, I ZR 91/15.

50 Nemecký Spolkový súdny dvor, I ZR 136/09.

51 Odvolací súd Hamburg, sp. zn. 3 U 8/12.

52 Nemecký Spolkový súdny dvor (BGH), sp. zn. I ZR 209/09, body 18 and 28; Nemecký Spolkový súdny dvor (BGH), sp. zn. I ZR 136/09, bod B.I.2; Odvolací súd (OLG) Schleswig-Holstein, sp. zn. 6 U 54/06, bod 43; Odvolací súd (OLG) Hamburg, sp. zn. 3 U 8/12, bod 77; AUST, F.: Private Enforcement im europäischen Beihilferecht, GRIN, 2011, str. 7 a tam citovaná literatúra.

53 ŠTEVČEK, M. a kol.: Veľké komentáre. Civilný sporový poriadok, prvá edícia, C. H. Beck SK, 2016, str. 1328.

54 Rakúsky Najvyšší súd (OGH), sp. zn. 4 Ob 154/09i.

55 Rakúsky Najvyšší súd (OGH), sp. zn. 4 Ob 209/13h; Rakúsky Najvyšší súd (OGH), sp. zn. 4Ob40/11b; SUTTER, F. S.: Kommentar. VII. Rückabwicklung von rechtswidrigen Beihilfen. D. Rückforderung vor nationalen Gerichten und die Frage einer Konkurrentenklage Mayer/Stöger, 2014.

- 56 Nemecký Spolkový súdny dvor (BGH), sp. zn. I ZR 209/09, bod 35; Nemecký Spolkový súdny dvor (BGH), sp. zn. I ZR 136/09.
- 57 Najvyšší súd ČR, sp. zn. 23 Cdo 2493/2014.
- 58 Podľa oznámenia Komisie a judikatúry Súdneho dvora EÚ vnútroštátne predpisy nemôžu obmedzovať aktívnu legitimitáciu na podanie žaloby len na konkurentov príjemcu. Aj tretie osoby nepostihnuté narušením hospodárskej súťaže vyplývajúcim z pomoci môžu mať dostatočný právny záujem iného charakteru na podaní žaloby na vnútroštátnom súde (bod 72 a tam citovaná judikatúra). Tejto otázke sa venovali nemecké súdy vo veci *Konzertveranstaltungen*. Odvolací súd v Hamburgu rozhodol, že navrhovateľ, ktorý nie je priamym konkurentom príjemcu, nie je aktívne legitimovaný, pretože neexistuje všeobecná *actio popularis* (OLG Hamburg, sp. zn. 3 U 8/12, bod 78; pozri tiež KOENIG, CH. – HELLSTERN, M.: Die Klagebefugnis bei wettbewerbsrechtlichen Klagen gegen unionsrechtswidrige Beihilfemaßnahmen, GRUR Int. Heft 1, 2012, str. 14 – 18). Podľa slovenskej úpravy môže žalobu proti nekalej súťaži podať osoba, ktorej práva boli nekalou súťažou porušené alebo ohrozené, alebo právnická osoba oprávnená hájiť záujmy súťažiteľov alebo spotrebiteľov (§ 53 a 54 OBZ). Či by aj ďalšie tretie osoby mali aktívnu legitimitáciu je zaujímavou otázkou, ktorá však presahuje rozsah tohto článku.
- 59 Oznámenie Komisie, bod 54; vec C-39/94 *SFEI and Others* [1996] ECR I-3547, body 72 – 74.
- 60 Podľa jedného nemeckého rozhodnutia príjemca pomoci neporušuje žiadnu právnu povinnosť tým, že pomoc prijme, pretože článok 108 ods. 3 ZFEÚ je adresovaný len štátu (Odvolací súd (OLG) Hamburg, sp.zn. 3 U 8/12, bod 79). Existujú však aj opačné názory a samotný odvolací súd poukázal na odbornú literatúru, ktorá potvrdzuje existenciu nároku založeného na článku 108 ods. 3 ZFEÚ v spojení s článkom 823 ods. 2 BGB priamo voči príjemcovi (Odvolací súd (OLG) Hamburg, sp. zn. 3 U 8/12, bod 80 a tam citovaná odborná literatúra).

2.4 Vrátanie protiprávnej pomoci

Podľa Oznámenia Komisie by zainteresované tretie strany mali mať takisto možnosť domáhať sa žalobou pred vnútroštátnymi súdmi, aby nariadili vrátenie protiprávnej štátnej pomoci (vrátane úrokov). Oznámenie Komisie konkrétne uvádza, že keď sa vnútroštátny súd stretne s protiprávne poskytnutou pomocou, musí v zásade nariadiť jej úplné vrátenie zo strany príjemcu.⁶⁹ Hmotnoprávny základ pre takýto nárok sa však opäť posudzuje podľa vnútroštátneho práva.

V prípade, že pomoc bola poskytnutá na základe súkromnoprávneho úkonu, možno tvrdiť, že platba predstavuje bezdôvodné obohatenie, pretože zmluva je neplatná⁷⁰ alebo neúčinná.⁷¹ Z pohľadu orgánu poskytujúceho pomoc teda zrejme voči príjemcovi vzniká nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Sporné však je, či tento nárok v prospech poskytujúceho orgánu môže uplatňovať aj tretia strana. Inými slovami, či sa konkurent môže domáhať uloženia povinnosti príjemcovi vydať štátnu pomoc poskytujúcemu orgánu a uloženia povinnosti danému orgánu vrátenú pomoc prijať.

Ako judikoval rakúsky Najvyšší súd, tretia strana nemá právny záujem na vyhlásení neplatnosti zmluvy medzi orgánom poskytujúcim pomoc a príjemcom. Tretia strana však má právo domáhať sa nariadenia vrátenia pomoci. Tento nárok nevyplýva z neplatnosti zmluvy, ale z porušenia článku 108 ods. 3 ZFEÚ v spojení s vnútroštátnou úpravou nekalej súťaže.⁷² Na základe toho rakúsky Najvyšší súd dospel k záveru, že otázka, či porušenie povinnosti pozastaví výkon má za následok neplatnosť zmluvy, je otvorená.⁷³ To pritom nie je v rozpore s princípom efektívnosti práva EÚ, pretože nárok navrhovateľa domáhať sa nariadenia vrátenia pomoci je daný⁷⁴ (hoci nie na základe neplatnosti zmluvy).

Podobne aj v prípade *Bank Burgenland* rakúsky Najvyšší súd judikoval, že zatiaľ čo právo EÚ vyžaduje vrátenie protiprávnej štátnej pomoci, nevyžaduje zrušenie alebo neplatnosť zmluvy o predaji. Inými slovami, požiadavky práva EÚ boli splnené tým že príjemca vrátil pomoc (t. j. rozdiel medzi cenou zaplatenou za privatizované aktíva a jej trhovou hodnotou), pričom nebolo nutné, aby sa zrušila celá transakcia a aby bol príjemca povinný vrátiť akcie predávajúcemu.⁷⁵ Ako ďalej vysvetľuje rakúsky Najvyšší súd, porušenie článku 108 ods. 3 ZFEÚ predstavuje nekalú súťaž a preto môže mať za následok úpravu kúpnej ceny, nie však nevyhnutne zrušenie samotnej transakcie.⁷⁶

Tieto úvahy sa javia rovnako relevantné aj v kontexte slovenského práva. Úprava bezdôvodného obohatenia preto zrejme nebude dostatočným právnym základom na to, aby sa tretia strana mohla domáhať nariadenia povinnosti príjemcovi vrátiť pomoc orgánu poskytujúcemu pomoc.

Alternatívne sa navrhovateľ podobne ako v prípade zabránenia vyplatenia pomoci môže odvolávať priamo na článok 108 ods. 3 ZFEÚ alebo na vnútroštátnu úpravu nekalej súťaže.

Pokiaľ ide o priame uplatnenie článku 108 ods. 3 ZFEÚ, takáto žaloba je zrejme možná, avšak iba proti poskytovateľovi verejnej moci. Ako bolo uvedené v časti 2.3(a)(ii) vyššie, príjemca štátnej pomoci nie je podľa judikatúry Súdneho dvora adresátom normy ustanovenej v článku 108 ods. 3 ZFEÚ. Preto by toto ustanovenie zrejme nemohlo byť základom žaloby proti príjemcovi.

Podobne ako v prípade zdržovacích žalôb diskutovaných v časti 2.3(a)(ii) vyššie, sa javí plauzibilnejšie, aby sa navrhovateľ odvolával na porušenie práva nekalej súťaže. Ako bolo uvedené vyššie, poskytnutie štátnej pomoci môže predstavovať nekalú súťaž. Na základe sa toho môžu konkurenti podľa § 53 OBZ domáhať odstránenia závadného stavu. V tomto prípade možno závadný stav zrejme odstrániť vrátením pomoci (a úroku za obdobie nezákonnosti).

V prípadoch, keď bola pomoc poskytnutá na základe správneho aktu, je však situácia menej jasná. Navrhovateľ by sa teoreticky mohol pokúsiť o zrušenie rozhodnutia správneho orgánu (či už ako priamy účastník alebo prostriedkami dostupnými aj pre neúčastníkov – ako je uvedené v časti 2.3(b) vyššie). Po zrušení správneho rozhodnutia by mal orgán poskytujúci pomoc žiadať o jej vrátenie.

Ak by však orgán ostal nečinný, možnosti tretej osoby sú obmedzené.

Po prvé, navrhovateľ by mohol využiť procesné nástroje proti nečinnosti orgánu. Základnými inštitútmi sú sťažnosť orgánu verejnej správy a podnet prokuratúre. Ak by navrhovateľ nedosiahol nápravu týmito prostriedkami, do úvahy prichádza aj žaloba proti nečinnosti orgánu verejnej správy, aby súd vyslovil povinnosť danému orgánu vo veci konať.

Po druhé, navrhovateľ by teoreticky mohol iniciovať civilné konanie proti nekalej súťaži. Keďže poskytovať štátnej pomoci v tomto prípade konal vrchnostensky (*iure imperii*), takáto žaloba by zrejme nebola prípustná proti poskytovateľovi. Mohla by však byť prípustná proti príjemcovi. Navrhovateľ by mohol tvrdiť, že príjemca sa odmietaním vrátenia pomoci dopúšťa nekalej súťaže. Na základe toho by sa mohol domáhať toho, aby súd príjemcovi nariadil zdržanie sa tohto konania a odstránenia závadného stavu – teda vrátenie pomoci.

Ako bolo uvedené v časti 2.3(a)(ii) vyššie, všeobecný koncept konania „v rozpore s dobrými mravmi súťaže“ by mohol zahŕňať aj ponechanie si protiprávnej štátnej pomoci. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sa príjemca protiprávnej pomoci nemôže odvolávať na legitímne očakávania ako obrany proti povinnosti vrátiť štátnu pomoc, pretože obozretný podnikateľ by si mal byť schopný overiť, či pomoc, ktorú získal, bola alebo nebola notifikovaná.⁷⁷ Keďže príjemca tým pádom vedel (alebo mal vedieť), že pomoc je protiprávna, možno tvrdiť, že prijatie a pretrvávajúce nevrátenie tejto pomoci je konaním „v rozpore s dobrými mravmi súťaže“.

Či by takýto argument v konečnom dôsledku uspel je diskutabilné a zrejme bude vždy potrebné analyzovať konkrétne skutkové okolnosti. Ako všeobecný záver však možno tvrdiť, že žaloba proti príjemcovi protiprávnej pomoci na vrátenie takejto pomoci, aj keď bola pomoc poskytnutá prostredníctvom správneho aktu, nie je v slovenskom kontexte nepredstaviteľná.

2.5 Predbežná ochrana

Oznámenie Komisie sa tiež zaoberá predbežnými opatreniami, ktoré vidí ako účinný nástroj pri presadzovaní individuálnych práv vyplývajúcich z práva EÚ o štátnej pomoci. V Oznámení Komisie sa uvádza, že vnútroštátne súdy sú povinné prijať predbežné opatrenia na ochranu práv jednotlivcov a na presadenie účinnosti článku 108 ods. 3 ZFEÚ.⁷⁸

Nariadenie takéhoto opatrenia môže byť požadované pred vyplatením pomoci, aby sa zabránilo jeho platbe.⁷⁹ V slovenskom kontexte môžu všeobecné súdy vydať neodkladné opatrenia, ktorými nariadia strane, aby niečo vykonala, niečo sa zdržala alebo niečo znášala (§ 325 CSP). Inými slovami, obsah neodkladného opatrenia môže v zásade zahŕňať akékoľvek konanie alebo zdržanie sa. Z procesného hľadiska teda obsahom neodkladného opatrenia zrejme môže byť aj povinnosť zdržať sa poskytnutia alebo prijatia protiprávnej štátnej pomoci. Ohľadom hmotnoprávneho základu odkazujeme na výklad vyššie.

Nariadenie neodkladného opatrenia môže byť relevantné aj po vyplatení protiprávnej štátnej pomoci. Oznámenie Komisie taktiež uvádza, že vnútroštátny súd je povinný použiť predbežné opatrenia na predbežné ukončenie účinkov pomoci, ktoré narušajú hospodársku súťaž.⁸⁰ Komisia predovšetkým navrhuje, aby protiprávna pomoc a úroky za obdobie nezákonnosti boli uložené na blokováný účet až do meritórneho vyriešenia sporu.⁸¹ Teoreticky si možno takéto neodkladné opatrenie predstaviť aj v slovenskom kontexte. Či by takéto opatrenie bolo primerané, závisí od okolností konkrétneho prípadu.

Relevantným procesným inštitútom by mohlo byť aj zabezpečovacie opatrenie (§ 343 CSP), ktorým môže súd zriadiť záložné právo na majetok dlžníka. V kontexte súkromnoprávneho vymáhania štátnej pomoci by toto opatrenie mohlo byť vhodné na zabezpečenie sumy pomoci až do ukončenia konania vo veci samej.

2.6 Náhrada škody

Podľa Oznámenia Komisie by tretie strany mali mať taktiež právo na náhradu škody vzniknutej v dôsledku poskytnutia protiprávnej pomoci.⁸² V praxi zväčša pôjde o ušlý zisk podnikateľov, ktorí museli konkurovať subvencovanému podniku.⁸³

61 Vec C-5/89 *Commission v Germany* [1990] ECR I-3437 bod 14; vec C-169/95 *Spain v Commission* [1997] ECR I-135, bod 51; a vec C-148/04 *Unicredito Italiano* [2005] ECR I-11137, bod 104; vec C-24/95 *Alcan Deutschland* [1997] ECR I-1591, bod 25; a spojené veci C-346/03 a C-529/03 *Atzeni and Others* [2006] ECR I-1857, bod 64.

62 PATAKYOVÁ, M. a kol.: *Obchodný zákonník. Komentár*, 5. vydanie, Praha: C. H. Beck, 2016, str. 180 – 182.

63 Podobne niektorí rakúski komentátori dospeli k záveru, že žaloba o ochranu pred nekalou súťažou môže smerovať proti príjemcovi pomoci, nie však voči orgánu poskytovateľovi pomoci, pretože *acta iure imperii* sa nemôžu považovať za súťažné konanie (LINTSCHINGER, C.: *Private Durchsetzung des Beihilfeverbots und neuere Judikatur österr. Und dt. Gerichte*, Jahrbuch Beihilferecht, 2012, str. 505 and tam citovaná literatúra).

64 CSACH, K.: *Protiprávna štátna pomoc – právne následky nezákonnej ingerencie verejnej moci do podnikania. Ingerencia orgánov verejnej moci do podnikania*, Zborník príspevkov z vedeckej konferencie, 2006, str. 12.

65 GALANDOVÁ, M. – BAUS, M.: *Možnosti obrany konkurenta prijímateľa investičnej pomoci v zmysle vnútroštátneho práva*, Epravo.sk, 3. september 2013).

66 Vec C-240/09 *Lesoochranárske zoskupenie VLK v Ministry of the Environment of the Slovak Republic* [2011] ECR I-01255; Najvyšší súd SR sp. zn. 3 SžI 22/2014.

67 Pozri tiež diskusiu v rámci Rakúska (LINTSCHINGER, C.: *Private Durchsetzung des Beihilfeverbots und neuere Judikatur österr. und dt. Gerichte*, Jahrbuch Beihilferecht, 2012, str. 505). Niektorí rakúski komentátori tvrdia, že postavenie účastníka konania vyplýva priamo z článku 108 ods. 3 ZFEÚ; iní namietajú, že by bolo v podstate nemožné identifikovať všetky potenciálne dotknuté strany a udeliť im procesné práva.

68 Pozri tiež Spolkový správny súd (BVerwG), sp. zn. 3 C 44.09, a WIE-MER D. T.: *BVerwG: Stärkung des "Private Enorfement" – Anspruch*

des Konkurrenten eines Beihilfeempfängers auf verzinste Rückzahlung einer wegen Verstosses gegen das Durchführungsverbot (Art 108 Abs 3 Satz 3 AEUV) rechtswidrigen Beihilfe, BEIHILFENRECHT, 2/2011, 2011, str. 101. Podľa týchto zdrojov, môže povinnosť vrátiť pomoc poskytnutú správnym rozhodnutím vzniknúť až po zrušení daného rozhodnutia. Tretie strany by mali mať právo napadnúť tieto rozhodnutia, a zákonné lehoty by mali začať plynúť až po tom, čo sa o rozhodnutí dozvedeli (alebo sa mohli dozvedieť).

69 Oznámenie Komisie, bod 30 a tam citovaná judikatúra.

70 PRÍKAZSKÁ, K.: Zodpovednosť členského štátu za porušenie práva Európskej únie s konkrétnym zameraním na štátnu pomoc, Dizertačná práca, PF UK, Bratislava, 2013.

71 CSACH, K.: Protiprávna štátna pomoc – právne následky nezákonnej ingerencie verejnej moci do podnikania. Ingerencia orgánov verejnej moci do podnikania, Zborník príspevkov z vedeckej konferencie, 2006, str. 12.

72 Rakúsky Najvyšší súd (OGH), sp. zn. 4 Ob 154/09i, bod 3. 2.

73 Rakúsky Najvyšší súd (OGH), sp. zn. 4 Ob 154/09i, bod 3. 2.

74 Rakúsky Najvyšší súd (OGH), sp. zn. 4 Ob 154/09i, bod 3.4

75 Rakúsky Najvyšší súd (OGH), sp. zn. 4 Ob 209/13h, bod 9.

76 Rakúsky Najvyšší súd (OGH), sp. zn. 4 Ob 209/13h, bod 10.

77 Vec C-5/89 *Commission v Germany* [1990] ECR I-3437, bod 14; vec C-169/95 *Spain v Commission* [1997] ECR I-135, bod 51; a vec C-148/04 *Unicredito Italiano* [2005] ECR I-11137, bod 104; vec C-24/95 *Alcan Deutschland* [1997] ECR I-1591, bod 25; a spojené veci C-346/03 a C-529/03 *Atzeni and Others* [2006] ECR I-1875, bod 64.

78 Oznámenie Komisie, bod 56 a tam citovaná judikatúra.

79 Oznámenie Komisie, bod 58.

80 Oznámenie Komisie, bod 60 a tam citovaná judikatúra.

81 Oznámenie Komisie, bod 61.

82 Oznámenie Komisie, bod 43 a tam citovaná judikatúra.

Vo všeobecnosti slovenské právo predpokladá náhradu škody spôsobenej protiprávnym konaním a to vrátane ušlého zisku (§442 OZ, § 379 OBZ). Problematickou bude nepochybne kvantifikácia a preukázanie konkrétnej škody, táto téma však presahuje rámec tohto článku. Problematickým bude taktiež preukázanie kauzálneho nexu medzi protiprávnym poskytnutím štátnej pomoci a vzniknutou škodou, aj táto otázka však presahuje ambície tohto článku.⁸⁴ V nasledujúcej časti sa venujeme právnemu základu nároku na náhradu škody.

Pri analýze právneho základu nároku na náhradu škody treba rozlišovať, či štát poskytol protiprávnu pomoc pri výkone verejnej moci (*iure imperii*) alebo v rámci súkromnoprávneho konania (*iure gestionis*).

(a) Pomoc poskytnutá súkromnoprávnym aktom

Poskytnutie štátnej pomoci v rozpore s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ predstavuje protiprávne konanie. Ak nejde o výkon verejnej moci, spadá pod občianskoprávnu a obchodnoprávnu úpravu.

Ustanovenie § 420 ods. 1 OZ ustanovuje všeobecnú povinnosť nahradíť škodu spôsobenú porušením právnej povinnosti. Povinnosť nahradíť škodu spôsobenú porušením právnej povinnosti vyplýva aj z § 373 v spojení s § 757 OBZ. Obchodnoprávny, resp. občianskoprávny charakter tohto nároku je otázny. Pokiaľ pôjde o konanie kvalifikované ako nekalá súťaž, pôjde o obchodnoprávny režim. Pokiaľ by išlo o nárok vyplývajúci priamo z porušenia článku 108 ods. 3 ZFEÚ, mohlo by ísť o občianskoprávnu zodpovednosť.

V každom prípade nie je sporné, že povinnosť neimplementovať štátnu pomoc bez súhlasu Komisie podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ predstavuje právnu povinnosť, ktorej porušením by mal vzniknúť nárok na náhradu škody voči subjektu, ktorý takúto pomoc poskytol.⁸⁵

Problematickejšou otázkou je, či za škodu zodpovedá aj príjemca pomoci. Ako výslovne uvádza Oznámenie Komisie, právo EÚ takúto zodpovednosť neustanovuje, pretože článok 108 ods. 3 ZFEÚ neukladá príjemcovi priame povinnosti.⁸⁶ Súdny dvor však tiež zdôrazňuje, že tým nie je dotknutá možnosť uplatnenia nároku na náhradu škody podľa vnútroštátneho práva, najmä podľa vnútroštátnych pravidiel o mimozmluvnej zodpovednosti.⁸⁷

Či takáto zodpovednosť vzniká podľa slovenského práva je otázne.

Nárok voči príjemcovi zrejme nemožno založiť na všeobecnej úprave § 420 OZ alebo § 373 OBZ v spojení s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ, pretože článok 108 odsek 3 ZFEÚ príjemcovi žiadne priame povinnosti neukladá, a teda sa prijatím pomoci ani nemohol dopustiť ich porušenia.⁸⁸

Poškodený by sa však mohol opätovne domáhať ustanovení o nekalej súťaži a mohol by tvrdiť, že príjemca sa prijatím pomoci dopustil konania „v rozpore s dobrými mravmi súťaže“. Taktiež by mohol argumentovať, že podľa judikatúry Súdneho dvora EÚ by si obozretný podnikateľ mal byť schopný overiť, či pomoc, ktorú získal, bola alebo nebola notifikovaná.⁸⁹ Na základe toho sa zdá, že nárok na náhradu škody voči príjemcovi protiprávnej pomoci je podľa slovenského práva teoreticky prípustný.⁹⁰

(b) Pomoc poskytnutá pri výkone verejnej moci

Štátna pomoc môže byť poskytnutá aj pri výkone verejnej moci. V týchto prípadoch sa voči orgánu verejnej moci zrejme nemožno dovolávať ustanovení týkajúcich sa súkromnoprávnej zodpovednosti či nekalej súťaže.⁹¹

Zodpovednosť za škodu spôsobenú nezákonným výkonom verejnej moci sa riadi zákonom o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Podľa tohto zákona štát zodpovedá za škodu, ktorá vznikla súkromným osobám v dôsledku nezákonného rozhodnutia alebo nesprávneho úradného postupu.⁹²

Štátna pomoc môže byť poskytnutá okrem iného (i) rozhodnutím správneho orgánu, ako napríklad rozhodnutím o daňových úľavách, (ii) súdnym rozhodnutím, ako napríklad rozhodnutím v konkurznom alebo reštrukturalizačnom konaní⁹³ alebo rozhodnutím

o predbežnom opatrení,⁹⁴ alebo (iii) prijatím zákona.⁹⁵ Vo všetkých prípadoch by dané rozhodnutie najskôr muselo byť zrušené (štandardne v konaní o riadnom alebo mimo-riadnom opravnom prostriedku).⁹⁶

V tejto súvislosti by žalobca musel preukázať, že bol (alebo mal byť) účastníkom konania, v ktorom bolo nezákonné rozhodnutie vydané. Ako sa uvádza v časti 2.3(b) vyššie, nie je vylúčené, že konkurent, ktorý bol dotknutý poskytnutím štátnej pomoci, by mohol tvrdiť, že mal byť účastníkom príslušného správneho konania. Splnenie tejto podmienky by si však vyžadovalo extenzívny výklad príslušných procesných ustanovení.

Ak bola pomoc poskytnutá úradným postupom, ktorého výsledkom nebolo formálne rozhodnutie, tiež by prichádzala do úvahy žaloba o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom. Navrhovateľ by v tomto prípade musel preukázať, že úradný postup bol nesprávny.

Na záver treba uviesť, že aj keď bola pomoc poskytnutá pri výkone verejnej moci, poškodený by mohol zvážiť žalobu o náhradu škody voči príjemcovi. Opäť by sa zrejme mohol dovolávať právnej ochrany pred nekalou súťažou a mohol by tvrdiť, že príjemca prijatím pomoci konal „v rozpore s dobrými mravmi súťaže“ a teda naplnil skutkovú podstatu generálnej klauzuly nekalej súťaže.

3. Záver

Ako bolo podrobne uvedené vyššie, domnievame sa, že všetky nástroje súkromnoprávneho vymáhania štátnej pomoci uvedené v Oznámení Komisie sú v zásade dostupné aj v slovenskom kontexte. V zásade je teda vo väčšine prípadov možné domáhať sa z pozície zainteresovanej tretej strany zastavenia vyplatenia štátnej pomoci, jej vrátenia ako aj náhrady škody.

Kľúčové je správne zasadenie týchto nárokov do kontextu slovenského práva, pričom ako najviac plauzibilné riešenie sa javí civilná žaloba hmotnoprávne založená na porušení čl. 108 ods. 3 ZFEÚ v spojení s ustanoveniami slovenského práva a na porušení ustanovení Obchodného zákonníka o nekalej súťaži. Na tomto základe možno postaviť žaloby o vyplatenie štátnej pomoci, jej vrátenie ako aj náhrady škody.

Zároveň je pravdou, že prípadný žalobca môže čeliť viacerým hmotnoprávnym aj procesným komplikáciám.

Tieto komplikácie nie sú jedinečné len pre Slovensko. Nemecká a rakúska judikatúra citovaná vyššie ukazujú, že interakcia európskeho práva štátnej pomoci a vnútroštátneho procesného a hmotného práva nie je vždy jednoduchá.

Jedným riešením by bola komplexná úprava súkromnoprávneho vymáhania štátnej pomoci podľa vzoru súkromného vymáhania súťažného práva. Európska úprava súkromnoprávneho vymáhania súťažného práva taktiež prešla fázou *soft law*⁹⁷ a až potom bola prijatá vo forme záväznej smernice,⁹⁸ ktorá bola následne transponovaná do vnútroštátnych právnych poriadkov.⁹⁹ Je možné, že podobnou cestou sa bude uberať aj právna úprava súkromnoprávneho vymáhania štátnej pomoci a v budúcnosti bude na európskej úrovni prijatá komplexná úprava. V súčasnosti sa však takýto predpis v legislatívnom procese nenachádza.

Druhým riešením je, o čo sme sa pokúsili týmto článkom – teda interpretovať existujúce právne inštitúty slovenského práva v spojení s čl. 108 ZFEÚ a v rámci toho hľadať riešenia, ktoré budú v Slovenskej republike umožňovať efektívne presadzovanie práva EÚ. Toto musí byť úlohou odbornej literatúry a súdnej praxe (ak sa takéto spory pred súdy dostanú). Existencia odbornej literatúry môže pomôcť prelomiť začarovaný kruh opísaný v úvode a prispieť k tomu, aby potenciálni žalobcovia vôbec mali vedomosť o možnostiach ochrany svojich práv a aby sa na základe existujúcich konaní vytvárala judikatúra. Dúfame, že k takémuto vývoju prispeje aj tento článok. ■

83 Oznámenie Komisie, bod 49.

84 Ohľadom podrobnejšej analýzy odkazujeme na GOYDER, J. – DONS, M.: Damages Claims Based on State Aid Law Infringements. *European State Aid Law Quarterly*, 3/2017, str. 423.

85 Okrem vnútroštátnych právnych predpisov by nárok na náhradu škody mohol byť založený aj na doktríne *Francovich* (Oznámenie Komisie, bod 45 a nasl.).

86 Oznámenie Komisie, bod 54 a tam citovaná judikatúra.

87 Oznámenie Komisie, bod 55 a tam citovaná judikatúra.

88 To zodpovedá aj názorom vyjadreným v kontexte nemeckého práva (Odvolačný súd (OLG) Hamburg, sp. zn. 3 U 8/12, bod 79).

89 Vec C-5/89 *Commission v Germany* [1990] ECR I-3437, bod 14; vec C-169/95 *Spain v Commission* [1997] ECR I-135, bod 51; a vec C-148/04 *Unicredito Italiano* [2005] ECR I-11137, bod 104; vec C-24/95 *Alcan Deutschland* [1997] ECR I-1591, bod 25; a spojené veci C-346/03 a C-529/03 *Atzeni and Others* [2006] ECR I-1875, bod 64.

90 PRÍKAZSKÁ, K.: Zodpovednosť členského štátu za porušenie práva Európskej únie s konkrétnym zameraním na štátnu pomoc, Dizertačná práca, PF UK, Bratislava, 2013. Pozri tiež GOYDER, J. – DONS, M.: Damages Claims Based on State Aid Law Infringements. *European State Aid Law Quarterly*, 3/2017, str. 429, podľa citovaných autorov na založenie zodpovednosti za nekalú súťaž typicky nebude stačiť samotné prijatie štátnej pomoci, ale bude potrebné aj ďalšie nekalé konanie.

91 Odvolačný súd (OLG) Hamburg, sp. zn. 3 U 8/12, 31. júl 2014, bod 91.

92 V tejto súvislosti rakúska doktrína tiež spomína žalobu o náhradu škody spôsobenú pri výkone verejnej moci (*Amtshaftungsklage*), pozri LINTSCHINGER, C.: Private Durchsetzung des Beihilfeverbots und neuere Judikatur österr. Und dt. Gerichte, *Jahrbuch Beihilferecht*, 2012, str. 505.

- 93 Vec C-590/14 *Alouminion tis Ellados VEAΕ v Commission* [2016] ECR I - 797.
- 94 Case C-590/14 *Alouminion tis Ellados VEAΕ v Commission* [2016] ECR I - 797
- 95 LINTSCHINGER, C.: Private Durchsetzung des Beihilfeverbots und neuere Judikatur österr. Und dt. Gerichte, Jahrbuch Beihilferecht, 2012, str. 505.
- 96 V prípade štátnej pomoci poskytnutej prijatím zákona je situácia problematickejšia. Na jednej strane zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci vylučuje zodpovednosť za škodu spôsobenú legislatívnou činnosťou. Na druhej strane však judikatúra Súdneho dvora EÚ potvrdzuje, že nárok na náhradu škody spôsobenej porušením práva EÚ musí byť daný aj v prípade, ak dané porušenie spočívalo v legislatívnej činnosti (spojené veci C-46/93 a C-48/93 *Brasserie du Pêcheur a Factortame* [1996] ECR I-1029).
- 97 KRÁLIČKOVÁ, B.: Krok vpred na ceste k dosiahnutiu efektívneho súkromnoprávneho vymáhania súťažného práva – Biela kniha Európskej komisie o náhrade škody spôsobenej porušením súťažného práva, Právny obzor : teoretický časopis pre otázky štátu a práva, roč. 92, č. 2, 2009, str. 131 – 138; SABOVÁ, Z.: Súkromné vymáhanie súťažného práva (Private Enforcement), Antitrust: revue súťažného práva – Revue of competition law, roč. 1, č. 3, 2010, str. 48. Na paralelu medzi súčasným stavom súkromnoprávneho vymáhania štátnej pomoci a stavu súkromnoprávneho vymáhania súťažného práva pred 10 až 15 rokmi upozorňujú aj GOYDER, J. – DONS, M.: Damages Claims Based on State Aid Law Infringements. European State Aid Law Quarterly, 3/2017, str. 430.
- 98 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/104/EÚ.
- 99 Zákon č. 350/2016 Z. z..

RESUMÉ

Čo robiť, keď konkurent dostane štátnu pomoc – Súkromnoprávne vymáhanie štátnej pomoci na Slovensku

Autor analyzuje možnosti tzv. súkromnoprávneho vymáhania práva štátnej pomoci na Slovensku. Ide o nástroje, ktoré majú k dispozícii súkromné osoby negatívne dotknuté štátnou pomocou (najmä konkurenti príjemcu), aby zabránili vyplateniu pomoci, dosiahli jej vrátenie alebo si uplatnili nárok na náhradu škody. Hoci Súdny dvor EÚ aj Európska komisia túto možnosť konzistentne podporujú, v slovenských podmienkach takmer neexistuje. Autor na základe analýzy príbuzných právnych poriadkov naznačuje, ako by uvedené nároky mohli byť uplatnené v slovenských podmienkach.

SUMMARY

What can you do, when your competitor receives State aid – Private enforcement of State aid law in Slovakia

The author is analysing the options for private enforcement of State aid law in Slovakia. This refers to instruments of private parties that are negatively affected by aid measures (in particular, competitors of the beneficiary) to prevent the disbursement of aid, to achieve its recovery or to claim damages. Although the Court of the Justice of the EU and the Commission are consistently supporting this field, it is practically unknown in Slovakia. Based on an analysis of related legal systems, the author indicates how such claims could be framed under Slovak law.

ZUSAMMENFASSUNG

Was kann man machen, wenn ein Konkurrent Staatshilfen bekommt – Private Enforcement des Beihilferechts in der Slowakei

Der Aufsatz analysiert die Möglichkeiten des Private Enforcement im Beihilfenrecht in der Slowakei. Dies bezeichnet Prozessmöglichkeiten privater Personen, die von der Beihilfe negativ betroffen sind (hauptsächlich Konkurrenten des Empfängers), um die Auszahlung der Beihilfe zu verhindern, ihre Rückzahlung zu fordern oder Schadenersatzansprüche geltend zu machen. Obwohl der Europäische Gerichtshof und die Kommission das Private Enforcement unterstützen, ist es in der Slowakei praktisch unbekannt. Der Autor analysiert die Position in verwandten Rechtssystemen und deutet an, wie solche Ansprüche in der Slowakei formuliert werden können.

Formulácia petitu žaloby v konaniach o určenie, že vec patrí do dedičstva

JUDr. Marek Maslák, PhD.

Rozhodovacia prax slovenských súdov pripúšťa žaloby o určenie, že vec patrí do dedičstva. Takéto žaloby, aj vzhľadom na zmenu režimu a vysporiadanie sa so socialistickou minulosťou, nie sú ojedinelé. Žaloba o určenie, že vec patrí do dedičstva, je určovacou žalobou v zmysle § 137 písm. c) CSP. Na základe vyhovievania tejto žalobe sa môže uskutočniť dodatočné konanie o dedičstve. V praxi však nie je jednotný názor na správny petit takejto žaloby, pričom postup jednotlivých súdov je odlišný. Autor tiež v článku polemizuje nad často citovaným rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky R 32/2011 v rozhodnutiach slovenských súdov, podľa ktorého sa v konaniach o určenie, že vec patrí do dedičstva, skúma stav v čase smrti poručiteľa, čo navodzuje dojem, že ide o určovaciu žalobu do minulosti.

1. Úvodné poznámky

V zmysle § 211 CMP¹ (rovnako v minulosti podľa § 175x OSP²) platí, že ak sa po právoplatnosti uznesenia, ktorým sa skončilo konanie o dedičstve, objaví ďalší poručiteľov majetok, súd na návrh (resp. v odôvodnených prípadoch aj bez návrhu) vykoná o tomto majetku dodatočné konanie o dedičstve. V dodatočnom konaní o dedičstve nejde o prehodnotenie skutkových alebo právnych záverov pôvodného konania

JUDr. Marek Maslák, PhD.

je odborným asistentom na Katedre občianskeho a obchodného práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, na ktorej predtým pôsobil ako interný doktorand.

Okrem toho pôsobil ako advokátsky koncipient v advokátskej kancelárii Consilior juris s. r. o., s ktorou aj v súčasnosti spolupracuje.

alebo právnych záverov pôvodného konania o dedičstve, a teda nijakým spôsobom nejde o nápravu väd pôvodného konania o dedičstve. Ako uviedol Najvyšší súd SR v uznesení z 26. mája 2015, sp. zn. 3 Cdo 168/2014: „V konaní o dodatočnom prejednaní ‚novobjaveného majetku‘ nemá ísť ani o prehodnotenie skutkových alebo právnych záverov skoršieho konania o dedičstve, ani o nové, odlišné rozhodnutie o tom istom. Začatím konania o dodatočnom prejednaní dedičstva sa neobnovuje dedičská vec ako taká.“ Dodatočné konanie o dedičstve je namieste vtedy, keď v pôvodnom konaní o dedičstve nebol

prejednaný celý majetok poručiteľa buď kvôli tomu, že sa o ňom nevedelo, alebo kvôli tomu, že bol sporný. Podľa § 198 ods. 1 CMP (v minulosti § 175k ods. 3 OSP), ak sú majetok alebo dlhy poručiteľa medzi účastníkmi sporné, súd sa v dedičskom konaní obmedzí len na zistenie ich spornosti; pri výpočte čistej hodnoty dedičstva na ne neprihliada. Podľa § 212 ods. 1 CMP (v minulosti § 175y ods. 1 OSP) nezaradenie sporného majetku alebo dlhov do dedičstva nebráni účastníkom, aby sa domáhali svojho práva žalobou. Práve na vyriešenie toho, čo patrí do dedičstva, slúži sporové konanie o určenie, či vec patrí alebo nepatrí do dedičstva. Táto žaloba nie je osobitným typom žaloby, ide o určovaciu žalobu podľa § 137 písm. c) CSP

1 Zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok.

2 Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok.

3 Pozri napríklad uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 16. decembra 2008, sp. zn. 1 Cdo 26/2007.

4 Tu máme na mysli aj úpravu prípadného vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

5 Nemáme tu však na mysli vyriešenie otázky vlastníckeho práva, pokiaľ ide o jednotlivé podiely dedičov.

6 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 9. januára 2013, sp. zn. 28 Cdo 2375/2012; rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo 6. októbra 2004, sp. zn. 22 Cdo 1826/2004; rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 13. augusta 2004, sp. zn. 22 Cdo 1445/2004; rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo 14. decembra 2000, sp. zn. 20 Cdo 1897/98.

7 Vo všeobecnosti možno povedať, že určovacie žaloby do minulosti nie sú prípustné. Pozri rozsudok Najvyššieho súdu SR z 18. júna 2007, sp. zn. 1 Cdo 91/2006.

[resp. v minulosti podľa § 80 písm. c) OSP].³ Ak sa konanie o dedičstve skončilo, na základe určenia súdu v sporovom konaní o tom, že tá-ktorá vec patrí do dedičstva, možno začať dodatočné konanie o dedičstve. V tomto dodatočnom konaní o dedičstve sa vyrieši aj otázka vlastníckeho práva jednotlivých dedičov k majetku poručiteľa (alebo aspoň takto by to malo byť, no vzhľadom na v súčasnosti prevažujúcu rozhodovaciu prax slovenských súdov otázka vlastníckeho práva nemusí byť v dodatočnom konaní o dedičstve vyriešená úplne, ako na to poukážeme ďalej).

Predmetom tohto článku je polemika o rôznych variáciách žalobného petitu v konaniach o určení, že vec patrí do dedičstva. Pri hľadaní toho správneho žalobného petitu by sme mali do úvahy vziať tak hmotnoprávnu úpravu dedenia (no nielen dedenia),⁴ ako aj procesnoprávnu úpravu konania o dedičstve, resp. procesnoprávnu úpravu vo všeobecnosti, no v neposlednom rade by sme sa mali zamerať na to, aby tento petit (ktorého odrazom je výrok súdneho rozhodnutia) zamedzoval vzniku ďalších sporov, a teda, aby bol na podanej žalobe o určenie, že vec patrí do dedičstva, naliehavý právny záujem a v konečnom dôsledku riešil spornosť vlastníckeho práva.⁵

2. Žaloba o určenie, že vec patrila ku dňu smrti poručiteľa do jeho vlastníctva alebo žaloba o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi?

Ako sme uviedli, súdna prax slovenských súdov pripúšťa žaloby o určenie, že vec patrí do dedičstva. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR z 30. mája 2011, sp. zn. 1 Cdo 183/2009: „Pokiaľ sa v konaní o dedičstve vyskytne rozpor o tom, čo patrí do dedičstva po poručiteľovi, procesným nástrojom na jeho odstránenie je žaloba na určenie, že tá-ktorá vec (právo) patrí do dedičstva po poručiteľovi.“ Podľa právnej vety rozsudku Najvyššieho súdu SR zo 16. decembra 2010, sp. zn. 3 Cdo 154/2010 (R 32/2011): „V konaní o žalobe, ktorou sa dedič domáha určenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Navrhované určenie sa tu vzťahuje k okamihu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto okamihu, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu.“ Ako teda formulovať petit žaloby? Je správne žalovať o určenie, že vec (spoluvlastnícky podiel na veci, vec v režime BSM) patrí do dedičstva alebo je správne žalovať o určenie, že poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom (spoluvlastníkom, bezpodielovým spoluvlastníkom) veci?

Najvyšší súd SR v uznesení zo 16. apríla 2014, sp. zn. 6 Cdo 374/2013 uviedol, že: „Uvedená zmena (zmena petitu – pozn. autora) spočívala len v spresnení petitu, keď namiesto určenia, že nehnuteľnosti boli vo vlastníctve poručiteľa v čase jeho smrti, súd v súlade s návrhom žalobcu (ako aj súdnej praxe) pripustil petit o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi.“ Z tohto rozhodnutia možno vyvodíť, že správny je skôr petit spočívajúci v určení, že vec patrí do dedičstva, ako v určení, že v čase smrti bol poručiteľ vlastníkom veci, hoci v konaniach o určenie, že vec patrí do dedičstva sa, podľa názoru Najvyššieho súdu SR, skúma stav v čase smrti poručiteľa. Z tohto citovaného rozhodnutia možno ďalej vyvodíť (hoci len nepriamo), že ak by aj žalobca zvolil formuláciu, podľa ktorej bol poručiteľ v čase svojej smrti vlastníkom veci, súd by mohol sám spresniť petit tak, že určí, že vec patrí do dedičstva, pretože obsahovo ide o to isté. Naproti tomu, z rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu ČR vyplýva, že sú bežne prípustné žaloby o určenie, že poručiteľ bol ku dňu svojej smrti vlastníkom veci.⁶

Na jednej strane Najvyšší súd SR potvrdil záver, že sú prípustné žaloby o určenie, že vec patrí do dedičstva (čo navodzuje dojem, že sa skúma stav v čase vyhlásenia rozsudku), no na druhej strane Najvyšší súd SR uvádza, že súd v konaniach o určení, že vec patrí do dedičstva, nemá prihliadať na skutočnosti, ktoré nastali po čase smrti poručiteľa, a teda nemá zohľadniť okolnosti, ktoré existujú v čase vyhlásenia rozsudku, no nastali po čase smrti poručiteľa (a preto možno povedať, že tu ide o skúmanie stavu v čase minulom). Avšak v prípade, ak to teda chápeme tak, ako uvádza Najvyšší súd SR, nejde o určovaciu žalobu do minulosti (bez ohľadu na formuláciu petitu v zmysle vyššie uvedeného)?⁷

Podľa § 217 ods. 1 prvá veta CSP (v minulosti § 154 ods. 1 OSP) je pre rozsudok rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. Znenie § 137 písm. c) CSP [rovnako ako v minulosti § 80

písm. c) OSP] hovorí o „určení, či tu právo je alebo nie je“ a nie o „určení, že tu právo bolo alebo nebolo“.

Tomašovič však ponúka vážny argument, prečo nejde o žalobu do minulosti (bez ohľadu na to, ktorú formuláciu petitu a následne výroku zvolí strana konania, resp. súd), a uvádza, že obe uvedené formulácie treba interpretovať tak, že „aktuálny stav (v čase vyhlásenia rozsudku) je ten, že vec ešte nebola ako dedičstvo prejednaná a stále môže (má byť) ako dedičstvo prejednaná.“⁸ Možno uviesť aj ďalší argument proti tomu, že ide o určovaciu žalobu do minulosti, a to, že § 217 ods. 1 prvá veta CSP (v minulosti § 154 ods. 1 OSP) sa nedotýka hmotnoprávných predpisov, ktoré vznik, zmenu alebo zánik práv či povinnosti viažu na určitý okamih,⁹ pretože podľa § 460 OZ¹⁰ sa dedičstvo nadobúda smrťou poručiteľa. Možno predpokladať, že práve dôvod, že hmotnoprávna úprava ustanovuje delačný systém (a nie adičný), viedla Najvyšší súd SR k vydaniu rozhodnutia R 32/2011 v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 3/2011, podľa ktorého sa v konaniach o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, skúma, či bol poručiteľ v čase svojej smrti vlastníkom veci a neskoršie okolnosti nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu.

Tento názor má iste svoje *ratio*, no máme za to, že je potrebné ho prehodnotiť z hľadiska práv tretích osôb, ako aj zbytočných ďalších konaní, ktoré spôsobujú konania o určenie, že vec patrí do dedičstva v takomto ponímaní, a teda, keď nastáva stav, že určovacia žaloba neplní svoj preventívny účel. V ponímaní uvedenom Najvyšším súdom SR § 460 OZ modifikuje uplatnenie § 217 ods. 1 prvá veta CSP. Máme však za to, že v týchto prípadoch by mal skôr § 217 ods. 1 prvá veta CSP modifikovať uplatnenie § 460 OZ, a keď nastanú okolnosti po smrti poručiteľa, v dôsledku ktorých nadobudla vlastnícke právo k veci tretia osoba, hoci v čase smrti bola vec vo vlastníctve poručiteľa, táto vec by ako dedičstvo nemala byť v dodatočnom konaní o dedičstve prejednaná. Takýto výklad nemožno chápať tak, že by mala mať procesná norma prednosť pred hmotnoprávnou normou, ale tak, že smeruje k ústavno-konformnému riešeniu veci, ako uvidíme ďalej.

Podľa nášho názoru petit a následne výrok rozsudku má znieť na určenie, že vec patrí do dedičstva, no ako poukážeme ďalej, súdy by v týchto konaniach mali zohľadňovať aj skutočnosti, ktoré nastali po čase smrti poručiteľa, čím by nevznikli žiadne pochybnosti o tom, že v konaniach o určenie, že vec patrí do dedičstva, ide o určovacie žaloby do minulosti.¹¹

3. Naozaj by súd nemal prihliadať na okolnosti, ktoré nastali po okamihu smrti poručiteľa?

Podnet na prehodnotenie právnej vety v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky R 32/2011

Na základe spomínaného rozsudku Najvyššieho súdu SR (R 32/2011) všeobecné súdy v konaniach o určenie, že vec patrí do dedičstva, vychádzajú z toho, že v týchto konaniach sa skúma stav v čase smrti poručiteľa.¹² To znamená, že hoci po čase smrti poručiteľa mohlo dôjsť k nadobudnutiu vlastníckeho práva treťou osobou (napr. vydržaním alebo v dôsledku ďalších prevodov vlastníckeho práva k veci), táto skutočnosť nie je relevantná pre rozhodnutie súdu v konaní o určenie, že vec patrí do dedičstva. V zmysle tejto rozhodovacej praxe by mal byť postup nasledujúci. Najprv by sa mali dedičia na všeobecnom súde v rámci sporového konania domáhať určenia, že vec patrí do dedičstva. Hoci pasívne legitimovaný je súčasný vlastník veci, ak sú sporné skutočnosti, či platne nadobudol vlastníctvo k veci v čase po smrti poručiteľa, týmto skutočnostiam sa nebude súd v konaní venovať. Následne má prísť k dodatočnému konaniu o dedičstve, kde sa rozhodne, ktorý/í z dedičov nadobudne/ú vlastnícke právo, pričom v tomto dodatočnom konaní o dedičstve sa takisto nebude prihliadať na prípadné nadobudnutie vlastníckeho práva po čase smrti poručiteľa treťou osobou. Následne, na základe rozhodnutia v dodatočnom konaní o dedičstve môže vzniknúť spor o určenie vlastníckeho práva medzi dedičom, resp. dedičmi, ktorý/í v dodatočnom konaní o dedičstve nadobudol, resp. nadobudli vlastnícke právo k veci, a treťou osobou, ktorá mala nadobudnúť vlastnícke právo k veci po čase smrti poručiteľa. V takýchto prípadoch teda výrok rozsudku o určenie, že vec patrí do dedičstva, nemusí znamenať, že

8 TOMAŠOVIČ, M. In ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 499.

9 Pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 16. decembra 2008, sp. zn. 1 Cdo 26/2007; ako aj rozsudok Najvyššieho súdu SR z 18. júna 2007, sp. zn. 1 Cdo 91/2006.

10 Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v platnom znení.

11 Podľa uznesenia Krajského súdu v Košiciach z 21. februára 2017, sp. zn. 6 Co 227/2016: „Pokiaľ teda žalovaná argumentuje tým, že aj v prejednávanej veci ide o žalobu o určenie vlastníckeho práva, odvolací súd uvádza, že síce ide svojím charakterom o žalobu o určenie vlastníckeho práva, avšak nie vlastníckeho práva žalobkyne, ale vlastníckeho práva poručiteľa k okamihu jeho smrti. Ide o špecifický prípad určovacej žaloby – určenia práva za dobu minulú (ku dňu smrti poručiteľa) a v tomto prípade súd neurčuje vlastnícke právo žalobcu, iba určuje vlastnícke právo poručiteľa, a teda čo patrí do dedičstva po ňom.“

12 Napríklad rozsudok Krajského súdu v Prešove z 25. apríla 2017, sp. zn. 19 Co 202/2016;

rozsudok Krajského súdu v Žiline z 28. júla 2015, sp. zn. 5 Co 223/2015; rozsudok Okresného súdu Žilina z 12. mája 2017, sp. zn. 41 C 348/2016; rozsudok Okresného súdu Košice okolie zo 26. októbra 2016, sp. zn. 7 C 377/2014; rozsudok Okresného súdu Stará Ľubovňa z 10. decembra 2015, sp. zn. 2 C 58/2014.

v čase jeho vyhlásenia nie je vlastníkom veci žalovaný, a teda výrok neodstraňuje neistotu v právnych vzťahoch.

Máme za to, že takéto násobenie konaní nie je žiaduce a je potrebné mu predchádzať. Uvedené v konečnom dôsledku spôsobuje zbytočné finančné náklady strán (dedičov, ako aj tretích osôb) na súdne konanie, zaťažuje súdy, vytvára pocit neistoty a míňa sa účelu určovacej žaloby, ktorým je zamedziť vzniku ďalších sporov. Preto sa možno zamyslieť aj nad tým, či je v takomto ponímaní na podaní žaloby o určenie, že vec patrí do dedičstva, daný naliehavý právny záujem. Veď predsa naliehavý právny záujem na podanej žalobe by nemal byť daný, keď sa ňou nepredchádza vzniku ďalších sporov. Podľa uznesenia Najvyššieho súdu SR zo 16. decembra 2008, sp. zn. 1 Cdo 26/2007, ktoré bolo vydané ešte pred rozhodnutím R 32/2011: „Dovolací súd sa nestotožňuje s názorom odvolacieho súdu, podľa ktorého by bol prípustný len taký určovací návrh, na základe ktorého by súd rozhodol o vlastníctve poručiteľa ku dňu jeho smrti. Takýto výrok s určovaním do minulosti sa javí na rozdiel od výroku, že určité veci patria do dedičstva po poručiteľovi, ako nepriliehavý, resp. nie zodpovedajúci úprave zakotvenej v § 80 písm. c) OSP.“ V danom uznesení sa Najvyšší súd SR zameril na to, aby konanie o určení, že vec patrí do dedičstva, predchádzalo vzniku ďalších sporov o určenie vlastníckeho práva.

Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu SR (R 32/2011) sa priamo vymedzil Ústavný súd SR v náleze z 3. mája 2017, sp. zn. I. ÚS 151/2016. V danej veci bol skutkový stav (v krátkosti) nasledujúci. Dedičia sa v konaní pred všeobecnými súdmi domáhali určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, pričom namietali absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy, ktorú uzavrel poručiteľ ešte pred svojou smrťou z toho dôvodu, že konal v duševnej poruche, ktorá ho robila na tento právny úkon neschopným. Po smrti poručiteľa došlo následne k ďalším trom prevodom vlastníckeho práva. Súčasný vlastní nehnuteľností namietal, že ich nadobudol kúpnu zmluvou v dobrej viere, pričom na obstaranie prostriedkov na kúpu nehnuteľností uzavrel zmluvu o hypotekárnom úvere, nehnuteľnosti významne zhodnotil investíciami a úver ďalej spláca. Prvoinštančný, ako aj druhoinštančný súd mali za to, že zmluva, ktorou previedol vlastnícke právo poručiteľ pred svojou smrťou, je absolútne neplatná, a preto bol poručiteľ ku dňu svojej smrti vlastníkom veci, pričom ďalšie prevody nehnuteľností nemôžu mať na rozhodnutie súdu v konaní o určení, že vec patrí do dedičstva, žiadny vplyv. V predmetnom náleze sa Ústavný súd SR vyjadril takto: „Úvahy krajského súdu podporené staršími judikatórnymi závermi Najvyššieho súdu SR (sp. zn. 3 Cdo 154/2010, sp. zn. 3 Cdo 29/2010) vo svetle preferovaného princípu ochrany dobrej viery dobromyseľného nadobúdateľa neobstoja. Ak má totiž mať určovacia žaloba, okrem iného, aj preventívny charakter (má predchádzať ďalším sporom), nemožno vidieť rozumný dôvod na to, aby sa otázka dobrej viery nadobúdateľa, ktorý je evidovaný v katastri nehnuteľností ako vlastní, neskúmala v konaní o určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, a aby všeobecné súdy v podstate umelo predžžovali stav právnej neistoty a nútili strany do podávania ďalších (zbytočných) žalôb, v ktorých by sa táto otázka následne riešila. Navyše, aj rozhodnutie o takomto určení musí deklarovať existenciu právneho vzťahu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia podľa § 154 ods. 1 OSP (teraz § 217 ods. 1 CSP). Pokiaľ taký právny vzťah už neexistuje, nemôže mať ani návrh na určenie, že veci patria do dedičstva po zomrelom poručiteľovi, úspech.“ S názorom Ústavného súdu SR sa plne stotožňujeme, pričom potvrdzuje to, čo sme uviedli v skoršom texte.

V tejto súvislosti spomeňme ďalší nálež Ústavného súdu SR zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015, v ktorom Ústavný súd SR uviedol, že z hľadiska poskytnutia ústavnoprávnej ochrany treba postaviť na rovnakú úroveň vlastnícke právo pôvodného vlastníka (princíp ochrany vlastníckeho práva vlastníka, a s tým súvisiaci zákaz previesť na iného viac práv, než koľko sám má) a nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti novým nadobúdateľom na základe jeho dobrej viery (princíp ochrany dobrej viery ďalšieho nadobúdateľa). Ústavný súd SR uviedol, že: „Vyššie riziko má niesť nedbalý vlastní, než nadobúdateľ v dobrej viere, pretože tento nie je schopný sa nijako dozvedieť o tom, ako vec opustila vlastníkovu sféru a dostala sa na list vlastníctva prevodcu po zákonom určenom správnom (katastrálnom) konaní.“ Na tento nálež poukázal aj Krajský súd v Nitre v podrobnom odôvodnení svojho rozsudku z 11. mája 2017, sp. zn. 9 Co 778/2014. V danom konaní sa rozhodovalo o určení, že vec patrí do dedičstva, pričom Krajský súd v Nitre vyvažoval princíp ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka a princíp ochrany dobrej viery ďalšieho nadobúdateľa. Krajský súd v Nitre

sa priklonil na stranu žalobcov, keď uviedol: „Pri posudzovaní kolízie týchto ústavných hodnôt v tomto konkrétnom prípade odvolací súd zohľadnil svoj záver, že predmetné nehnuteľnosti mali byť predmetom reštitúcie, pričom aj keď si žalobcovia tento nárok uplatnili, predmetné nehnuteľnosti im vydané neboli, teda zo strany žalobcov ako právnych nástupcov pôvodných pozemno-knižných vlastníkov, ktorých vlastníctvo je doteraz v pozemkovej knihe zapísané, nejde o nedbalých vlastníkov, ktorí sa o svoje práva nestarali, a tiež to, že žalovaný sa stal vlastníkom predmetných nehnuteľností na základe kúpnej zmluvy zo dňa 22. decembra 2005, teda v deň jeho zápisu do obchodného registra, pričom vlastnícke právo nadobudol od Obce Ivanka pri Nitre, ktorá sa stala vlastníkom predmetných nehnuteľností na základe osvedčenia vyhlásenia o vydržaní vlastníckeho práva... V prípade, ak by boli predmetné nehnuteľnosti v rámci reštitúcií vydané, k spisaniu osvedčenia vyhlásenia o vydržaní vlastníckeho práva by ani nebolo došlo, lebo následne by boli aj predmetné nehnuteľnosti prejednané v dedičských konaniach, tak ako sa stalo ohľadne ostatných nehnuteľností, ktoré boli žalobcom vydané.“ V danom prípade teda súd, podľa nášho názoru, správne prihliadal aj na skutočnosti, ktoré nastali po čase smrti poručiteľa.¹³

Máme za to, že neprihliadanie na skutočnosti, ktoré nastali po dni smrti poručiteľa, v konaniach o určenie, že vec patrí do dedičstva, spôsobuje ďalšie zbytočné súdne konania, predlžuje čas právnej neistoty a neplní účel určovacej žaloby, pričom v konečnom dôsledku ani nie je daný naliehavý právny záujem na jej podaní. Zotrvávanie na názore, že súdy majú skúmať iba stav v čase smrti poručiteľa, neodôvodňuje ani § 460 OZ, keďže toto ustanovenie Občianskeho zákonníka nemožno vykladať izolovane, bez ohľadu na dodržanie ústavnosti v konaniach o určení, že vec patrí do dedičstva.

4. Ako formulovať petit žaloby v prípade, ak ide o vec, ktorá má byť v dodatočnom konaní o dedičstve najprv vyporiadaná ako BSM?

Ďalší problém nastáva v prípade, ak bola vec v čase smrti poručiteľa v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov (ďalej ako „BSM“). Je v takom prípade nevyhnutné v petite uvádzať, že vec patrí do dedičstva po poručiteli v režime, resp. v rozsahu BSM? V prípade, ak by z výroku rozsudku súdu nevyplývalo, že vec bola v BSM poručiteľa a jeho pozostalého manžela – znamenalo by to pre súd prejednávajúci dedičstvo prostredníctvom povereného notára ako súdneho komisára, že už nemôže vyporiadať BSM v konaní o dedičstve a mal by z takéhoto rozsudku automaticky vyvodiť, že ide o vec vo výlučnom vlastníctve poručiteľa, alebo naopak, mal by skúmať, či ide o majetok v BSM a vyporiadať ho? Inak povedané, je nevyhnutné v petite žaloby uviesť, že novoobjavený majetok, ktorý má patriť do dedičstva, je v BSM, pretože inak by súd pri prejednaní dedičstva nemohol pristúpiť k vyporiadaniu BSM?

Podľa § 195 ods. 1 CMP (v minulosti § 175l ods. 1 OSP) platí, že ak zaniklo manželstvo poručiteľa jeho smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho, vyporiada sa BSM v konaní o dedičstve po poručiteli. Teda je právomocou súdu v konaní o dedičstve vyporiadať BSM. Pri vyporiadaní BSM v konaní o dedičstve sa určí, čo z tohto majetku patrí do dedičstva a čo patrí pozostalému manželovi (§ 195 ods. 4 CSP, resp. v minulosti § 175l ods. 3 OSP). Podľa rozhodnutia Mestského súdu Praha z 30. septembra 1988, sp. zn. Spr 1205/88: „Rozhodnutie o tom, čo ze spoločných vecí zústaviteľa a jeho manželky pripadne na dedičtví, náleží výhradne do pravomoci štátného notárství a nemôže íť o spornou otázku ve smyslu ustanovení § 18 not. ř.“¹⁴ Teda určenie toho, čo patrí pozostalému manželovi a čo patrí do dedičstva je výhradne právomocou súdu v konaní o dedičstve. Hoci na druhej strane treba vziať do úvahy aj skutočnosť, že v sporových konaniach, ktoré sú predmetom tohto článku, petit smeruje k tomu, aby súd určil, že vec patrí do dedičstva, pričom do dedičstva patrí len to, čo nepripadlo pozostalému manželovi. No keďže procesné normy ustanovujú, že vyporiadanie BSM patrí do kompetencie súdu konajúcemu v konaní o dedičstve, táto kompetencia nemôže patriť súdu rozhodujúcemu v sporovom konaní o určení, že vec patrí do dedičstva, keďže žiadna právna norma mu takúto kompetenciu nedáva.

¹³ V takomto zmysle pozri aj rozsudok Okresného súdu Humenné zo 7. februára 2017, sp. zn. 6 C 28/2014.

¹⁴ Podľa § 18 zákona č. 95/1963 Zb. o štátnom notárstve a o konaní pred štátnym notárstvom (notársky poriadok): „Ak štátne notárstvo nemôže rozhodnúť preto, že jeho rozhodnutie závisí od skutočností, ktorá zostala medzi účastníkmi sporná i po vyšetrení vykonanom štátnym notárstvom na jej objasnenie, a ak nemožno dosiahnuť medzi účastníkmi dohodu, štátne notárstvo preruší konanie až do rozhodnutia o spornej skutočnosti v súdnom, prípadne v inom konaní. Ak nepodá účastník, ktorému to štátne notárstvo uložilo, v určenej lehote návrh na takéto rozhodnutie, štátne notárstvo v konaní pokračuje a rozhodne i o tejto skutočnosti.“

Čo sa týka dodatočného konania o dedičstve, v tejto súvislosti možno poukázať na rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 27. októbra 2011, sp. zn. 22 Cdo 3726/2009, podľa ktorého: „V řízení o dodatečném projednání dědictví soud v rozhodnutí podle § 175I občanského soudního řádu rozděluje mezi dědictví a pozůstalého manžela jen ten majetek z bezpodílového spoluvlastnictví manželů, který se objevil dodatečně po právní moci rozhodnutí, kterým bylo původní dědické řízení skončeno, nikoliv též majetek, který již rozdělil v původním řízení.“ Teda takisto aj v dodatočnom konaní o dedičstve platí, že je úlohou súdu prejednávajúceho konanie o dedičstve vyporiadať BSM, a to vtedy, ak zistí, že dodatočne objavený majetok bol v BSM.

Z doteraz uvedeného vyplýva, že súd rozhodujúci o tom, či vec patrí do dedičstva, nemôže vyporiadať BSM. Otázne však je, či je nevyhnutné, aby vo výroku svojho rozsudku uviedol, že vec patrí do dedičstva v rozsahu BSM (resp. v režime BSM), a to z dôvodu, aby bolo súdu prejednávajúceho dedičstvo zrejmé, že v dodatočnom konaní o dedičstve bude treba najskôr vyporiadať BSM (len ohľadom novoobjaveného majetku, pretože pôvodný majetok, ak bol v BSM, bol vyporiadaný v pôvodnom konaní o dedičstve), a až následne sa to, čo z novoobjaveného majetku nepripadlo pozostalému manželovi, „prededí“. Podľa vedomostí autora, táto otázka ešte nebola riešená pred Najvyšším súdom SR. Možno však poukázať na rozsudok Krajského súdu v Trnave z 1. februára 2017, sp. zn. 11 Co 906/2015: „Z obsahu spisového materiálu však vyplýva, že v prípade preukázania tvrdení žalobcov by žalovaný spoluvlastnícky podiel bol v bezpodielovom spoluvlastníctve žalobcu 1/ a nebohej manželky R. Y., čomu však žalobný petit nezodpovedá, keď v prípade vyhovenia žalobe by súd pri vyporiadaní dedičstva – novoobjaveného majetku musel vychádzať z rozhodnutia súdu, ktorým by bolo určené, že spoluvlastnícky podiel patrí do výlučného vlastníctva zomrelej, a teda by nemohol pristúpiť k vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov“ (z obsahu rozsudku vyplýva, že v danej veci žalobcovia žalovali, že spoluvlastnícky podiel o veľkosti 1/2 na bližšie špecifikovanej nehnuteľnosti patrí do dedičstva po poručiťelke, teda nie, že patrí do výlučného vlastníctva poručiťelky – pozn. autora). Z hľadiska cieľa, aby v dodatočnom konaní o dedičstve nedochádzalo k sporom o rozsahu BSM,¹⁵ sa možno prikloniť k záveru, že je vhodné, aby súd už v predmetnom sporovom konaní vo výroku rozsudku uviedol, že ide o vec patriacu do dedičstva v rozsahu BSM (resp. v režime BSM). No ak to súd konajúci v sporovom konaní vo svojom výroku neuvedie, máme za to, že z toho automaticky nevyplýva, že súd konajúci v dodatočnom konaní o dedičstve nemôže vyporiadať BSM, ak je nepochybné, že ide o majetok v BSM.¹⁶

Na tomto mieste treba upozorniť aj na § 149 ods. 5 OZ, podľa ktorého ak sa po vyporiadaní BSM rozhodnutím súdu alebo dohodou objaví majetok, ktorý nebol zahrnutý v rámci vyporiadania, platí preň domnienka, že hnutelné veci, ktoré výlučne neužíva ani jeden z manželov ako vlastníci, ako aj nehnuteľné veci (primerane aj ostatné spoločné majetkové práva manželov) sú v podielovom spoluvlastníctve, a že podiely oboch spoluvlastníkov sú rovnaké. V prípade konaní o určenie, že vec patrí do dedičstva, v ktorých vyhovujúci rozsudok je podkladom na dodatočné konanie o dedičstve, je bežné, že sa začínajú v čase dlhšom ako tri roky po smrti poručiťela. Keďže v takom prípade nastáva vyporiadanie BSM zo zákona, je otázne, či v dôsledku aplikácie zákonnej domnienky v § 149 ods. 5 OZ možno petit správne formulovať (a následne výrok rozsudku) napríklad tak, že spoluvlastnícky podiel o veľkosti 1/2 na tej-ktorej nehnuteľnosti je vo vlastníctve žalobcu v 1. rade (ktorý je pozostalým manželom) a spoluvlastnícky podiel o veľkosti 1/2 na tej-ktorej nehnuteľnosti patrí do dedičstva po poručiťelovi. V tejto súvislosti je inšpiratívne konanie vedené pred Okresným súdom Brezno pod sp. zn. 2 C 142/2016, kde sa žalobcovia domáhali určenia, že do dedičstva po poručiťelovi patrí spoluvlastnícky podiel o veľkosti X bližšie špecifikovaných nehnuteľností, a zároveň určenia, že do výlučného vlastníctva žalobkyne v 1. rade patrí podiel o veľkosti X tých istých špecifikovaných nehnuteľností. Súd však v rozsudku určil, že do dedičstva po poručiťelovi patria v celosti v režime BSM so žalobkyňou v 1. rade bližšie špecifikované nehnuteľnosti. Súd v tomto prípade nemal za to, že by bola potrebná zmena petitu, a teda sám formulačne upravil znenie výroku tak, aký mal podľa súdu byť, pričom sa obsahovo od žalobného nároku neodchýlil. Teda, prvú časť petitu súd poňal do vyhovujúceho výroku rozsudku formulačne inak, no obsahovo totožne, pričom druhú časť petitu (o určenie vlastníckeho práva žalobkyne v 1. rade) zamietol. S takýmto postupom súdu sa stotožňujeme, pretože uplatnenie zákonnej domnienky v § 149 ods. 5 OZ sa prejaví v dodatočnom konaní o dedičstve.

15 Podľa § 195 ods. 3 prvá veta CMP: „Ak sú medzi účastníkmi sporné skutočnosti o rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov, na sporný majetok sa neprihliada.“

16 K tomu pozri napríklad rozsudok Najvyššieho súdu SR z 30. júna 2008, sp. zn. 5 Cdo 147/2007, v ktorom síce Najvyšší súd SR neriešil túto otázku, no z obsahu tohto rozsudku možno vyvodíť, že okresný súd určil, že vec patrí do dedičstva, pričom neuvádzal, že by išlo o majetok v režime BSM (hoci v danom prípade išlo o manželov).

5. Môže súd spresniť petit žaloby v prípade, ak nie je formulovaný správne, ale je zřejmé, čoho sa žalobca domáha?

V predchádzajúcich kapitolách tohto článku sme uviedli ako by, podľa nášho názoru, mal vyzerat správny petit v konaní o určenie, že vec patrí do dedičstva. Vzhľadom na to, že ide o mimoriadne citlivú záležitosť a, prehnane povedané, na formuláciu petitu v takýchto prípadoch môžu mať dvaja právnici aj štyri rozličné názory, je namieste otázka, či súd môže spresniť formuláciu petitu, ktorý, podľa neho, nie je správny. Môže súd v prípade, že žalobca žaluje o určenie, že poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom (spoluvlastníkom, bezpodielovým spoluvlastníkom), sám zo svojej iniciatívy upraviť petit a vo výroku rozsudku určiť, že vec patrí do dedičstva? Takisto, môže súd sám zo svojej iniciatívy vo výroku rozsudku uviesť, že vec, ktorá sa určuje do dedičstva, je v režime BSM, ak to z petitu nevyplýva, no je to nepochybné z obsahu žaloby, resp. iných vyjadrení strany? Alebo v takýchto prípadoch pôjde o prekročenie žalobného návrhu? Krajský súd v Trnave vo vyššie citovanom rozsudku z 1. februára 2017, sp. zn. 11 Co 906/2015, ktorý sa týkal druhej z uvedených situácií, uvádza: „Nemožno súhlasiť s názorom žalobcov, že súd prvej inštancie mal možnosť uvedený petit zmeniť vzhľadom na viazanosť žalobným návrhom, keď v danom prípade by nešlo len o nepodstatnú zmenu formulácie petitu žalobného návrhu, jeho spresnenie, ale o iný žalobný návrh.“ Podľa Krajského súdu v Trnave teda súd v týchto prípadoch nemá právomoc upraviť petit, pretože nejde len o zmenu jeho formulácie.

Zaujímavý je v tomto smere rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 27. októbra 2011, sp. zn. 22 Cdo 3726/2009. V danom prípade žalobcovia žiadali, aby súd určil, že určitá presne špecifikovaná finančná suma uložená na účte v banke patrila ku dňu smrti poručiteľa do bezpodielového spoluvlastníctva konkrétne uvedených manželov, pričom súd im vyhovel. Žalovaný vo vzťahu k petitu namietal, že finančné prostriedky na účte v banke patria do vlastníctva banky, a preto nemožno hovoriť o tom, že tieto finančné prostriedky patrili ku dňu smrti do BSM. K tomu Najvyšší súd ČR uviedol: „Z obsahu žalobných tvrzení i přednesů žalobců v průběhu celého dosavadního řízení je dostatečně zřejmé, že jim nejde o nic jiného než o určení, že žalovaný a jeho zemřelá manželka měli ke dni ... úmrtí matky žalobců a zániku bezpodílového spoluvlastnictví manželů peněžní pohledávku za bankovním ústavem, založenou skutečností, že finanční prostředky, které byly na účet žalovaného vloženy, byly prostředky tvořícími bezpodílové spoluvlastnictví žalovaného a jeho zemřelé manželky ... I když výrok nalézacích soudů ve věci samé není zcela výstižný, nelze ho považovat za nesprávné právní posouzení věci či vadu, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci s nutností zrušení napadeného rozhodnutí, jestliže ve všech ostatních ohledech rozhodnutí obstojí.“

Máme za to, že v prípade, keď je z obsahu žaloby, resp. v nadväznosti na to ďalších vyjadrení žalobcu zřejmé, že žalobca žaluje, aby vec patrila do dedičstva po poručiteľovi v režime BSM, pričom v petite túto skutočnosť neuvádza (hoci možno len odporučiť, aby ju z hľadiska správnosti petitu uviedol), máme za to, že zamietnutie žaloby len z tohto dôvodu je prejavom prílišného formalizmu, ktorý môže byť síce sofistickovane odôvodnený, no v konečnom dôsledku znamená odmietnutie spravodlivosti. Takisto to platí v prípade, ak žaloba žaluje o určenie, že poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom veci. Vtedy nič nebráni súdu, aby sám upravil petit a vo výroku uviedol, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi. V takomto prípade by nešlo o zmenu žaloby, ale len o spresnenie petitu žaloby. Gešková v súvislosti s posudzovaním, čo je a čo nie je zmena žaloby, uvádza: „Je namieste upustiť od formalistického prístupu, ktorý sa javí ako najjednoduchší. A pristúpiť k materiálnej ochrane práva a k trendom nastoleným ESLP, konkrétne k aplikácii zásady *iura novit curia* do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.“¹⁷ Podľa nášho názoru má súd povinnosť spresniť petit žaloby, ktorý nie je formulovaný úplne priliehavo, ak z obsahu žaloby, resp. na to nadväzujúcich vyjadrení nepochybné vyplýva, čoho sa žalobca domáha. Platí to najmä v prípadoch, keď nie je zřejmé, ako by mal znieť správny petit a samotná teória či prax pripúšťa rôzne znenia. Od žalobcu nemožno očakávať, akým smerom sa uberie rozhodovacia činnosť súdov.¹⁸ O tom svedčí aj nález Ústavného súdu ČR z 19. apríla 2012, sp. zn. I. ÚS 3503/10, podľa ktorého: „Ústavní soud má za to, že pokud účastníci řízení respektovali právní názor soudu a přistoupili k podání žaloby určovací, přičemž soud poté, co jejich žalobě pravomocně vyhověl, následně pod vlivem pozdější judikatury takto vedenou žalobu zamítl, jedná se ze strany

17 GEŠKOVÁ, K. In ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár.* Praha : C. H. Beck, 2016, s. 519.

18 V súdnej praxi sa možno stretnúť aj s petitom, podľa ktorého vec patrí do BSM zomrelých poručiteľov. Pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR z 25. februára 2016, sp. zn. 3 Cdo 8/2016. Máme za to, že takýto petit nie je úplne priliehavý, keďže BSM v danom čase už zaniklo smrťou manžela, ktorý zomrel skôr. Po obsahovej stránke však treba takýto petit vykladať tak, že prostredníctvom vyvolaného sporového konania má dôjsť k dodatočnému konaniu o dedičstve, kde sa vyporiada aj novoobjavený majetok v BSM.

soudu o kladení nepřiměřených nároků na účastníky řízení, vyžadujících od nich vysokou míru predikce soudní judikatury.“

6. Je v konaniach o určenie, že vec patrí do dedičstva, možné určiť hodnotu veci?

V súvislosti s konaniami o určenie, že vec patrí do dedičstva, vyvstáva tiež problém s určením výšky náhrady trov konania. Otázkou je, či základnú sadzbu tarifnej odmeny advokáta v týchto konaniach počítať podľa § 10 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v platnom znení (ďalej ako „vyhláška o odmenách advokátov“), a teda, že je tu možné určiť hodnotu veci, resp. práva alebo ju počítať podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky o odmenách advokátov, a teda, že hodnotu veci, resp. práva nie je možné určiť (resp. je ju možné určiť len s nepomernými ťažkosťami).

Na zodpovedanie tejto otázky je nevyhnutné posúdiť, či v konaniach o určení, že vec patrí do dedičstva, ide o určenie vlastníckeho práva, keďže v konaniach o určenie vlastníckeho práva sa základná sadzba tarifnej odmeny advokáta počíta z hodnoty veci, ktorá je predmetom sporu. Z rozhodnutí slovenských súdov prevažne vyplýva, že v konaniach o určení, že vec patrí do dedičstva, nie je možné určiť hodnotu sporu a pri výpočte náhrady trov konania sa vychádza z § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky o odmenách advokátov.¹⁹ To z toho dôvodu, že v týchto konaniach sa s konečnou platnosťou nerieši otázka vlastníckeho práva, tá je riešená až v následnom dodatočnom konaní o dedičstve. Priamo v súvislosti s rozhodovaním o výške trov konania Ústavný súd v uznesení zo 4. novembra 2016, sp. zn. II. ÚS 807/2016 uviedol: „Vzhľadom na predmet sporu, ktorým bolo určenie, že veci patria do dedičstva, nemožno pri určovaní tarifnej odmeny za poskytnuté právne služby vychádzať z hodnoty veci, ktorá má patriť do dedičstva, keďže predmetný spor nebol sporom o určenie vlastníckeho práva. Výsledok konania o určenie, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, nezakladá priamo vlastnícke právo navrhovateľov (sťažovateľov)... Otázka vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam sa v prípade úspešnosti žaloby o určenie, že tieto nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, riešia až v následnom konaní o dedičstve.“²⁰

Máme za to, že tento záver, pokiaľ ide o otázku výšky náhrady trov konania, nie je narušený ani v prípade nami ponúkaného výkladu, podľa ktorého sa v konaniach o určení, že vec patrí do dedičstva, má prihliadať aj na skutočnosti, ktoré nastali po smrti poručiteľa a prípadne posúdiť vlastnícke právo súčasného vlastníka veci. Ani v takom prípade nebude súd riešiť s konečnou platnosťou vlastnícke právo k veci, ale vyhovujúci rozsudok bude podkladom na dodatočné konanie o dedičstve. Najvyšší súd SR v rozhodnutí z 31. marca 2014, sp. zn. 3 M Cdo 4/2013 (R 3/2015) správne uviedol: „Ak nebol zachovaný postup upravený ustanoveniami § 175a až § 175zd OSP, nemožno ho obchádzať žalobou, ktorou sa právny nástupca poručiteľa domáha určenia, že je (spolu)vlastníkom veci patriacej do dedičstva.“ Žalobcovia (dedičia) sa teda bez dodatočného konania o dedičstve nemôžu priamo na súde domáhať určenia vlastníckeho práva, ergo, ako by to mohlo v otázke vzájomných podielov „vyzerať“ po dodatočnom konaní o dedičstve.²¹

7. Záverečné poznámky

Aj na základe uvedených rozhodnutí súdov možno uviesť, že prax, pokiaľ ide o správne znenie petitu, ktorého zrkadlom je výrok rozsudku, v konaniach o určenie, že vec patrí do dedičstva, je rôznorodá a stretnúť sa možno s rôznymi variáciami formulácií petitov žalobcov, resp. výrokov súdov. Nepochybne ide o zložitú otázku, v rámci ktorej, či sa prikloníme k jednému názoru alebo tomu druhému, nájdeme argumenty v prospech, ako aj proti tomuto názoru. Podľa názoru autora nemožno súhlasiť s rozhodnutím Najvyššieho súdu SR (R 32/2011), podľa ktorého majú súdy v sporových konaniach o určení, že vec patrí do dedičstva, skúmať len skutočnosti, ktoré nastali do dňa smrti poručiteľa. Ponímanie v zmysle uvedeného rozhodnutia Najvyššieho súdu (R 32/2011) nás vedie k záveru, že v konaniach o určení, že vec patrí do dedičstva,

19 Napríklad uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 21. februára 2017, sp. zn. 6 Co 227/2016; uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo 16. mája 2016, sp. zn. 6 Co 226/2015; rozsudok Krajského súdu v Nitre z 11. mája 2017, sp. zn. 9 Co 778/2014. Opačne však uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 31. januára 2017, sp. zn. 9 Co 96/2016.

20 Rovnako aj uznesenie Ústavného súdu SR zo 7. júna 2017, sp. zn. I. ÚS 320/2017.

21 Takisto pozri rozsudok Najvyššieho súdu SR z 25. apríla 2017, sp. zn. 5 Cdo 33/2016.

nemôže byť daný naliehavý právny záujem na podaní žaloby. Autor vyjadruje presvedčenie, že súdy majú v týchto konaniach prihliadať aj na skutočnosti, ktoré nastali po dni smrti poručiťľa, a teda prihliadať aj na možné nadobudnutie vlastníckeho práva v súlade s právom po dni smrti poručiťľa. Len v takom prípade môže byť daný naliehavý právny záujem na určení, že vec patrí do dedičstva. Rôzne posúdenia správnosti petitu žaloby v konaniach o určení, že vec patrí do dedičstva, však nemôžu byť na ujmu žalobcov a súdy by nemali zamietť žaloby len z toho dôvodu, že, podľa nich, ide o nesprávny petit. Takýto prístup nie je v súlade so zásadou *iura novit curia*, nesmeruje k materiálnej ochrane práv subjektov a u účastníkov súdnych konaní vzbudzuje dojem nespravodlivosti. Ide o uplatnenie prílišného formalizmu.²²

22 Pre úplnosť autor uvádza, že participoval na zastupovaní žalobcov v konaní, ktorého súčasťou je rozsudok Krajského súdu v Trnave z 1. februára 2017, sp. zn. 11 Co 906/2015, na ktorý bolo poukázané v tomto článku. Táto skutočnosť ho inšpirovala k napísaniu tohto článku, no neovplyvnila obsah, a najmä

RESUMÉ

Formulácia petitu žaloby v konaniach o určení, že vec patrí do dedičstva

Autor sa v predložennom článku venuje správnosti rôznych žalobných návrhov používaných v konaniach o určení, že vec patrí do dedičstva. Odmietá prílišný formalizmus súdov a sofistikované odôvodnenia nespravodlivosti, pretože v zmysle zásady *iura novit curia* sa súdy nemôžu vyhýbať spresneniu petitov v prípadoch, keď neexistuje jednotná rozhodovacia prax súdov vo vzťahu k správne mu zneniu výroku v konaniach o určení, že vec patrí do dedičstva. Autor tiež nesúhlasí s rozhodnutím Najvyššieho súdu SR (R 32/2011) a vyjadruje presvedčenie, že súdy majú v týchto konaniach prihliadať aj na skutočnosti, ktoré nastali po dni smrti poručiťľa.

SUMMARY

Wording of the Relief Sought in Civil Actions for Determining that the Property is a Part of a Decedent's Estate

The author in his article deals with the correctness of various civil actions and petitions used in the proceedings aimed at determining that the property is a part of a decedent's estate to be distributed to heirs. He refuses the excessive formalism of courts and the sophisticated justifications of injustice because in the light of the principle of *iura novit curia*, courts cannot avoid precise clarification of reliefs sought in cases where there is no uniform decision-making practice of courts with regard to the correct wording of operative parts of decisions in proceedings aimed at determining that the property is a part of a decedent's estate to be distributed to heirs. The author also disagrees with the Judgment of the Supreme Court of the Slovak Republic (R 32/2011), and expresses his opinion that in these proceedings the courts should also take into account the facts which occurred after the day of the decedent's death.

ZUSAMMENFASSUNG

Formulierung des Petits in der Klage auf Feststellung, dass die Sache zum Nachlass gehört

Der Autor widmet sich im unterbreiteten Artikel der Rechtmäßigkeit von verschiedenen Klagebegehren, die in Verfahren wegen der Feststellung, dass die Sache zum Nachlass gehört, angewendet werden. Er lehnt das unverhältnismäßige Formalismus der Gerichte sowie die sophistische Begründung der Ungerechtigkeit ab, weil im Sinne des Grundsatzes *iura novit curia* die Gerichte die Präzisierung des Petits in solchen Fällen nicht meiden können, wenn eine eindeutige Entscheidungspraxis der Gerichte in Bezug auf einen richtigen Wortlaut des Spruchs im Verfahren wegen der Feststellung, dass die Sache zur Erblässenschaft gehört, nicht besteht. Der Autor ist auch mit der Entscheidung des Obersten Gerichtes der SR (R 32/2011) nicht einverstanden und er äußert die Überzeugung, dass die Gerichte in diesen Verfahren auch Tatsachen, die erst nach dem Tag des Ablebens des Erblässers eingetreten sind, zu berücksichtigen haben.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Hranice povinnosti vnútroštátneho súdu neuplatniť ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré je v rozpore s právom Únie

Článok 325 ods. 1 a 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa má vykladať v tom zmysle, že ukladá vnútroštátnemu súdu povinnosť, aby v rámci trestného konania týkajúceho sa trestných činov v oblasti dane z pridanej hodnoty upustil od uplatnenia vnútroštátnych ustanovení v oblasti premlčania patriacich do vnútroštátneho hmotného práva, ktoré bránia uloženiu účinných a odstrašujúcich trestných sankcií v značnom počte prípadov závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Európskej únie, alebo ktoré stanovujú kratšie premlčacie doby pre prípady závažných podvodov poškodzujúcich uvedené záujmy než pre tie, ktoré poškodzujú finančné záujmy dotknutého členského štátu, iba ak by takéto upustenie od uplatnenia viedlo k porušeniu zásady zákonnosti trestných činov a trestov z dôvodu nedostatočnej určítosti rozhodného práva alebo z dôvodu retroaktívneho uplatnenia právnej úpravy, ktorá stanovuje prísnejšie podmienky trestnosti ako podmienky platné v čase spáchania trestného činu.¹

Rozsudok Súdneho dvora z 5. decembra 2017
vo veci C-42/17, M. A. S. a M. B. – EU:C:2017:936

1 Rozsudky Súdneho dvora sú záväzné v celom rozsahu. Právne vety, ktoré budú v rubrike uvádzať jednotlivé judikáty, preto nemajú iný účel, než zvýrazniť základné právne závery, ku ktorým Súdny dvor v konkrétnej veci dospel.

2 Prvý návrh na prejudiciálne konanie od talianskeho ústavného súdu je v registri Súdneho dvora vedený pod číslom C-168/09.

3 Druhý návrh na prejudiciálne konanie od talianskeho ústavného súdu je v registri Súdneho dvora vedený pod číslom C-418/13.

4 Rozsudok Súdneho dvora z 8. septembra 2015, Taricco a i., C-105/14, EU:C:2015:555.

Ešte na začiatku tohto storočia sa v odbornej literatúre uvádzalo, že je nereálne očakávať, že sa na Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) obrátia s prejudiciálnymi otázkami ústavné súdy Nemecka, Talianska, Španielska alebo francúzska Ústavná rada. Bol to taliansky ústavný súd, ktorý toto tvrdenie vyvrátil ako prvý. Trvalo to päťdesiatšesť rokov, kým prvýkrát využil možnosť súdneho dialógu so Súdny dvorom prostredníctvom konania o prejudiciálnej otázke.² Nezostalo len pri tomto prvom pokuse. Rozoberané rozhodnutie Súdneho dvora je reakciou na v poradí už tretí návrh na začatie prejudiciálneho konania talianskeho ústavného súdu.³

Tentokrát sa taliansky ústavný súd snažil svojimi prejudiciálnymi otázkami získať od Súdneho dvora výklad článku 325 ods. 1 a 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“), ktorý stanovuje pre členské štáty povinnosť zamedziť podvodom a iným protiprávnym konaniam poškodzujúcim finančné záujmy Únie prostredníctvom opatrení, ktoré majú odstrašujúci účinok a poskytujú účinnú ochranu, pričom opatrenia členských štátov na zamedzenie podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie majú byť rovnaké ako opatrenia na zamedzenie podvodov poškodzujúcich ich vlastné finančné záujmy.

Prejudiciálne otázky talianskeho ústavného súdu boli reakciou na rozsudok Súdneho dvora vo veci C-105/14, Taricco a i.,⁴ z ktorého vyplýva, že talianska právna úprava premlčania trestných činov je v rozpore s článkom 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ, pokiaľ vedie k tomu, že v značnom

počte prípadov závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie bráni uloženiu účinných a odstrašujúcich trestov, alebo ak stanovuje dlhšie premlčacie doby pre prípady podvodov poškodzujúcich finančné záujmy dotknutého členského štátu než pre prípady podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie. Súdny dvor ďalej uviedol, že je úlohou vnútroštátneho súdu poskytnúť plný účinok článku 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ tým, že neuplatní rozporné ustanovenia vnútroštátneho práva, teda v tomto prípade ustanovenia o premlčaní trestných činov.

Pravidlo vyplývajúce z rozsudku Taricco, teda neuplatnenie talianskej úpravy premlčania trestných činov, sa malo použiť v trestných konaniach vedených pred talianskym Kasačným súdom a Odvolacím súdom v Miláne, čo by v prípade oboch konaní mohlo viesť k odsúdeniu páchatel'ov trestných činov. Ak by však tieto sudy uplatnili ustanovenia talianskej právnej úpravy o premlčaní, trestné činy by boli premlčané. Oba sudy mali pochybnosti o ústavnosti postupu spočívajúceho v splnení pokynu vyplývajúceho z rozsudku Taricco a preto sa obrátili na taliansky ústavný súd. Ústavný súd poukazuje na to, že pravidlo vyplývajúce z rozsudku Taricco môže ohroziť zásadu zákonnosti trestných činov a trestov, ktorá vyžaduje najmä to, aby boli trestnoprávne ustanovenia dostatočne určité a nemohli pôsobiť retroaktívne. Pripomína, že režim premlčania v oblasti trestného práva má v talianskom právnom poriadku hmotnoprávnu povahu. Jeho prejudiciálne otázky teda smerujú najmä k zisteniu, či má vnútroštátny sudca povinnosť neuplatniť rozpornú vnútroštátnu právnu úpravu premlčania trestných činov a to aj v prípade, ak by splnenie tejto povinnosti viedlo k porušeniu zásady zákonnosti trestných činov a trestov z dôvodu nedostatočnej určitosti uplatniteľného práva alebo z dôvodu retroaktívneho uplatnenia tohto práva.

Súdny dvor vo svojej odpovedi opätovne pripomenul povinnosti vnútroštátneho zákonodarcu, ktorého úlohou je stanoviť také pravidlá premlčania, ktoré umožňujú splniť povinnosti vyplývajúce z článku 325 ZFEÚ. Vnútroštátna právna úprava premlčania v oblasti trestného práva má byť taká, aby nevedla k beztrestnosti v značnom prípade závažných podvodov v oblasti DPH alebo, aby nebola pre obvinené osoby prísnejšia v prípadoch podvodov poškodzujúcich finančné záujmy dotknutého členského štátu než v prípadoch podvodov, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie.

Vnútroštátne sudy však v prebiehajúcich konaniach nemôžu čakať na reakciu vnútroštátnych zákonodarcov. Je ich úlohou poskytnúť plný účinok povinnostiam vyplývajúcim z článku 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ a upustiť od uplatnenia vnútroštátnych ustanovení, najmä v oblasti premlčania, ktoré v rámci konania týkajúceho sa závažných trestných činov v oblasti DPH tvoria prekážku uplatnenia účinných a odstrašujúcich trestov na zamedzenie podvodov poškodzujúcim finančné záujmy Únie. Musia však súčasne zabezpečiť, aby boli rešpektované základné práva osôb obvinených zo spáchania trestných činov, pričom môžu uplatniť vnútroštátne štandardy ochrany základných práv, pokiaľ toto uplatnenie neohrozi úroveň ochrany vyplývajúcu z Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), ani prednosť, jednotnosť alebo účinnosť práva Únie. V tomto prípade ide najmä o práva obvinených vyplývajúce zo zásady zákonnosti trestných činov a trestov.

Súdny dvor pripomenul, že zásada zákonnosti trestných činov a trestov je upravená aj v článku 49 Charty, ktorá bude v tomto prípade záväzná pre Taliansko, pretože pri ukladaní trestnoprávných sankcií pre trestné činy v oblasti DPH realizuje povinnosť vyplývajúcu z článku 325 ZFEÚ a teda uplatňuje právo Únie v zmysle čl. 51 ods. 1 Charty. Okrem toho je táto zásada aj súčasťou ústavných tradícií spoločných pre členské štáty a bola zakotvená v rôznych medzinárodných zmluvách, najmä v článku 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“).

Súdny dvor použil na objasnenie obsahu zásady zákonnosti trestných činov a trestov odkazy na vlastnú judikatúru, ale aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, keďže v súlade s článkom 52 ods. 3 Charty je potrebné priradiť tejto zásade rovnaký zmysel a rozsah ako má v rámci Dohovoru. Pri takomto vnímaní zásady zákonnosti trestných činov a trestov vyplývajú z nej tri požiadavky. Po prvé, požiadavka predvídateľnosti pokiaľ ide o definovanie trestných činov a určenie trestu. Po druhé, požiadavka určitosti aplikovateľného práva, v zmysle ktorej musia byť trestné činy a tresty za ne jasne definované. Po tretie, zákaz retroaktívneho pôsobenie trestnoprávnej úpravy.

Súdny dvor dospel k záveru, že ak by vnútroštátny súd usúdil, že neaplikovanie vnútroštátnej právnej úpravy premlčania, ktorá v rozpore s článkom 325 ZFEÚ bráni uloženiu účinných

a odstrašujúcich trestnoprávných sankcií v značnom množstve prípadov závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, vedie v talianskom právnom poriadku k situácii porušujúcej zásadu určitosti aplikovateľného práva, ktorá tvorí zložku zásady zákonnosti trestných činov a trestov, tak vnútroštátny súd nie je povinný upustiť od uplatnenia vnútroštátnej úpravy premlčania.

Rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

Ústav medzinárodného práva a európskeho práva

Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho správneho súdu ČR

Ochrana pred nezákonným zásahom polície v prípravnom trestnom konaní

Nezákonný zásah policajta do práv obhajcu v rámci prípravného trestného konania (založený napr. výzvou, aby obhajca opustil miesto konania vyšetrovacieho úkonu) je vždy zásahom do práv obvineného. K ochrane voči takému zásahu je povolaný prokurátor v rámci svojej dozorovej právomoci podľa trestného poriadku, nie súd rozhodujúci v správnom súdnictve. Naproti tomu, súdnu ochranu pred policajnými zásahmi voči obhajcovi zjavne presahujúcimi pôdorys trestného procesu (napr. použitie hmatov a chvatov voči obhajcovi či zaistenie osoby obhajcu) nemožno s poukazom na dozorovú právomoc prokurátora odmietnuť práve preto, že sa z rámca prípravného trestného konania vymykajú.

*Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky
č. k. 8 As/224/2016-49 zo dňa 22. februára 2017*

Dotknuté ustanovenia:

- § 82 zákona č. 150/2002 Sb. soudní řád správní;
§ 252 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok
- zákon č. 273/2008 Sb. o Polícii České republiky;
zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore
- § 174 zákona č. 141/1961 Sb. trestní řád;
§ 230 zákona č. 301/2005 Z. z. trestný poriadok

Žalobca sa žalobou podanou na Mestskom súde v Prahe domáhal ochrany pred nezákonným zásahom Polície Českej republiky podľa § 82 a nasl. zákona č. 150/2002 Sb. soudní řád správní.¹ Žalobca žiadal, aby mestský súd zakázal Polícii Českej republiky ako žalovanej zasahovať do práva žalobcu byť prítomný na úkonoch trestného konania vedeného žalovanou, najmä výzvami na opustenie miesta, kde sa vykonávajú úkony trestného konania podľa § 114 zákona č. 273/2008 Sb. o Polícii České republiky,² a v prípade neuposlušnosti tejto výzvy zákazu užívať voči žalobcovi donucovacie prostriedky. Žalobca taktiež navrhol, aby súd určil, že realizovaná výzva voči žalobcovi pri výsluchu svedka, použitie donucovacích prostriedkov a zaistenie žalobcu boli nezákonné.

Mestský súd žalobu ako neprípustnú odmietol s odôvodnením, že žalobca sa domáhal preskúmania zákonnosti postupov vykonaných orgánmi činnými v trestnom konaní.

Proti tomuto uzneseniu podal žalobca kasačnú sťažnosť, v ktorej namietal nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia a nesprávne právne posúdenie veci mestským

1 § 82 zák. č. 150/2002 Sb.

soudní řád správní:

Každý, kto tvrdí, že bol priamo ukrátený na svojich právach nezákonným zásahom, pokynom alebo donútením (ďalej len „zásah“) správneho orgánu, ktorý nie je rozhodnutím, a bol zameraný priamo proti nemu alebo v jeho dôsledku bolo proti nemu priamo zasiahnuté, môže sa žalobou na súde domáhať ochrany proti nemu alebo určenia toho, že zásah bol nezákonný.

Obdobne § 252 Správneho súdneho poriadku č. 162/2015 Z. z.:

Žalobca sa môže žalobou domáhať ochrany pred iným zásahom orgánu verejnej správy, ak takýto zásah alebo jeho následky trvajú alebo ak hrozí jeho opakovanie. Žalobca sa môže žalobou domáhať aj určenia nezákonnosti už skončeného iného zásahu orgánu verejnej správy, ak počas jeho trvania nebolo možné podať žalobu podľa odseku 1 a rozhodnutie správneho súdu je dôležité na náhradu škody alebo inú ochranu práv žalobcu.

2 § 114 zák. č. 273/2008 Sb.

o Polícii České republiky:

Každý je povinný bez zbytočného odkladu a bezplatne uposlúchnuť výzvu alebo pokyn alebo vyhovieť žiadosti polície alebo policajta; to neplatí, ak tento zákon alebo iný právny predpis stanoví inak. Ak nie je možné účelu výzvy, pokynu alebo žiadosti dosiahnuť pre odpor

osoby, je policajt oprávnený tento odpor prekonať.

Obdobne § 34 zák. č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore:

Každý je povinný uposlúchnuť výzvu, pokyn, príkaz a požiadavku policajta alebo strpieť výkon jeho oprávnení podľa ustanovení § 17 až 33 a oprávnení podľa osobitných predpisov.

3 § 11 zák. č. 273/2008 Sb.

o Polícii České republiky:

Policajt a zamestnanec polície sú povinní

- a) dbať, aby žiadnej osobe v dôsledku ich postupu nevznikla bezdôvodná ujma,
- b) dbať, aby ich rozhodnutím nevykonali úkon nevznikla osobám, ktorých bezpečnosť je ohrozená, bezdôvodná ujma,
- c) postupovať tak, aby prípadný zásah do práv a slobôd osôb, voči ktorým smeruje úkon, alebo osôb nezúčastnených neprekročil mieru nevyhnutnú k dosiahnutiu účelu sledovaného úkonom.

Obdobne § 8 ods. 1

zákona č. 171/1993 Z. z.

o Policajnom zbore:

Pri vykonávaní služobnej činnosti je policajt povinný dbať na česť, vážnosť a dôstojnosť osoby i svoju vlastnú a nepripustiť, aby v súvislosti s touto jeho činnosťou vznikla osobe bezdôvodná ujma a aby prípadný zásah do jej práv a slobôd prekročil mieru nevyhnutnú na dosiahnutie účelu sledovaného jeho služobnou činnosťou.

4 § 174 zák. č. 141/1961 Sb.

trestní řád:

- (1) Dozor nad zachovávaním zákonnosti v prípravnom konaní vykonáva štátny zástupca.
- (2) Okrem oprávnení uvedených v § 157 ods. 2 je pri výkone dozoru štátny zástupca oprávnený
  - a) dávať záväzné pokyny k vyšetrovaniu trestných činov,
  - b) vyžadovať od policajného orgánu spisy, dokumenty, materiály a správy o spáchaných trestných činoch za účelom previerky, či policajný orgán včas zahajuje trestné stíhanie a riadne v ňom postupuje,
  - c) zúčastniť sa vykonávania úkonov policajného orgánu, osobne vykonať jednotlivý úkon alebo i celé

súdom, pretože podľa tvrdení žalobcu voči nemu žalovaná nevystupovala ako orgán činný v trestnom konaní, ale ako správny orgán podľa zákona o Polícii Českej republiky. Žalobca ďalej uviedol, že ak obhajca ruší úkon trestného konania, je možné postupovať podľa trestného poriadku uložením poriadkovej pokuty alebo odovzdaním veci príslušnému orgánu k disciplinárnemu postihu obhajcu, nemožno však v takom prípade použiť donucovacie prostriedky podľa zákona o polícii. Ak v danom prípade žalovaná použila voči žalobcovi výzvu na opustenie miestnosti, v ktorej sa úkon trestného konania odohrával a po neuposlúchnutí tejto výzvy použila voči žalobcovi donucovacie prostriedky podľa zákona o polícii, nešlo podľa žalobcu o úkon trestného konania, ale o zásah a donútenie podľa zákona o polícii, t. j. podľa správneho predpisu, ktorý je preskúmateľný v správnom súdnom konaní.

Žalovaná vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedla, že príslušník žalovanej nekonal voči žalobcovi ako správny orgán, ale išlo o úkony vykonávané v rámci trestného konania, v ktorom žalobca vystupoval ako obhajca trestne obvinenej osoby a zdôraznil, že podľa jeho názoru žalobca zamieňa povinnosti podľa trestného poriadku s povinnosťou uposlúchnuť výzvu podľa § 114 zákona o polícii.

Najvyšší správny súd Českej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že podaná kasačná sťažnosť je dôvodná, vzhľadom na čo napadnuté uznesenie Mestského súdu v Prahe zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V odôvodnení svojho rozhodnutia Najvyšší správny súd Českej republiky k veci uviedol:

Podstatným pre rozhodnutie mestského súdu v danej veci malo byť posúdenie, či príslušník Polície Českej republiky pri svojom konaní vystupoval ako správny orgán v zmysle správneho súdneho poriadku a vykonával tak pôsobnosť vo verejnej správe, alebo či vystupoval ako orgán činný v trestnom konaní v zmysle trestného poriadku. V druhom z uvedených prípadov by výkon jednotlivých úkonov nebol verejnou správou.

V posudzovanom prípade žalobca tvrdí, že bol obhajcom obvineného a príslušník polície voči nemu postupoval podľa zákona o polícii – vyzval ho podľa § 114 zákona o polícii na opustenie miestnosti, kde prebiehal úkon trestného konania; podľa zákona o polícii voči nemu použil donucovací prostriedok a podľa zákona o polícii ho aj zaistil, pričom podľa tvrdení žalobcu voči nemu nepostupoval primerane v rozpore so zákonom o polícii.³

Podľa Najvyššieho správneho súdu v aktuálne posudzovanej veci nepochybne prinajmenšom od počiatku prebiehajúceho skutkového deja postupoval príslušník polície ako policajný orgán činný v trestnom konaní (vypočúval v trestnej veci svedkyňu za účasti obhajcu obvineného); už preto ochranu proti jeho nezákonným postupom v rámci prípravného konania poskytovali obvinenému aj obhajcovi dozorové prostriedky štátneho zástupcu podľa § 174 trestného poriadku.⁴ Nie je rozhodujúce, že podľa tvrdení žalobcu štátny zástupca na tento dozor (čiže na svoju zákonnú povinnosť) rezignoval s odkazom na podanú žalobu. Nemožno totiž pripustiť, aby každý exces policajta predstavujúci nezákonnosť prípravného konania riešili správne súdy a nie štátny zástupca. Je predovšetkým v záujme obhajoby, aby akékoľvek nezákonnosti dotýkajúce sa práv obvineného boli odstraňované bez prieťahov a okamžite práve tými prostriedkami, ktoré štátnemu zástupcovi poskytuje § 174 trestného poriadku, a nie omnoho zdĺhavejšou cestou zásahových žalôb prejednávanych v správnom súdnom konaní. Exces policajta voči obhajcovi je pritom vždy zásahom do práv obvineného.

Uvedené však platí len pokiaľ by bolo možné v prejednávanej veci celé konanie policajta podradiť pod jeho činnosť policajta v prípravnom konaní. Len v takom prípade by bolo možné nezákonnosti vyšetrovania odstrániť iba uplatnením dozorovej právomoci štátneho zástupcu. Policajné neprístojnosti však mali podľa tvrdení žalobcu pokračovať aj potom, kedy policajt, bez toho, aby ukončil výsluch svedkyne, použil voči žalobcovi hmaty a chvaty a kedy žalobcu nakoniec aj zaistil. Podradiť všetky tieto popísané postupy polície pod nezákonnosť prípravného konania preskúmateľnú iba dozorom štátneho zástupcu je zjavne nemožné, pretože prinajmenšom táto časť policajného konania voči sťažovateľovi nemala už s prípravným konaním (vyšetrovaním obvineného) nič spoločného.

Paušálne odmietnutie žaloby mestským súdom odôvodnené v podstate len citáciou rozsudku Najvyššieho správneho súdu sp. zn. 10 As 11/2016, bez toho, aby mestský súd akokoľvek uvážil, či bolo celé konanie policajta voči žalobcovi nezákonnosťou prípravného konania, alebo sa nakoniec ocitlo už mimo rámec pôdorysu trestného procesu, v ktorom žalobca pôsobil v pozícii obhajcu, má preto za následok, že napadnuté rozhodnutie mestského súdu muselo byť ako vadné zrušené. Na úvahu, či je možné konanie polície voči žalobcovi hodnotiť ako postup orgánu činného v prípravnom trestnom konaní, nie je pritom rozhodujúce, že v prejednávanej veci na rozdiel od kauzy vedenej Najvyšším správnym súdom v konaní sp. zn. 10 As 11/2016 bol žalobca v pozícii obhajcu a nie osoby zadržanej podľa trestného poriadku. Za daných okolností nie je možné bez akéhokoľvek bližšieho odôvodnenia a len s odkazom na tento rozsudok uzavrieť, že celý postup policajta vytýkaný žalobcom v podanej žalobe, bol konaním v prípravnom trestnom konaní.

Pokiaľ za daných okolností Mestský súd v Prahe žalobu v celom rozsahu odmietol, postupoval podľa názoru Najvyššieho správneho súdu Českej republiky nezákonne. Z dovtedajšieho priebehu konania sa podľa Najvyššieho správneho súdu javili ako neprípustné v správnom súdnom konaní a teda správne odmietnuté mestským súdom žalobné návrhy žalobcu na určenie nezákonnosti výzvy adresovanej žalobcovi, aby opustil miesto konania vyšetrovacieho úkonu a na uloženie zákazu žalovanej zasahovať do práv žalobcu byť prítomný na úkonoch trestného konania, zatiaľ čo návrh na určenie nezákonnosti použitia donucovacích prostriedkov (hmatov a chvatov) voči žalobcovi a návrh na určenie nezákonnosti zaistenia žalobcu boli podľa Najvyššieho správneho súdu odmietnuté nezákonne.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší správny súd Českej republiky kasačnej sťažnosti vyhovel, napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil Mestskému súdu v Prahe na ďalšie konanie.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

vyšetrovanie a vydať rozhodnutie v ktorejkoľvek veci; pritom postupuje podľa ustanovení tohto zákona pre policajný orgán a proti jeho rozhodnutiu je prípustná sťažnosť v rovnakom rozsahu ako proti rozhodnutiu policajného orgánu, d) vracať vec policajnému orgánu so svojimi pokynmi k doplneniu, e) rušiť nezákonné alebo neodôvodnené rozhodnutia a opatrenia policajného orgánu, ktorá môže nahradzovať vlastnými; f) prikázať, aby úkony vo veci vykonávala iná osoba služobne činná v policajnom orgáne.

Obdobne § 230 trest. poriadku č. 301/2005 Z. z.:

- (1) Dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní vykonáva prokurátor.
- (2) Pri výkone tohto dozoru je prokurátor oprávnený
  - a) dávať záväzné pokyny na postup podľa § 197, vyšetrovanie a skrátené vyšetrovanie trestných činov a určovať lehoty na ich vybavenie; také pokyny sú súčasťou spisu,
  - b) vyžadovať od policajta spisy, dokumenty, materiály a správy o stave konania vo veciach, v ktorých bolo začaté trestné stíhanie, na zistenie, či policajt včas začal trestné stíhanie a riadne v ňom postupuje,
  - c) zúčastniť sa na vykonávaní úkonov policajta, osobne vykonať jednotlivý úkon alebo aj celé vyšetrovanie, alebo skrátené vyšetrovanie a vydať rozhodnutie v ktorejkoľvek veci; pritom postupuje podľa tohto zákona; proti takémuto rozhodnutiu prokurátora je prípustná sťažnosť rovnako ako proti rozhodnutiu policajta,
  - d) vrátiť vec policajtovi na doplnenie vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania s pokynmi a určovať lehotu na ich doplnenie; o vrátení veci upovedomí obvineného a poškodeného,
  - e) zrušiť nezákonné alebo neopodstatnené rozhodnutia policajta, ktoré môže nahradiť vlastnými rozhodnutiami;
  - f) odňať vec policajtovi a prikázať ju inému, a to aj miestne nepríslušnému policajtovi, alebo urobiť opatrenie, aby vec bola prikázaná inému policajtovi alebo policajtom.

Z decembrového zasadnutia predsedníctva SAK

Posledné tohtoročné zasadnutie predsedníctva Slovenskej advokátskej komory sa konalo v **Štrbskom Plese 7. decembra 2017**.

Na úvod členovia P SAK **vzali na vedomie** informáciu o celodennom dvojseminári organizovanom 20. novembra 2017 regionálnymi zástupcami komory pre Bratislavský kraj (dopoludňajší program bol zameraný na praktické ukážky elektronického výkonu advokácie, popoludňajší program sa sústredil na všeobecné nariadenie o ochrane osobných údajov vo vzťahu k výkonu advokácie) a o účasti predsedu komory JUDr. Boreca na Hlavnom zhromaždení Združenia sudcov Slovenska 21. novembra 2017 v Štrbskom Plese.

Predsedníctvo **vzalo na vedomie** informáciu o novom termíne konferencie organizovanej komorou na tému získavania dôkazov v elektronickom svete, ktorá sa bude konať 15. februára 2018 v Bratislave.

V časti zasadnutia venovanej elektronizácii výkonu povolania predsedníctvo SAK **schválilo** dodatok k zmluve s externým partnerom tak, aby advokátske preukazy boli použiteľné na ľubovoľnom operačnom systéme.

Členovia predsedníctva v rámci informácií o účasti Slovenskej advokátskej komory v legislatívnom procese **vzali na vedomie** pozmeňujúci a doplňujúci návrh k vládnemu návrhu zákona o ochrane osobných údajov, ktorý mení a dopĺňa zákon o advokácii v oblasti spracúvania osobných údajov klientov a iných fyzických osôb advokátom v postavení prevádzkovateľa v kontexte Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov. V zmysle pozmeňujúceho návrhu Slovenská advokátska komora má možnosť uznesením upraviť ďalšie práva a povinnosti komory, advokátov a dotknutých osôb prijatím kódexu správania podľa osobitného predpisu. Predsedníctvo SAK ďalej **vzalo na vedomie** návrh opatrení na zlepšenie fungovania obchodného registra, kde sa konalo rozporové konanie na úrovni generálneho riaditeľa sekcie civilného práva ministerstva spravodlivosti, informáciu o novele Správneho poriadku a ďalších predpisov a vecný zámer reformy opatrovníctva v Slovenskej republike, kde ministerstvo spravodlivosti uvažuje o možnosti, že opatrovníkmi by okrem príbuzných a blízkych osôb boli aj tzv. profesionálni opatrovníci.

Predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** výsledky súťaže redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie pre advokátskych koncipientov o najlepšiu esej na tému *Koncipienti: nádej a budúcnosť advokácie?* Do súťaže sa prihlásilo 12 autorov s príspevkami, ktoré bodovým systémom posudzovali všetci členovia redakčnej rady. Táto za víťaza určila JUDr. Erika Surmáneka z Košíc. Predsedníctvo SAK sa bude ďalej

zaoberať možnosťami zlepšenia komunikácie s advokátskymi koncipientmi.

Predsedníctvo komory **schválilo** stanoviská s úpravami na základe diskusie vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktorými sa vopred zaoberala pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami.

Členovia P SAK **vzali na vedomie** závery zo zasadnutia Vzdelávacieho kolégia aj s úvahami o novej koncepcii vzdelávania advokátskych koncipientov, ktorá si vzhľadom na komplexnosť vyžaduje hĺbkovú analýzu všetkých súvislostí. **Vzali na vedomie** informáciu o kreovaní nových senátov a o navrhovaných personálnych zmenách v existujúcich senátoch na advokátske skúšky. **Schválili** programy seminárov advokátskych koncipientov na rok 2018 bez zmeny v porovnaní s rokom 2017.

V rámci rokovania o ekonomických otázkach predsedníctvo **vzalo na vedomie** informáciu o tom, že príspevok na činnosť Slovenskej advokátskej komory na rok 2018 bude vo výške 307 eur a informáciu ekonomického odboru k zápočtom príspevkov, k centovému vyrovnaniu do 1 eura a k preplatkom do výšky 30 eur, ako aj aktualizovaný zoznam neplatiteľov príspevku na činnosť komory za rok 2017.

Predsedníctvo **vzalo na vedomie** zámer Dňa otvorených dverí v roku 2018 v tradičnej forme poskytovania bezplatných právnych porád a série prednášok pre študentov stredných škôl vo vybraných mestách a o príprave galavečera.

Vzalo na vedomie prehľad aktívnych súdnych konaní, v ktorých je účastníkom Slovenská advokátska komora s osobitným zameraním na konania v statusových veciach.

V rámci informácií odboru medzinárodných vzťahov členovia predsedníctva **vzali na vedomie** správu z plenárneho zasadnutia CCBE, informáciu o zámere osláv 100. výročia vzniku Československej republiky a fungovania advokácie v spoločnom štáte v spolupráci s Českou advokátskou komorou, zámer spolupráce so susednými advokátskymi komorami a informáciu o výsledku esejistickej súťaže pre študentov právnických fakúlt akreditovaných na Slovensku pri príležitosti Európskeho dňa advokátov.

Predsedníctvo komory **rozhodovalo** o žiadostiach súvisiacich s matrikou advokátskych koncipientov, matrikou advokátov a matrikou usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností. Osobitne rozhodovalo o návrhu na pozastavenie výkonu advokácie podľa § 8 ods. 2 písm. b) a podľa § 8 ods. 2 písm. c) a d) zákona o advokácii.

-km-

Január 2018 – mesiac Advokátskej kvapky krvi

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory uznesením prijatým na svojom novembrovom zasadnutí súhlasilo s tým, aby Slovenská advokátska komora vyhlásila **január 2018 za mesiac Advokátskej kvapky krvi** v súčinnosti s Národnou transfúznou službou SR s leitmotívom „Advokáti krv darujú, nielen pijú...“ Podľa informácií národnej transfúznej služby je práve mesiac január obdobím, kedy do odberných miest prichádza najmenej darcov v celom roku.

Prečo darovať? Pre dobrý pocit. Darovanie krvi je skutočným „darom života“, ktorý zdravý jedinec môže poskytnúť ľuďom chorým a po úrazoch. Je to veľmi prospešný, bezpečný, a pritom jednoduchý humánny krok.

Odmenou môže byť síce ocenenie vo forme známej Janského plakety, ale najväčšou odmenou je v prvom rade vedomie, že svojimi kvapkami krvi niekomu v núdzi zachránite život. Červené krvinky, prenášače kyslíka, zachraňujú životy pacientov počas operácií a po úrazoch. Plazma, tekutá zložka krvi, je určená pacientom trpiacim poruchami zrážania krvi. Tretia zložka, krvné doštičky, zastavuje krvácanie pri rezných poraneniach a pri otvorených krvácaniach. Často sa podávajú pacientom liečiacim sa na onkologické ochorenia aj pacientom po transplantácii.

Podrobné informácie o možnostiach darovania, o odberných miestach, o tom, kto darovať môže a kto nemôže (či už trvalo alebo dočasne), ako aj o príprave na odber nájdete na stránke Národnej transfúznej služby Slovenskej republiky <http://www.ntssr.sk/index.php>.

Ukážme srdce, dobrú vôľu, zdieľajme sa s inými, ktorí sa ocitajú na hranici života a smrti a sú závislí od dobrovoľného darovania krvi. Nevieme, kedy my sami budeme od niekoho iného kvapku krvi potrebovať.

Pýta(j)te sa predsedníctva

Môže byť advokát alebo advokátsky koncipient zvolený za prísediaceho na súde?

Výkon funkcie prísediaceho na súde v zmysle zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov je zlučiteľný s výkonom advokácie alebo s výkonom praxe advokátskeho koncipienta.

OBJEDNÁVKA Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2018

Odberateľ:

IČO:

DIČ:

IČ DPH:

Číslo účtu:

➔ Adresa, na ktorú majú byť posielané výtlačky:

Závazne si objednávame ..... výtlačkov *Bulletinu slovenskej advokácie* v roku 2018 (vyjde 10 fyzických čísel). Súhlasíme s podmienkami odberu uvedenými na tejto objednávke.

Vybavuje:

Telefón:

E-mail:

Dátum:

Podpis:

Vyplnenú objednávku odošlite na adresu:
Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava
alebo odmailujte na darina.stracinova@sak.sk

Podmienky odberu:

1. Ročné predplatné 50 eur + 20 % DPH **spolu 60 eur s DPH** (vrátane poštovného a balného) je za 10 fyzických čísel. (Vyjde 12 čísel, z toho dve budú dvojčísla.)
2. Objednávka sa nevzťahuje na čísla, ktoré už vyšli pred jej doručením. Predplatné sa v takomto prípade zodpovedajúco zníži.
3. Na základe tejto objednávky Slovenská advokátska komora (SAK) vystaví odberateľovi faktúru na predplatné.
4. Bulletin bude odberateľovi odoslaný až po uhradení predplatného vo fakturovanej výške.
5. Výtlačky budú odosielané na adresu uvedenú na objednávke. Jej zmenu musí odberateľ oznámiť písomne. Za zásielky nedoručené z dôvodu nepresnej adresy SAK neposkytuje náhradu.
6. Odber prípadných mimoriadnych čísel, ako aj čísel, ktoré vyšli do dátumu doručenia objednávky, **je možné dohodnúť individuálne.**

Objednávka sa nevzťahuje na advokátov zapísaných v zozname SAK, ktorým je Bulletin doručovaný bezplatne.

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum v Bratislave

Slovenská advokátska komora bola na základe rotačného princípu v dňoch **27. a 28. októbra 2017** po druhý raz organizátorom a hositeľom Nemecko-česko-slovenského advokátskeho fóra v Bratislave. Partnerskými komorami „Anwaltsfora“ sú Advokátska komora Bamberg, Advokátska komora Sasko a Česká advokátska komora. Išlo o 13. stretnutie a 12. oficiálny ročník podujatia, ktoré sa teší obľube stálych i nových účastníkov. SAK je partnerskou komorou od roku 2011 a organizátorom podujatia bola prvýkrát v roku 2013 v Trnave. Podujatie mal pod patronátom bývalý podpredseda SAK JUDr. Juraj Veverka poverený komunikáciou s nemecky hovoriacimi partnerskými komorami, ktorý advokátske fórum aj moderoval.

Na fóre sa zúčastnilo 65 advokátov. Mimo zástupcov komôr a prednášajúcich prišlo 27 slovenských, 12 českých a 12 nemeckých advokátov. Po prvý raz boli prítomní dvaja členovia komory Dolné Rakúsko, ktorí prejavili výhľadovo záujem o partnerskú spoluprácu, čím by sa doplnil región o rakúskych kolegov, s ktorými všetky pôvodné partnerské krajiny majú početné cezhraničné styky.

Zástupcovia partnerských komôr – podpredsedníčka AK Bamberg Dr. Ilona Treibert a podpredseda AK Bamberg Dr. Heinz Kracht, riaditeľka Saskej advokátskej komory pani Jacqueline Lange, LL.M. a podpredseda ČAK JUDr. Petr Poledník sa poďakovali za dobrú organizáciu a kvalitný obsah i priebeh konferencie. V úvodných slovách vyjadrili záujem naďalej rozvíjať vzájomné vzťahy a organizovať podujatia pre advokátov, ktorých spája jazyk, profesijná špecializácia a snaha o upevňovanie kontaktov s kolegami v zahraničí.

Pri zostavovaní programu sme nadviazali na predchádzajúce ročníky, kedy bolo zvykom, aby prednášajúcimi boli zároveň predstavitelia komôr a tiež sme nadviazali na novinku minulého ročníka v Plzni, ktorou bol minikurz nemeckej právnej terminológie.

Hlavná téma fóra je každý rok iná a vyberaná tak, aby sa zabezpečila rozmanitosť, predišlo duplicitie a aby sa našla problematika zaujímavá aj pre zahraničných kolegov. Advokát v dnešnej dobe musí v rámci poskytovania služieb klientovi vyhľadávať vo verejne dostupných registroch informácie o finančnej kondícii dlžníka, o obchodných vzťahoch, vlastnickej štruktúre i konečnom užívateľovi výhod. Plnenie týchto úloh advokátov však často naráža na nedostatok informácií, nespoľahlivosť údajov, rozličnú právnu úpravu, ale aj na obchodné tajomstvo či niektoré etické princípy výkonu povolania. Ide o problematiku, s ktorou sa bežne stretávajú advokáti v každej krajine. Preto sme zvolili ako leitmotív prednášok **nároky kladené na advokáta pri cezhraničnom uplatňovaní práv klienta v korporátnej agende**. Advokát sa často musí zmeniť na „detektíva“ prekonávajúceho mnohé prekážky v snahe o poskytnutie právnej služby.

Prvú prednášku si v mene Slovenskej advokátskej komory pripravil **Mgr. Ján Kután (foto 2)**. Venoval sa nárokom kladeným na advokátov z titulu novej služby zápisu do **registra partnerov verejného sektora**. Podal ju pútavým spôsobom založeným na praktických príkladoch s cezhraničným prvkom. Zahraničných kolegov tento nový inštitút zjavne zaujal a kládli množstvo otázok týkajúcich rozdielov medzi službou zápisu a klasickou právnou službou.

Druhú prednášku mal **Mgr. Michal Vávra**, český advokát s bohatými skúsenosťami s poskytovaním právnych služieb v Rakúsku. Mgr. Vávra na základe praktických príkladov porovnával dostupnosť údajov a informácií z verejných zoznamov či registrov (kataster nehnuteľností, obchodný register a insolvenčný register) v Česku a Rakúsku. Bilingválny prejav prednášajúceho a osviežujúce interaktívne vložky, ktorými vhodne doplnil odborné informácie v prezentácii, vzbudili v pléne záujem.

Po obednej pauze mal prednášku o nárokoch kladených na advokátov v súvislosti s opatreniami na boj proti praniu špinavých peňazí **Dr. Heinz Kracht** z Bambergu. Nemecký zákon, ktorý v tomto roku nadobudol účinnosť, a opatrenia na predchádzanie legalizácii príjmov z trestnej činnosti sú výsostne aktuálnou a diskutovanou témou.

Následne pani **Jacqueline Lange, LL.M.** zo Saskej advokátskej komory priblížila informačné povinnosti advokátov voči klientom, napr. aj v súvislosti s ochranou osobných údajov či ochranou spotrebiteľov.

Na podujatie bol tento rok prizvaný aj predseda Advokátskej komory Dolné Rakúsko **Dr. Michael Schwarz** (foto 3), ktorý si pripravil zaujímavý príspevok na tému porovnanie

nemeckej a rakúskej právnej terminológie. Po ňom nasledovala druhá časť jazykového minikurzu zameraná na jazykový komparatistiku práva obchodných spoločností, ktorú viedli česká advokátka **JUDr. Eva Ropková, LL.M.**, lektorka minikurzu z minulého ročníka, a **Mgr. Michal Vávra**. (foto 4)

Prednášková sála v Hoteli Tatra bola zaplnená až do konca, čo, verím, svedčí o hodnotnom programe a príjemnej atmosfére. Tlmočenie osvedčených českých tlmočníkov, ktorí mali skúsenosti s tlmočením na fóre už po niekoľko rokov, bolo na vysokej úrovni, čím prispeli ku kvalite podujatia. Tlmočníci výborne zvládli aj tlmočenie minikurzu, ktoré muselo byť s ohľadom na jazykové nuansy veľmi náročné. S polovicou účastníkov sme sa stretli ešte v sobotu večer pri spoločnej večeri. Išlo o novinku v rámci štruktúry podujatia, ktorú všetci „cezpoňní“ veľmi ocenili, keďže umožnila posilniť nadobudnuté kontakty a stráviť ďalší príjemný večer v Bratislave.

Budúci rok bude hosťiteľom Anwaltsfora Saská advokátska komora, SAK organizácia podujatia čaká opäť v roku 2021. Verím, že sa s účastníkmi uvidíme aj v rámci ďalších ročníkov!

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Foto Peter Bajo

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta vrátiť klientovi prevzatú peňažnú čiastku nepoužitú na stanovený účel

Advokát, ktorý po skončení zastupovania klientovi nevráti sumu, poskytnutú klientom advokátovi za účelom zaplatenia súdneho poplatku, ktorú však advokát na tento účel nepoužil, a to ani na základe osobitnej výzvy klienta, doručenej advokátovi a následne sa bezodkladne nevyjadri na výzvu komory ku skutočnostiam, uvedeným v sťažnosti klienta, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 1, 2 a 3 a § 28 ods. 4 zákona o advokácii a § 11 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK.

Rozhodnutie II. odvol. disc. senátu SAK z 15. októbra 2014,

sp. zn. II. ODS-99/2013:1432/2013

Rozhodnutie IX. disciplinárneho senátu SAK z 21. februára 2014,

sp. zn. DS IX.-99/2013:1432/2013

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1, 2 a 3 a § 28 ods. 4 zák. č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení
- § 11 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK z 15. júna 2013

Rozhodnutím II. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK z 15. októbra 2014, sp. zn. II. ODS-99/2013:1432/2013 v spojení s rozhodnutím IX. disciplinárneho senátu SAK z 21. februára 2014, sp. zn. DS IX.-99/2013:1432/2013 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 1, 2 a 3 a § 28 ods. 4 zákona o advokácii a § 11 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK,

tým, že

- v právnej veci klienta – spol. S. s. r. o., vedenej na okresnom súde o zaplatenie 41 610,10 eur nevydal klientovi do 30 dní po ukončení zastupovania jednostranným odvolaním plnej moci zo strany klienta, o čom bol advokát nepochybne upovedomený najneskôr listom zo dňa 19. 11. 2012 doručeného dňa 3. 12. 2012 sumu 2 496,70 eur spolu s prí-

padnými prírastkami, ktorú mu klient bezhotovostne previedol na účet dňa 3. 9. 2008 za účelom zaplatenia súdneho poplatku za návrh, pričom advokát obdržanú sumu 2 496,70 eur na zaplatenie súdneho poplatku za návrh nepoužil a klientovi túto sumu nevydal ani po osobitnej výzve klienta zo dňa 11. 3. 2013 doručenej k rukám advokáta dňa 4. 4. 2013,

- sa bezodkladne nevyjadril na výzvu predsedu Revíznej komisie SAK zo dňa 19. 6. 2013,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **704 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške 352 eur v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Disciplinárne konanie proti disciplinárne obvinenému bolo začaté na základe návrhu navrhovateľa predsedu Revíznej komisie SAK zo dňa 12. 9. 2013 po podaní sťažnosti sťažovateľa – spol. S. s. r. o., ku ktorej sa advokát na základe výzvy SAK nevyjadril.

Disciplinárne obvinený k návrhu na začatie disciplinárneho konania vyjadrenie nepodal.

Rozhodnutím IX. disciplinárneho senátu z 21. februára 2014, sp. zn. DS IX.-99/2013:1432/2013 bol disciplinárne obvinený uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia v súlade s podaným návrhom na začatie disciplinárneho konania, za čo mu podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii bolo uložené disciplinárne opatrenie vo forme peňažnej pokuty vo výške 704 eur a zároveň povinnosť zaplatiť paušálne náklady disciplinárneho konania.

V odôvodnení tohto rozhodnutia disciplinárny senát zhrnul priebeh disciplinárneho konania so zameraním na pojednávanie konané dňa 23. 1. 2014, na ktorom bol vypočutý disciplinárne obvinený.

Disciplinárne obvinený sa vyjadril, že si je vedomý porušenia svojich povinností. Ďalej uviedol, že si myslel, že sa nemusí k sťažnosti vyjadriť, ale po naštudovaní predpisov zistil, že sa mal vyjadriť k sťažnosti aj k návrhu a za pochybenie sa ospravedlnil. Pokiaľ ide o skutok, že sťažovateľovi neuhradil sumu 2 496,70 eur, ktorá mu bola poskytnutá na zapltenie súdneho poplatku, konštatoval, že túto sumu zaplatil dvakrát, a to v roku 2012 do rúk konateľa, čo však nevedel preukázať. Druhýkrát túto sumu sťažovateľovi uhradil v októbri alebo novembri 2013 hneď potom, ako sa dozvedel, že bolo naňho podané trestné oznámenie za spreneveru. Disciplinárne obvinený navrhol uzatvoriť dohodu o vine a uložení disciplinárneho opatrenia podľa § 7 Disciplinárneho poriadku SAK a zároveň požiadal senát i navrhovateľa o zhovievavosť s ohľadom na jeho osobné a rodinné pomery.

Disciplinárne obvinený tvrdil, že má k dispozícii potvrdenie o zapltení vyššie uvedenej sumy v r. 2013 a zaviazal sa ho dodatočne predložiť. Disciplinárny senát pojednávanie následne odročil na deň 21. 2. 2014 a zároveň uložil disciplinárne obvinenému povinnosť v stanovenej lehote predložiť vyššie uvedené potvrdenie, čo však disciplinárne obvinený nespĺnil a na pojednávanie dňa 21. 2. 2014 sa nedostavil.

Disciplinárny senát na základe vykonaného dokazovania dospel k nasledovným skutkovým a právnym záverom:

Vo vzťahu k prvému skutku musel senát považovať návrh za dôvodný, pretože disciplinárne obvinený nepredložil doklad o vrátení požadovanej sumy sťažovateľovi a sám si bol vedomý porušenia svojich povinností. Ak by aj disciplinárne obvinený predložil doklad o úhrade sumy požadovanej sťažovateľom z októbra – novembra 2013, aj tak by senát musel konštatovať porušenie predpisov zo strany disciplinárne obvineného, pretože peniaze nevrátil v lehote stanovenej v § 11 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK. Senát mal za preukázané, že disciplinárne obvinený svojím konaním porušil povinnosti podľa § 18 ods. 1, 2 a 3 zákona o advokácii a § 11 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK.

Vo vzťahu k druhému skutku, že sa disciplinárne obvinený bezodkladne nevyjadril na výzvu predsedu Revíznej komisie SAK zo dňa 19. 6. 2013 mal senát za preukázané, že došlo zo strany disciplinárne obvineného advokáta k porušeniu predpisov, čo disciplinárne obvinený v plnom rozsahu priznal.

Disc. senát pri svojom rozhodovaní o disciplinárnom opatrení prihliadol na rozsah a povahu disciplinárneho previnenia, spôsob konania, následok a mieru zavinenia disciplinárne

obvineného, ako aj na skutočnosť, že podľa výpisu z registra disciplinárnych opatrení bolo disciplinárne obvinenému dosiaľ uložené písomné napomenutie a raz bolo upustené od uloženia disciplinárneho opatrenia, pričom dospel k záveru, že uloženie peňažnej pokuty podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii vo výške dvojnásobku minimálnej mesačnej mzdy, t. j. vo výške 704 eur je v tomto prípade pre disciplinárne obvineného primeraným disciplinárnym opatrením.

Proti tomuto rozhodnutiu podal disciplinárne obvinený v zákonnej lehote odvolanie, v ktorom v podstate uznal, že sa skutok stal, žiadal však, aby mu bola zmiernená peňažná pokuta, pretože chcel pôvodne uzavrieť dohodu o vine a uložení disciplinárneho opatrenia tak, ako sa vyjadril na disciplinárnom pojednávaní dňa 23. 1. 2014, kedy zároveň uviedol, že je ochotný finančnú sumu 2 496,70 eur vrátiť sťažovateľovi v lehote do 10 dní odo dňa konania tohto pojednávania, pričom svoju povinnosť nespĺnil a splnil ju až dňa 27. 2. 2014, teda po lehote. Z uvedeného dôvodu potom prvostupňový disciplinárny senát vo veci rozhodol.

II. odvolací disc. senát po prejednaní veci svojím rozhodnutím z 15. októbra 2014, sp. zn. II. ODS-99/2013:1432/2013 odvolaním napadnuté rozhodnutie podľa § 59 ods. 2 zákona o advokácii v spojení s § 34 Disciplinárnym poriadkom SAK ako vecne správne potvrdil.

Odvolací disciplinárny senát sa stotožnil s dôvodmi návrhu na začatie disciplinárneho konania a s odôvodnením prvostupňového rozhodnutia s ohľadom na doznanie disciplinárne obvineného advokáta, z ktorého vyplynulo, že sťažnosť sťažovateľa bola dôvodná a disciplinárne obvinený zastupujúc sťažovateľa v konaní vedenom na okresnom súde bol nečinný, vo veci od r. 2009 neurobil žiadny úkon, nezaujímal sa o to, že súd ani len nevyrubil súdny poplatok za žalobu a sťažovateľ podal sťažnosť najmä preto, že dotknutý advokát prijal už v roku 2008 od klienta-sťažovateľa sumu 2 496,70 EUR na účel, aby zaplatil súdu súdny poplatok za návrh, avšak disciplinárne obvinený tento súdny poplatok za návrh súdu nezaplatil a ani klientovi po ukončení zastupovania nevrátil, a to ani na osobitnú písomnú výzvu klienta. Tak isto sa k žiadosti o podanie vyjadrenia zo strany predsedu Revíznej komisie SAK zo dňa 19. 6. 2013 bezodkladne nevyjadril.

Vzhľadom na tieto okolnosti sa odvolací senát, rozhodujúci o odvolaní disciplinárne obvineného, stotožnil so závermi IX. disciplinárneho senátu, a rozhodnutie o vine označil za zákonné vo všetkých jeho bodoch. Po preskúmaní výroku o treste zistil, že aj uložené disciplinárne opatrenie je primerané, a to najmä vzhľadom na predchádzajúce disciplinárne obvinenému uložené disciplinárne opatrenie. Z týchto dôvodov napadnuté rozhodnutie ako vecne správne v celom rozsahu potvrdil.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková, advokátka

Sociálna funkcia práva a narastajúca majetková nerovnosť

Správa z medzinárodnej vedeckej konferencie
XIII. Lubyho právnické dni

V dňoch **28. a 29. septembra 2017** sa v Kongresovom centre SAV v priestoroch Smolenického zámku uskutočnil v poradí už XIII. ročník významnej medzinárodnej vedeckej konferencie Lubyho právnické dni, ktorú zorganizovala Nadácia Štefana Lubyho a Právnická fakulta Trnavská univerzita v Trnave.

Tento ročník bol venovaný nadčasovej téme, ktorá presahuje hranice súkromného práva, a to *Sociálna funkcia práva a narastajúca majetková nerovnosť*. Konferencia tak umožnila veľmi konštruktívny dialóg medzi súkromným právom i právnou teóriou.

Konferenciu otvorili **prof. doc. JUDr. Marek Šmid, PhD.**, rektor Trnavskej univerzity, **doc. JUDr. Mgr. Andrea Olšovská, PhD.**, dekanka Právnickej fakulty Trnavskej univerzity a **doc. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.**, predsedníčka Správnej rady Nadácie Štefana Lubyho.

Ako prvý vystúpil odborný garant konferencie **prof. JUDr. Ján Lazar, DrSc.**, z Právnickej fakulty TU. Po ňom vystúpili **prof. dr. sc. Tatjana Josipović** (Univerzita v Záhrebe, Chorvátsko) s príspevkom *Sociálna úloha súkromného práva vo finančnej kríze* a **prof. Dr. Dušan Nikolič, PhD.** z Právnickej fakulty Univerzity v Novom Sade (Srbsko) s príspevkom *Sociálna rovnováha a spravodlivosť súkromného práva*.

Po diskusii a krátkej prestávke vystúpil **prof. Dr. Evgeny Alekseevich Sukhanov, LL.D.** z Lomonosovovej moskovskej štátnej univerzity v Moskve, **prof. Dr. Christiane Wendeorst, LL.M.** z Viedenskej univerzity s príspevkom *Úvaha o osobných alebo iných údajoch uvedených ako protihodnota za digitálny obsah alebo služby*. Prvý deň konferencie uzavreli **prof. doc. JUDr. Marek Šmid, PhD.** z Právnickej fakulty TU a **doc. PhDr. Mária Šmidová, PhD.** z Teologickej fakulty TU v Trnave.

Na záver prvého dňa sa v priestoroch Smolenického zámku konala slávnostná recepcia.

Druhý deň konferencie otvoril **prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.** z Právnickej fakulty Karlovej univerzity v Prahe s príspevkom **Právo: rovnosť a nerovnosť**. Ďalej vystúpil **JUDr. Eduard Bárány, DrSc.** z Ústavu štátu a práva SAV s príspevkom **Sociálna spravodlivosť v práve**, **prof. JUDr. Jan Hurdík, DrSc.** s príspevkom na **Spravedlnosť súkromého / občanského práva** a **prof. JUDr. Josef Bejček, CSc.** s príspevkom **Rovnosť a slabosť v súkromom právu jako vůle a představa? (aneb rozprava nad sociálními důsledky zvláštních formálních skupinových statusů subjektů soukromého práva)**, obaja z Právnickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne.

Po krátkej prestávke pokračoval **doc. Dr. Christian Alunaru** (Západná univerzita Vasilea Goldia, Arad, Rumunsko), **prof. Dr hab. Piotr Fiedorczyk** z Univerzity v Białystoku, ktorý sa venoval právno-historickej téme **Majetkové vzťahy manželov a ich vplyv na ekonomickú situáciu rodín. Historický pohľad** a **prof. Dr. Dr. h. c. Gábor Hamza** z Univerzity Loránda Eötvösa v Budapešti so svojím príspevkom **Právny predpis ako prostriedok vytvárania sociálnej rovnoprávnosti**.

V záverečnej sekcii konferencie vystúpil **prof. dr hab. Fryderyk Zoll** z Jagelovskej univerzity v Krakove s príspevkom **Spotrebiteľ. Deštrukcia pojmu**. **Doc. JUDr. Monika Jurčová PhD.** z Právnickej fakulty TU v Trnave sa venovala téme

Úlohy práva v kolaboratívnej ekonomike. **JUDr. Jan Tryzna, PhD.** z Karlovej univerzity v Prahe vystúpil s príspevkom **Faktické a právne limity práva pri prosazovaní princípu rovnosti**. Konferenciu uzavrela **doc. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.** z TU v Trnave s príspevkom na tému **Právo a odstraňovanie majetkových rozdielov**.

Možno konštatovať, že konferencia bola úspešná nielen z odborného, ale i z organizačného hľadiska. Výstupom konferencie bude obsiahly zborník, obsahujúci jednotlivé príspevky vystupujúcich akademikov. Vzhľadom na výborné zastúpenie odborníkov na súkromné právo i právnú teóriu z mnohých európskych krajín sme presvedčení, že pripravovaný zborník podporí širšiu diskusiu o rastúcej majetkovej nerovnosti a o tom, akú funkciu vo vyrovnávaní sa s týmto zásadným globálnym problémom môže zohrať právo.

Na záver by sme chceli vyjadriť našu úprimnú vďaka partnerom konferencie, a to Slovenskej advokátskej komore, Notárskej komore Slovenskej republiky, nadácii Friedrich-Ebert-Stiftung, advokátskej kancelárii Prosman & Pavlovič, advokátskej kancelárii BLAHA, ERBEN & PARTNERI, Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky a vydavateľstvu Wolters Kluwer.

Mgr. Denis Bede

Mgr. Tomáš Dekan

Mgr. Daniela Hlobíková

Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta

Predsedníctvo SAK dáva do pozornosti všetkým advokátom, že v knižnici komory sú k dispozícii posledné výtlačky **reprezentatívnej veľkoformátovej publikácie v tvrdej väzbe**, ktorá na vyše 300 stranách formou rozhovorov s kolegami advokátmi mapuje dianie v advokácii v časovom horizonte od začiatku 70. rokov minulého storočia až po dnešok.

Advokácia v spomienkach advokátov

Zvýhodnená cena pre advokátov 10 eur

Kontakt: PhDr. Ondrišová, tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

Vyhodnotenie literárnej súťaže pre advokátskych koncipientov

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie so súhlasom predsedníctva SAK vyhlásila v júni 2017 literárnu súťaž pre advokátskych koncipientov na tému **Koncipienti: nádej a budúcnosť advokácie?!** Do súťaže sa prihlásilo 12 autorov. Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie vyhodnotila príspevky advokátskych koncipientov a určila víťaza, ktorým sa stal **JUDr. Erik Surmánek** (na fotografii vpravo).

Autor získal finančnú odmenu, ktorú mu odovzdal predseda SAK JUDr. Tomáš Borec (v strede) a predseda Redakčnej rady bulletinu JUDr. Jozef Brázdil. Uverejňujeme víťazný príspevok a zároveň stanovisko predsedníctva SAK k problematike nastolenej autorom, advokátskym koncipientom z Košíc.

Kde bolo tam bolo, komunikácie v komore nebolo!

Má slovenská advokácia budúcnosť? Aj keď sa to možno na prvé zamyslenie nezdá, ale odpoveď na túto otázku sa ukrýva v dnešných mladých ľuďoch, ktorí sa rozhodli zasvätiť prvé roky svojho produktívneho života práve práci v advokátskych kanceláriách pôsobiacich na Slovensku. Reč je o advokátskych koncipientoch, sťa by niekoľko tisícovom zástupe nádejných advokátov, ktorí dennodenne prispievajú plnením svojich pracovných povinností k napĺňaniu poslania advokácie, ktorým je pomoc ľuďom v núdzi s ich rôznorodými, a ruku na srdce, niekedy aj vyložené mimo právny problémami (pisateľ má síce v pracovnej zmluve uvedené, že je koncipient, ale s prihliadnutím na obsah konzultácií s klientmi by bolo na mieste aj zaradenie ako psychológ/psychiater). Netreba však zabúdať, že každá práca s ľuďmi si vyžaduje značnú dávku medziľudského pochopenia, komunikačného nadania a levi podiel empatie, čo je zrejme u každého advokáta a predtým aj koncipienta, jednoznačne jeho devízou. Skrátka a jasne, advokácia je založená na vzájomnej komunikácii vo vzťahu advokát – klient.

Je to práve koncipientska prax, počas ktorej majú mladí právnici jedinečnú možnosť odkukať od svojich princípálov základné penzum poznatkov a postupov (nanešťasite, niekedy sa pohybujúcich aj v morálne šedej zóne – viď rozhodnutia disciplinárnych senátov) nevyhnutných k ich neskoršiemu plynulému a plnohodnotnému začleneniu sa do stavovských radov. Začleneniu sa do radov? Pýtate sa, veď predsa aj koncipienti sú neodmysliteľnou súčasťou nášho stavu, rozhorče-

ne si odpovedáte! Nuž z pohľadu advokátskeho koncipienta sa môže jeho príslušnosť k advokácii ako stavu javiť skôr ako formálna príslušnosť, ktorej čosi akoby chýbalo, a ktorá mu bráni vnímať jeho pôsobenie v advokácii ako plnohodnotnú participáciu na veciach stavovských.

Možno v tomto príspevku neprezradím žiadne know-how či prevratnú múdrosť, ale domnievam sa, že súčasná advokácia (aj keď si to možno neuvedomuje), je v kríze, či lepšie povedané, na pomyselné križovatke. Nemám tým na mysli deficit klientov (ešte stále je dostatok takých, ktorí sa budú veľmi radi súdiť aj o desať eur), alebo nejaké zásadné nedostatky právnej úpravy regulujúcej advokátsky stav. Mám na mysli existenciu komunikačného lapsusu, ktorý akoby utváral medzi advokátmi a advokátskymi koncipientmi pomyselnú priepasť. A tu sa dostávame ku kvalite vzájomnej komunikácie vnútri advokácie, o ktorej sa domnievam, že má svoje nevyčerpané rezervy. Samozrejme, je prirodzené, že v každom medziľudskom vzťahu sa môžu vyskytnúť isté nedorozumenia, nepochopenia či iné defekty, ktoré bránia napredovaniu toho ktorého vzťahu. Je však vecou dotknutých strán, aby si svoje vzájomné výhrady náležite odkomunikovali a tým preklenuli to, čo predtým vytváralo nežiadúce trenie a napätie. Poviem to teda tak, ako to cítim ja: advokácii chýba vnútorný dialóg medzi advokátmi a koncipientmi! No nie však smerom zhora dolu, kde komora môže využívať rôznorodé komunikačné nástroje (advokátske semináre, bulletin, internet a iné), ale smerom zdola hore, teda od kon-

cipientov priamo ku komore. No dobre, problém som síce pomenoval, ale s čarovným všeliekom som zatiaľ neprišiel. Omyl, milý čitateľ, už sa to nesie!

V zmysle zásad férovosti treba uznať, že svoje problémy majú tak advokáti (napr. never ending story v podobe počarovaného prideľovania *ex officio* obhajoby súdmi), ako aj advokátski koncipienti. Vzhľadom na to, že sú budúcnosťou advokácie práve advokátski koncipienti (aspoň tak znelo zadanie k tejto úvahe), budem sa sústreďovať len na ich problémy. Koniec koncov, tie sú mne ako koncipientovi o čosi bližšie a teda aj zrozumiteľnejšie. Jedného trápi nízka mzda, iného nepreplatené nadčasy a ďalšieho do tretice možno aj prináročné advokátske skúšky. V každom prípade sú naše problémy rôznorodé a z povahy vecí aj značne subjektívne. Čo však máme všetci spoločné je, že ich nemáme ako odkomunikovať smerom k Slovenskej advokátskej komore. No dobre, poopravím sa, ako veľkí hrdinovia ich nemáme ako anonymne odkomunikovať na Kolársku 4 v Bratislave. Netvárite sa prekvapene, asi len koncipient, ktorý bol v minulom živote pilotom Kamikadze by bol schopný a ochotný ísť s kožou na trh a vystaviť sa z titulu svojej verejnej kritiky na adresu školiteľa, následnej hrozbe stretu tvárou v tvár so svojím nabrúseným princípálom. Inými slovami napísané: nehryz do ruky, ktorá ňa kŕmi! a to s podtitulom: a ešte mi pri tom robíš hanbu pred kolegami!

Otázka za milión, či lepšie povedané za 2 148 koncipient-ských duší (ku dňu písania tohto článku) znie: ako odkomu-

nikovať svoje problémy na komoru tak, aby o tom školiteľ nevedel? Jednoducho, chýbajú nám akési „koncipientske odbory“, či lepšie povedané niekto, kto by bol v centre diaľnia a kto by mal na starosti zber, analýzu a následné anonymné tlmočenie našich výhrad orgánom komory. Veď uznajte sami, aj keď sa počet koncipientov pohybuje v tisícoch, nemajú títo ani jedného jediného reprezentanta v orgánoch Slovenskej advokátskej komory. Bolo by azda na škodu veci, keby sa predsedníctvo rozrástlo o jeden koncipientsky prírastok? Veď jeho hlas by bol pri rozhodovaní v podstate len symbolickým, avšak v očiach mnohých koncipientov aj istým symbolom aspoň symbolickej zmeny k lepšiemu (bože, táto veta symbolizuje moju slovnú zásobu).

OK, asi som sa prejavil ako kacír a azda za to nezhorím na pomyselné hranici advokátskej skúšky, ale veď nám pridelite človeka, ktorého náplňou práce bude aj (nehovorím, že výhradne) robiť zo seba búťľavú vŕbu pre svoje koncipientske stádočko. Táto osoba by následne ako akýsi koncipientsky ombudsman (paralelu s verejným ochrancom práv zreteľne badať v nedostatku akýchkoľvek reálnych kompetencií) mohol tlmočiť výhrady a podnety od koncipientov priamo vedeniu komory, povedzme na nejakej pravidelnej, no predovšetkým anonymizovanej a teda aj zovšeobecnenej báze. Jedine takto má priemerný koncipient možnosť upozorniť na svoje problémy bez toho, aby riskoval, že mu pri hodinovej výpovedi od školiteľa stena naproti vchodovým dverám advokátskej kancelárie nevrazí backhand. Ako inak chce komora získať spätnú väzbu od svojich zverencov, keď títo otvorene o svojich problémoch budú radšej mlčať, než aby ohrozili svoje živobytie, svoju prípravu na budúce poslanie a reálnu možnosť zotrvania v stavovských radoch? Veď to poznáte, nemému dieťaťu ani vlastná mať nerozumie!

Dovolím si tvrdiť, že ja byť niekedy v budúcnosti advokát, tak takéto riešenie príjmem s nadšením. Je tomu tak preto, že skutočne frustrovaní koncipienti môžu mať tendenciu svoje problémy filtrovať na verejnosti (resp. na mieste verejnosti prístupnom) a to vo forme blogu či inej písomne zachytenej správy, ktorej obsahom bude negatívne tlmočenie ich hnevu. Takéto verejné prejavy však advokácii nerobia dobre, advokátov môžu stavať do pozície akýchsi vykorisťovateľov a znižuje sa tak (už tak nízka) obľuba verejnosti v advokátov ako odnož právnikov. Nie nadarmo je svetová kinematografia obohatená o celý rad filmov démonizujúcich prácu advokáta (za všetky napr. *Diablov advokát* z roku 1997, kde hlavným advokátom vo firme ja sám Lucifer – 84 % percent od kritikov na ČSFD hovorí asi za všetko), či nespočet nemiestnych až primitívnych vtipov o právnikoch, ktoré sa tešia svojej obľube tak v krčme tretej cenovej, ako aj v „renomovaných a mienkotvorných“ masmédiách. Jednoducho a jasne, špinavá bielizeň sa nemá prať na verejnosti!

Moje úvahy *de lege ferenda* (na úrovni stavovských predpisov) sú poznačené analógiou medzi samosprávou verejnej vysokej školy a advokácie. U oboch ustanovizní ide o záujmovú samosprávu, obe sú tvorené dvoma vrstvami personálneho substrátu: školiteľmi a školenými. Využívajúc argument sedliackeho rozumu, pokiaľ môžu mať študenti v rámci

ADVOKÁTI DAVISTI – Vladimír Clementis, Ján Poničan, Daniel Okáli

Slovenská advokátska komora vydala v rámci svojej edičnej činnosti zameranej na významné osobnosti slovenského kultúrneho života z radov advokátov knihu **JUDr. Petra Kerecmana**, autora, ktorý už niekoľko rokov mapuje históriu slovenskej advokácie. Rozsiahla publikácia (460 strán) s bohatým obrazovým materiálom je k dispozícii **ZADARMO**.

V prípade záujmu kontaktujte e-mailom na adrese: darina.stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk.

verejnej vysokej školy svojich zástupcov v samosprávnych orgánoch akademickej obce, prečo by to nemohlo akosi čarovne zafungovať aj v advokácii? Veď reálne tí školitelia neprichádzajú o žiadnu moc nad školenými, to len školení nadobúdajú ilúziu, že o niečom spolurozhodujú. O to viac by to mohlo zaklapať, keď bude hlas (či možno nárek) koncipientov koncentrovaný do jednej zodpovednej osoby v rámci predsedníctva, a táto osoba aj keby mala nejaké revolučné nálady a nápady, by bola nútená ich presadzovať voči zvyšku predsedníctva na spôsob tzv. „cigánskej férovky“. Hovorím, nemáte čo stratiť, ale de facto ani my koncipienti čo získať, inými slovami win-win situation!

Vo svojom príspevku som sa snažil poukázať na to, že aj život koncipienta je tvorený slasťami a strasťami jeho praxe. A práve tie strasti a nástrahy sú preňho o to znesiteľnejšie, keď sa o ne môže v pokoji (rozumej anonymne, ako správny Slovák) podeliť s kompetentnými, ktorí by ich vedeli vyriešiť. A kto vie, možno by zafungovalo čaro nechceného a zrealizovanie môjho nápadu by pre koncipientov aj mohlo priniesť nejaké skutočne pozitívne výsledky. V takom prípade som presvedčený, že by to prispelo k prekonaniu tak celkom zby-

točne panujúcej komunikačnej krízy. V úvode sme si položili rečnícku otázku, či vôbec má slovenská advokácia budúcnosť. Budúcnosť samozrejme má, len je otázne, či je táto videná práve v advokátskych koncipientoch a optikou ich rôznorodých problémov vznikajúcich v súvislosti s ich praxou. Bez takéhoto prístupu sa nezabráni odlivu koncipientskych mozgov a tým celkom zbytočnému vyprázdňovaniu pomyselného košiara šikovných a perspektívnych ľudí z radov advokácie. Bez uvedomenia si, že advokácia má problém a že dnes stojí na rázcestí, sa nie je možné pohnúť ďalej, a ak aj áno, tak len smerom nadol hlbšie do mnou opísanej komunikačnej priepasti.

Snažil som sa vám, vážení čitatelia, sprostredkovať náhľad do duše priemerného koncipienta a dovolil som si pri tom formulovať jeden konkrétny návrh na zlepšenie aktuálneho stavu. Pokiaľ som bol až príliš kritický, vedzte, že som sa snažil ponúknuť konštruktívnu a nie deštruktívnu kritiku. Ale čert nikdy nespí, a ja preto radšej v zmysle poučenia: „všetko, čo poviete, môže byť použité proti vám“ sa s vami lúčim v tom najlepšom...

JUDr. Erik Surmánek
advokátsky koncipient

Vážené kolegyně, vážení kolegovia (tak advokáti ako aj advokátski koncipienti)!

Redakčná rada *Bulletinu slovenskej advokácie* v spolupráci s predsedníctvom SAK vyhlásili literárnu súťaž pre koncipientov o koncipientoch resp. o našej spoločnej budúcnosti. Po prečítaní jednotlivých príspevkov sme zistili, že namiesto ľahkého pera o budúcnosti mladých kolegov v advokácii (možno robotizovanie procesov? alebo zásah umelej inteligencie pri riadení stavu? pri vydávaní súdnych rozhodnutí? ... a ako to zvládnuť pri dodržaní etických kritérií a kde sa v systéme nájsť? alebo úplne iné vízie blízkej budúcnosti...) sme sa dozvedeli čo-to o aktuálnom mentálnom stave kolegov, ktorí opísali ich neľahkú súčasnosť a cez túto vyjadrili kritický postoj k budúcnosti, činnosti komory a školiteľov, pričom nádej ako taká (spomínaná aj v názve súťaže) bola v týchto príspevkoch len povestnou malou iskierkou.

Po vyhodnotení súťaže redakčnou radou bulletinu vyhrala esej, ktorú ste si mali práve možnosť prečítať.

Predsedníctvo SAK víťazovi súťaže blahoželá. Pozorne počúvame a vítame kritické hlasy víťaza súťaže a ostatných mladých kolegov. Vzhľadom na to, že komunikácia bola hlavnou témou víťaznej eseje, rozhodli sme sa krátko reagovať.

Predsedníctvo SAK po prvých 100 dňoch pôsobenia takisto zanalyzovalo problémy koncipientov, keďže ich máme viac ako 2 100. Je prirodzené, že mladí kolegovia problémy majú, že ich komunikujú (aj keď často neadresne a náznako-

vo) a že ich chceme a musíme riešiť. Po zistení problémových miest z nášho pohľadu (vzdelávanie v školách, u školiteľov, výsledky skúšok, nároky na koncipientov, ich pracovné prostredie...) cítime okrem iných vecí potrebu zmeny vzdelávania koncipientov. Už tretí mesiac v spolupráci so vzdelávacím kolégiom pripravujeme nový koncept. Vzdelávanie by malo byť interaktívne, pravidelné, v malých skupinách na báze praktických cvičení a aplikácie predpisov tzv. kliniky, kde budú prednášatelia len usmerňovať názory koncipientov s pokusom o navodenie reálnych situácií. Vytvoríme priestor na pravidelnú obojstrannú komunikáciu medzi koncipientmi a komorou nielen v odborných veciach, ale aj problémov koncipientov. Veríme, že takáto príprava výrazne zlepší aj výsledky advokátskych skúšok, aby sa s koncipientmi prezentovaného strašiaka stali oslavným dňom pri vstupe medzi advokátov. Verím, že sa nám podarí nájsť taký model, aby ho komora finančne a organizačne zvládla, držíme si spolu palce.

Aj my, členovia predsedníctva, si pamätáme našu hrdosť pri vydaní a držbe koncipientskeho preukazu. A boli by sme radi, keby súčasní koncipienti cítili, že sú súčasťou stavu, že máme „rovnakú krv“. Aj preto predsedníctvo uvažuje o vytvorení modelu, cez ktorý bude možná komunikácia problémov koncipientov nimi samými voči SAK. Hľadáme taký model, aby sa kritika a názory dostali k členom predsedníctva nezmenené a nefiltrované. Len názory v surovom stave môžu prispieť k dobrej analýze a syntéze problémov koncipientov. Dúfame, že nájdeme vhodný koncept.

Na záver vyjadrujeme súhlas s víťazom súťaže, že len vzájomnou komunikáciou môžeme analyzovať problémy a následne sa pokúsiť tieto riešiť.

S RADOSŤOU VÁS POZÝVAME NA TRADIČNÉ LYŽIARSKÉ STRETNUTIE ADVOKÁTOV NA DONOVALOCH ADVOKÁTSKE KĽUČKY

Čaká vás skvelé športové vyžitie a výborná zábava.

8. - 9. 2. 2018

8. 2. 2018

14.00 hod. Somárska lúka - svah Záhradište, Donovaly

- * obrovský slalom - súťaž
- * skipas pre súťažiacich

20.00 hod. Hotel Galileo

- * slávnostné vyhlásenie víťazov
- * priateľské posedenie

9. 2. 2018

11.00 hod. Hotel Galileo

- * poďakovanie súťažiacim
- * rozlúčka

Stretnutie organizuje

LION LAW PARTNERS

ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA

Registrácia: office@llp.sk, 048/412 54 43. Účastnícky poplatok 50 € zahŕňa skipas v deň súťaže.

Ubytovanie, stravovanie, dopravu a parkovné si účastníci zabezpečujú na vlastné náklady.

Hotel Galileo ponúka v prípade rezervácie do 31. 1. 2018 ubytovanie za zvýhodnené ceny (www.galileohotel.sk).

Srdčne sa na Vás tešia Michaela Bezáková a Peter Kočíčka

Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

CCBE

CCBE – *Rada advokátskych komôr Európy* (Conseil des Barreaux Européens) je organizácia združujúca advokátske komory z 32 krajín a ďalších 13 pridružených a pozorovateľských krajín. Zastupuje tak záujmy vyše jedného milióna európskych advokátov. Pravidelne vystupuje v mene svojich členov na úrovni Európskej únie, vypracováva stanoviská, štúdie, zapája sa do projektov a chráni základné piliere advokácie. Slovenská advokátska komora je jej plnohodnotným členom.

Na plenárnom zasadnutí CCBE 23. a 24. novembra 2017 v Bruseli sa zúčastnili Mgr. Michal Bužek, vedúci delegácie, JUDr. Ondrej Laciak, PhD., člen delegácie, JUDr. Popovec,

člen delegácie a Mgr. Chládeková, PhD., informačná pracovníčka delegácie. Obsahom zasadnutia boli okrem iného nasledovné témy:

Novým predsedom CCBE český advokát JUDr. Mokry

Predsedom CCBE na rok 2018 sa stal advokát JUDr. Antonín Mokry, člen predsedníctva Českej advokátskej komory a dlhodobo vedúci delegácie ČAK v CCBE. JUDr. Mokry má popri vlastnej advokátskej praxi početné skúsenosti s fungovaním medzinárodných organizácií, v ktorých sa angažuje od 90. rokov. Nový predseda CCBE sa chce zamerať na pripravovaný dohovor Rady Európy o povolanií advokáta, ná-

Rezolúcia prijatá dňa 24. novembra 2017 na plenárnom zasadnutí Rady advokátskych komôr Európy (CCBE) k aktuálnemu diani v Poľsku

Rada advokátskych komôr Európy (CCBE) zastupuje advokátske komory a právnické spoločnosti v 45 krajinách a prostredníctvom nich reprezentuje viac ako milión advokátov v Európe.

CCBE je hlboko znepokojená aktuálne navrhovanými zmenami poľského súdneho systému. Legislatíva, ktorú v súčasnosti navrhuje Sejm (dolná komora poľského Národného zhromaždenia) Poľskej republiky, týkajúca sa návrhu zmien fungovania Najvyššieho súdu a Súdnej rady Poľskej republiky obsahuje niekoľko riešení, ktoré sú v rozpore s ustanoveniami poľskej ústavy ako aj so štandardami ochrany ľudských práv a základných slobôd zakotvených v medzinárodnom práve.

Demokratické zmeny v Poľsku iniciované hnutím Solidarita viedli v roku 1997 k prijatiu Ústavy, ktorú podporila v referende väčšina Poliakov. Táto Ústava je založená na rešpektovaní slobody a spravodlivosti ako aj systému záruk delby moci (model trias politica). Nezávislosť súdnej moci od zákonodarnej a výkonnej moci založená na tomto rozdelení moci a súvisiaca nezávislosť sudcov slúžia na naplnenie práva každej ľudskej bytosti na súdne konanie vedené spravodlivým a otvoreným spôsobom bez zbytočných prieťahov.

Riešenia obsiahnuté v návrhu zákona o Najvyššom súde môžu zásadne obmedziť nezávislosť súdnej moci a autonómiu sudcov a to viacerými spôsobmi:

- 1) umožnením predstaviteľom výkonnej moci ovplyvniť zloženie a fungovanie Najvyššieho súdu,
- 2) znížením veku odchodu do dôchodku sudcov a uplatnením týchto ustanovení na súčasných sudcov Najvyššieho súdu,
- 3) uplatnením skráteného konania na zrušenie sudcovskej imunity,
- 4) zabezpečením privilegovaného postavenia pre novozaloženú Disciplinárnu komisiu Najvyššieho súdu a jej predsedu,
- 5) ustanovením zástupcu pre mimoriadne disciplinárne konanie, ktorý bude môcť začať mimoriadne konanie na podnet predstaviteľa výkonnej moci,
- 6) zavedením nového inštitútu mimoriadnej sťažnosti, ktorou bude možné zmeniť právoplatné a záväzné rozhodnutia súdov vydané pred mnohými rokmi.

V zmysle návrhu zákona o Súdnej rade Poľskej republiky bude možné obmedziť nezávislosť súdnictva nasledovne:

- 1) prijatím mechanizmu voľby sudcov – členov Súdnej rady Poľskej republiky – parlamentom, čo je v rozpore s Ústavou a
- 2) skrátením funkčného obdobia členov Súdnej rady Poľskej republiky v súčasnom zložení.

Z týchto dôvodov CCBE žiada príslušné poľské orgány neprijíť navrhované zmeny, ktoré porušujú poľskú ústavu.

stup nových technológií a ich vplyv na advokáciu, ochranu osobných údajov a problematiku BREXIT-u v oblasti voľného pohybu advokátov.

Európsky dohovor o povolani advokáta

V januári 2018 budú poslanci Parlamentného zhromaždenia Rady Európy hlasovať o otázke prijatia záväzného dohovoru o povolani advokáta. CCBE apeluje na delegácie, aby sa skontaktovali s národnými zástupcami v Parlamentnom zhromaždení, zistili ich stanovisko, resp. požiadali ich o podporu textu dohovoru. Ak sa tak stane, v ďalšej etape sa bude o osude dohovoru rozhodovať na úrovni Výboru ministrov.

CCBE ako amicus curiae v spore

Microsoft Corp. proti Spojeným štátom americkým

Delegácie rozhodli, že CCBE podá tzv. „amicus curiae brief“ na Najvyšší súd USA v prípade Microsoft Corp. proti Spojeným štátom americkým. Prípada sa týka otázky, či vnútroštátny súdny príkaz môže zaviazat spoločnosť (Microsoft Corp.) v USA poskytnúť dáta uložené na serveroch mimo USA. V roku 2013 Microsoft odmietol vydat vládě USA dáta uložené v dátovom centre v Dubline. V júli 2016 odvolací súd jednohlasne dal za pravdu spoločnosti Microsoft na základe princípu, v zmysle ktorého legislatíva Spojených štátov sa má aplikovat na území USA, ak nie je explicitne ustanovená extrateritoriálna uplatniteľnosť. Vláda USA sa odvolala na Najvyšší súd Spojených štátov. Delegácie rozhodli, že CCBE ako amicus curiae podporí argumenty Microsoftu. Jednostranná požiadavka iného štátu na sprístupnenie údajov je v rozpore so základnými európskymi princípmi ochrany osobných údajov.

Odovzdanie Ceny CCBE za ľudské práva

Tento rok prestížna cena putovala do rúk predsedu Gruzínskej advokátskej komory Zaza Khatiašvilimu, ktorý bol ocenený za prínos v oblasti ochrany ľudských práv advokátov a občanov v Gruzínsku a v regióne, o ktoré sa počas ôsmich rokov vo funkcii predsedu aktívne zasadzoval. CCBE dlhodobo podporuje vývoj advokácie v Gruzínsku formou odborných seminárov a podpory základných pilierov advokácie a právneho štátu.

CCBE a Európsky parlament diskutovali o opatreniach na boj proti financovaniu terorizmu

CCBE ako jedna z mála organizácií formulovala konkrétne pripomienky k dvom legislatívnym návrhom Európskej komisie – smernica o boji proti praniu špinavých peňazí prostredníctvom trestného práva a nariadenie o vzájomnom uznávaní príkazov na zaistenie a konfiškáciu. Zástupcovia CCBE zrealizovali početné stretnutia s predstaviteľmi Európskeho parlamentu s cieľom objasniť a presadiť zásadné pripomienky.

■ ECBA

ECBA – **Európska komora obhajcov** (European Criminal Bar Association) je nezávislá organizácia združujúca obhajcov z krajín Rady Európy. Jej hlavným cieľom je presadzovať dodr-

žovanie základných práv podozrivých, obvinených a odsúdených osôb. ECBA slúži na udržiavanie kontaktov, vyhľadávanie kolegov v zahraničí, sprístupnenie relevantných dokumentov a sprostredkovanie odbornej rady členom. Slovenská advokátska komora nie je kolektívnym členom ECBA.

Nariadenie o európskej prokuratúre nadobudlo účinnosť

Inštitúcie Európskej únie akceptovali viaceré pripomienky ECBA a CCBE k návrhu nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry a tieto sa premietli do textu nariadenia, ktoré je účinné od novembra 2017. Podľa organizácií združujúcich advokátov, ktoré sa problematike na odbornej úrovni venujú od počiatku tejto myšlienky v roku 2012, kedy boli prizvané Európskou komisiou pripomienkovať prvý legislatívny návrh, má aktuálne znenie stále mnohé nedostatky. Úrad bude vyšetrovať trestné činy poškodzujúce finančné záujmy Európskej únie a cezhraničnú teroristickú činnosť. Do činnosti úradu sa na základe posilnenej spolupráce zapojí 20 členských štátov vrátane Slovenska.

■ AIJA

AIJA – **Medzinárodná asociácia mladých advokátov** (Association internationale des jeunes avocats) je celosvetová asociácia mladých právnikov vo veku do 45 rokov. Venuje sa organizovaniu seminárov a výročných stretnutí zameraných na výmenu know-how, ponúka prednášky nielen na právnické témy – svoje nezastupiteľné miesto majú otázky osobného rozvoja, soft skills a manažmentu advokátskej kancelárie. Slovenská advokátska komora je kolektívnym členom AIJA.

Využite kolektívne členstvo Slovenskej advokátskej komory v AIJA na znížený poplatok

Slovenská advokátska komora ako kolektívny člen AIJA ponúka advokátom možnosť využiť výhody svojho členstva, vďaka ktorému môže SAK poskytnúť trom osobám znížený registračný poplatok na každé podujatie AIJA. Dovoľujeme si týmto ponúknuť advokátom, ktorí nie sú členmi AIJA, ale radi by sa zúčastnili na konkrétnom podujatí, využiť prostredníctvom Slovenskej advokátskej komory túto možnosť. V prípade záujmu o viac informácií kontaktuje odbor medzinárodných vzťahov SAK (chladekova@sak.sk). Zoznam podujatí nájdete na www.aija.org.

Výročné kongresy AIJA v roku 2018

Polročná konferencia AIJA sa bude najbližšie konať v máji 2018 vo Varšave na zaujímavé témy *Riadenie spoločnosti – vývojové trendy a Žili šťastne, až kým nepomreli – ako úspešne budovať vzťah medzi advokátom a klientom*. Výročný augustový kongres sa v roku 2018 uskutoční takisto v dostupnej destinácii, v sídle AIJA v Bruseli. Aj na tieto podujatia môžete využiť znížený registračný poplatok prostredníctvom kolektívneho členstva SAK v AIJA.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Nezávislosť justičného systému ako hlavná téma na konferencii európskej advokácie v Berlíne

V dňoch 2. až 4. novembra 2017 som zastúpil Slovenskú advokátsku komoru na 17. Berlínskej konferencii európskej advokácie. Konferenciu organizuje Berlínsky spolok advokátov (*Berliner Anwaltsverein*) a ide o kvalitné odborné podujatie pre predstaviteľov komôr, v rámci ktorého prebieha diskusia na báze komparácie výstupov vypracovaných všetkými zúčastnenými komorami.

Témou tohoročnej konferencie, ktorá sa konala v sídle Európskej komisie v Berlíne bola **Nezávislosť justičného systému** z pohľadu úpravy jednotlivých aspektov nezávislosti sudcov, advokátov a prokurátorov.

Asi najzásadnejší príspevok mali poľskí zástupcovia, ktorí účastníkom konferencie odprezentovali súhrn udalostí týkajúcich sa legislatívnych aktov v Poľsku, ktoré hrubým spôsobom ohrozujú nezávislosť justície a narušujú princípy právneho štátu v Poľsku. Predmetná prezentácia naštartovala veľkú diskusiu o nezávislosti justície ako nevyhnutnej súčasti každého členského štátu Európskej únie, kde sa uplatňuje princíp vlády práva.

Rovnako bola predmetom debaty aj situácia advokátov v Turecku, kde zástupcovia Tureckej advokátskej komory

zhrnuli niektoré aspekty ohrozovania nezávislosti výkonu advokácie v Turecku.

Na 17. Berlínskej konferencii sa zúčastnili zástupcovia advokátskych komôr všetkých členských štátov Európskej únie, Švajčiarska a Turecka. Účastníkov obohatili svojou prítomnosťou aj zástupcovia advokátskej komory Južnej Kórey, ktorí prejavili veľký záujem o spoluprácu so SAKvzhľadom na relevantných investorov z Južnej Kórey, ktorí momentálne vyhľadávajú advokátov na Slovensku.

Rokovacím jazykom bola nemčina so simultánnym prekladom do angličtiny. Účasť zástupcu Slovenskej advokátskej komory na Berlínskej konferencii európskej advokácie považujem v budúcnosti za prínosnú a žiaducu. Slovenských advokátov na podujatí zastupuje aj **JUDr. Zoltán Ludik**, ktorý sa tejto konferencii dlhoročne zúčastňuje a dôstojne reprezentuje advokátov mimo štruktúr komory, čo má veľmi pozitívny efekt na reputáciu slovenských advokátov.

JUDr. Ondrej Laciak, PhD.

podpredseda SAK

Foto Berliner Anwaltsverein e.V.

PODMIENKY PRIJATEĽNOSTI SŤAŽNOSTI NA ESLP

Odôvodnenia rozhodnutí samosudcov na ESLP často nespĺňajú očakávania advokátov

Na základe otázok adresovaných kancelárii SAK a v súvislosti so zapojením sa do programu Rady Európy HELP (Vzdelávanie v oblasti ochrany ľudských práv pre právnych odborníkov), by sme sa v priebehu roka 2017 radi v Bulletine slovenskej advokácie pravidelne venovali problematike prijateľnosti sťažností na ESLP. Týmto čitateľov pozývame k zasielaniu podnetov k danej problematike na e-mailovú adresu chladekova@sak.sk.

V roku 2010 nadobudol účinnosť Protokol č. 14 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorým sa zaviedla možnosť vyhlásiť sťažnosť za neprijateľnú samosudcom. Nahradilo sa tak predtým platné rozhodovanie výboru zloženého z troch sudcov. Tento krok mal viesť k odbremeniu Európskeho súdu pre ľudské práva, kde napr. v roku 2011 čakalo na vybavenie viac ako stotisíc takýchto sťažností. ESLP následne prijal nové pracovné metódy na riešenie obrovského počtu zjavne neprijateľných prípadov. Podľa novej úpravy sťažnosť, ktorá sa zdá byť jednoznačne neprijateľná, je pridelená samosudcovi. Ak samosudca sťažnosť nevyhlási za neprijateľnú alebo ju nevyčiarke, postúpi vec výboru alebo komore na ďalšie posudzovanie.

Súd však po krátkej dobe začal byť terčom kritiky z dôvodu, že súčasťou rozhodnutia samosudcov o neprijateľnosti nebolo odôvodnenie takéhoto rozhodnutia. Mnohé hlasy zo strany advokátov, akademickej pôdy, sťažovateľov a dokonca i zástupcov vlád volali, že rýchlosť konania nemôže ísť na úkor riadneho výkonu spravodlivosti. V boji o zavedenie povinnosti odôvodňovať rozhodnutia samosudcov je dlhodobo aktívna aj JUDr. Marica Pirošíková, zástupkyňa Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva, ktorá na viacerých fórach zdôrazňovala nevyhnutnosť odôvodnení rozhodnutí samosudcu pre kredibilitu tohto významného mechanizmu zabezpečenia ochrany práv obsahnutých v Európskom dohovore o ochrane ľudských práv.

V roku 2015 bola prijatá Bruselská deklarácia, ktorá nadväzuje na skôr prijaté deklarácie predstaviteľov na vysokej úrovni, ktoré sa konali vo švajčiarskom meste Interlaken (2010), v tureckom Izmiri (2011) a na pôde Spojeného kráľovstva v Brightone (2012). V Bruseli sa zúčastnené strany dohodli na zavedení povinnosti v krátkosti odôvodniť vyhlásenie sťažnosti za neprijateľnú a to od januára 2016.

Akčný plán sa v tomto bode naplnil a Európsky súd pre ľudské práva prijal od júna 2017 nový postup, ktorý umožňuje podrobnejšie odôvodňovanie rozhodnutí samosudcu. Išlo o vítaný krok, keďže dovtedy samosudca iba oznámil sťažovateľovi, že sťažnosť zjavne nespĺňa podmienky prijateľnosti bez uvedenia aké konkrétne. Od júna 2017 má také-

to rozhodnutie obsahovať odkaz na osobitné dôvody neprijateľnosti.

Z konkrétnych príkladov advokátskej praxe však vyplýva, že často zo stručného odôvodnenia nie je zrejmé, prečo bola sťažnosť vyhlásená za neprijateľnú alebo je odôvodnenie v zjavnom rozpore s obsahom sťažnosti. Navyše, po sprísnení formálnych požiadaviek na podanie sťažnosti obsahnutých v novom pravidle 47 Rokovacieho poriadku ESLP splnenia ktorých posudzuje tzv. filtračná sekcia ESLP advokáti opakovane zástupkyňi vlády avizovali, že sťažnosti boli touto sekciou odmietnuté aj z dôvodov, ktoré nemajú oporu v texte podanej sťažnosti alebo nezodpovedajú skutočnosti (napr. odmietnutie pre nesplnenie 6-mesačnej lehoty, hoci jej splnenie bolo preukázané a pod.).

Úloha advokátov je v súčasnosti z dôvodu preťaženia súdu ovplyvnená viacerými spôsobmi. Podávanie sťažnosti prostredníctvom formuláru je založené na tom, že hoci materiálne môžu byť dôvody predložené advokátom nadmieru pôsobivé, ak spraví chybu v niektorej povinnej časti formulára, sťažnosť sa stáva neprijateľnou. Zamerať sa advokát musí na tie aspekty sťažnosti, ktoré majú šancu dať sťažnosti prívlastok prioritná, ostatné skrátiť na minimum. Advokáti sa musia vyznačovať veľkou trpezlivosťou – čakanie na rozhodnutie o prijateľnosti sťažnosti trvá týždne a mesiace. Advokát musí často využiť všetky svoje komunikačné talenty, aby vysvetlil klientovi dlhú odmlku Súdu. Racionalizácia procesov súvisiacich s podanou sťažnosťou vedie k nutnosti koncentrovať sa len na otázky a problémy vymedzené Súdom.

Medzi postrehy advokátov v súvislosti s rozhodovacou praxou filtračnej sekcie patria nasledovné situácie:

- Kancelária ESLP advokátovi oznámi, že sťažnosť má nedostatky v zmysle Pravidla 47 Rokovacieho poriadku príliš neskoro na to, aby po obsahovej stránke sťažnosť v lehote opravil či doplnil.

- Kancelária ESLP nedostatočne presne zdôvodní nedostatky v zmysle Pravidla 47 Rokovacieho poriadku, čím ponechá advokáta v neistote ako postupovať.

- Kancelária ESLP zdanlivo zamietla sťažnosti z dôvodu nesúlady s Pravidlom 47 zdanlivo automaticky a mechanicky

a bez ďalšej úvahy využitím všeobecnej formulky, že nespĺňa všetky náležitosti.

- Rozhodnutia postrádajú predvídateľnosť a chyba im harmonizácia.

- Niektoré dôvody zamietnutia formuláru sťažnosti sú veľmi formalistické, napríklad použitie čierneho pera namiesto modrého na udelení plnej moci advokátovi na strane 3 alebo 4 formuláru.

- ESLP žiadnym spôsobom nepreskúmava otázku správnej aplikácie Pravidla 47 napriek závažnosti dopadov na právo podať individuálnu sťažnosť.

Advokáti majú teda neľahkú úlohu vo vzťahu k ESLP, ale zároveň majú ako stav v rukách i moc vplývať a meniť systém k lepšiemu, ak sa budú na odbornej úrovni komunikovať nedostatky rozhodovacieho mechanizmu ESLP. Cieľom úsilia by malo byť zdokonalenie tohto inak efektívneho mechanizmu ochrany našich základných práv a slobôd. ESLP naďalej predstavuje nenahraditeľné právne fórum založené na spoločných európskych hodnotách, ktoré stojí za to chrániť aj za cenu malých a veľkých ťažkostí všetkých zúčastnených aktérov.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Multilaterálny hospitačný program v Nemecku

Nemecká nadácia pre medzinárodnú právnu spoluprácu, Nemecká spolková advokátska komora a Nemecké združenie advokátov organizujú aj v roku 2018 stáž v termíne

23. augusta – 29. septembra 2018

prednostne pre mladých advokátov, príp. pre koncipientov v poslednom roku koncipientskej praxe.

Cieľom stáže je prehĺbenie vedomostí z nemeckého práva prostredníctvom úvodného intenzívneho seminára, následne oboznámenie sa s prácou v nemeckej advokátskej kancelárii. Podmienkou účasti je viacročná odborná prax, **vek do 35 rokov a výborná znalosť nemčiny slovom aj písmom**. Organizátor si vyhradzuje právo preveriť znalosť nemeckého jazyka formou testu. Ťažiskom záujmu účastníkov hospitácie by malo byť občianske a obchodné právo.

Z hospitačného programu sú vylúčení záujemcovia pracujúci v nemeckých advokátskych kanceláriách na Slovensku, t. j. v kanceláriách, ktoré vznikli ako pobočka/zastúpenie nemeckej kancelárie, a/alebo ktoré majú meno nemeckej advokátskej kancelárie. Vylúka sa vzťahuje aj na záujemcov pracujúcich v advokátskej kancelárii, ktorá má pracoviská v Nemecku, resp. záujemcov pracujúcich v advokátskej kancelárii, ktorá vystupuje ako partner konkrétnej nemeckej advokátskej kancelárie v rámci dohodnutej intenzívnej spolupráce.

V roku 2018 je pre Slovenskú advokátsku komoru vyhradené **jedno miesto**.

Organizátor hradí náklady spojené so stravovaním a ubytovaním počas úvodného seminára v Königswinter, cestovné náklady z miesta konania úvodného seminára do miesta sídla konkrétnej advokátskej kancelárie a späť, náklady na ubytovanie počas hospitácie a vreckové vo výške 550 eur, ako aj poistenie liečebných nákladov v prípade akútneho ochorenia. Ostatné náklady si účastníci hradia sami.

Ak vybraný účastník z osobných alebo iných dôvodov nemôže program dokončiť podľa plánovaného harmonogramu, organizátor si vyhradzuje právo predčasne ukončiť jeho účasť v programe. V takom prípade je účastník povinný uhradiť všetky dodatočné cestovné náklady spojené s predčasným ukončením programu.

Účastníkov do advokátskych kancelárií umiestňuje organizátor. Účastník môže sám navrhnúť advokátsku kanceláriu, ktorá by bola ochotná prijať ho na stáž, ale o tom, či uchádzač môže prijať stáž v ním navrhutej advokátskej kancelárii, s konečnou platnosťou rozhodne organizátor v závislosti od možností ubytovania v danom mieste.

PROGRAM

- 23. 8. Príchod do Königswinter
- 24. – 31. 8. Úvodný seminár v Königswinter
- 3. – 26. 9. Stáž v nemeckej advokátskej kancelárii
- 27. – 28. 9. Vyhodnotenie programu v Königswinter
- 29. 9. Návrat z Nemecka

Záujemcovia spĺňajúci uvedené podmienky sa môžu prihlásiť **najneskôr do 20. februára 2018** e-mailom na adrese chladekova@sak.sk s názvom **Prihláška na stáž v Nemecku**. K žiadosti o zaradenie do výberového konania treba pripojiť **životopis a motivačný list v slovenskom aj v nemeckom jazyku**. Termín výberového konania bude prihláseným záujemcom včas oznámený.

Bližšie informácie vám ochotne poskytne odbor medzinárodných vzťahov SAK, Mgr. Michaela Chládeková, PhD., tel.: (02) 204 227 44, e-mail: chladekova@sak.sk.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Porušenie povinností advokáta odmietnuť poskytnutie právnych služieb

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak po tom, čo v pracovnoprávnej veci poskytoval právne služby zamestnancovi, prevezme v tej istej veci zastupovanie zamestnávateľa.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory z 8. apríla 2016, *sp. zn. K 113/2015*¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1, 2, § 17 a 19 ods. 1 písm. a), c) zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidiel súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 1 a § 21 písm. a), d) zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

hoci na základe plnej moci zo 6. 5. 2011 poskytoval až do 24. 3. 2015 právne služby A. B. v jej právnej veci týkajúcej sa dlhu jej bývalého partnera a v právnej veci týkajúcej sa pracovnoprávneho sporu medzi ňou a jej zamestnávateľom C. D. a v súvislosti s tým získal informácie o osobných a majetkových pomeroch A. B., v presne nezistený deň, najneskôr však dňa 6. 2. 2015, prevzal právne zastúpenie C. D. proti A. B. v uvedenom pracovnoprávnom spore,

teda

- nechránil práva a oprávnené záujmy klienta,
- pri výkone advokácie nekonal čestne a svedomito,
- pri výkone advokácie nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržiaval pravidlá profesionálnej etiky ukladajúce mu:

- povinnosť všeobecne poctivým, čestným a slušným chovaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu,
- neodmietol poskytnutie právnych služieb, keď
  - v tej istej veci alebo vo veci súvisiacej už poskytol právne služby inému, ktorého záujmy sú v rozpore so záujmami toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada,
  - by informácia, ktorú má o bývalom klientovi, mohla toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada, neoprávnene zvýhodniť,

čím porušil

§ 16 ods. 1, 2 a § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky a §19 ods. 1 písm. a), c) zákona o advokácii,

za čo mu bolo uložené

podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **pokuta vo výške 10 000 Kč.**

Z odôvodnenia:

Disciplinárny žalobca podal na disciplinárne obvineného advokáta disciplinárnu žalobu pre skutok opísaný vo výroku tohto rozhodnutia. Vo veci bolo na deň 8. 4. 2016 nariadené pojednávanie, z ktorého sa disciplinárne obvinený neospravedlnil, a tak bolo pojednávané v jeho neprítomnosti.

Z vykonaného dokazovania z obsahu disciplinárneho spisu vyplynulo, že disciplinárne obvinený bol splnomocnený klientkou na zastupovanie vo veci vymáhania dlhu po bývalom partnerovi a na zastupovanie v pracovnoprávnom spore so zamestnávateľom. Vo vzťahu ku skutku uvedenému v disciplinárnej žalobe nevzniesol disciplinárne obvinený akúkoľvek námietku či presvedčivú obranu.

Disciplinárny senát svoje skutkové zistenia oprel najmä o sťažnosť poškodenej a o dohodu o ukončení právneho zastúpenia, z ktorej je zrejmé, že disciplinárne obvinený poškodenú klientku zastupoval vo veci, zastúpenie s ňou neukončil a začal zastupovať protistranu v totožnej veci. O spáchaní stíhaného skutku nemal disciplinárny senát po vykonanom dokazovaní akékoľvek pochybnosti. Disciplinárny senát vyhovel všetkým návrhom na vykonanie dôkazov, keď z vykonaného dokazovania mal za to, že iné dôkazy, aj nenavrhané, by nemali nijaký význam z hľadiska rozhodnutia v otázke viny a uloženia disciplinárneho opatrenia. Disciplinárny senát rovnako považoval zodpovedajúcu skutku aj právnu kvalifikáciu uvedenú v disciplinárnej žalobe.

Disciplinárny senát ďalej konštatoval, že pri danom skutku ide o jedno z najzávažnejších previnení, pretože klient žiada o pomoc a nemôže očakávať, že advokát, ktorému dôveroval a zveril sa mu, začne radiť protistrane so znalosťami, ktoré by nemal, ak by nezískal informácie od svojho pôvodného poškodeného klienta. Disciplinárne obvinený pri výkone advokácie nekonal čestne a svedomito a svojím konaním poškodil aj dôveru klientov v advokátsky stav. Pri výkone advokácie disciplinárne obvinený postupoval podľa disciplinárneho senátu spôsobom, že znížil dôstojnosť advokátskeho stavu, pretože nedodržiaval pravidlá profesionálnej etiky ukladajúce mu povinnosť všeobecne poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu. Takéto správanie znižuje v očiach verejnosti aj povesť celého advokátskeho stavu. Bolo jeho povinnosťou odmietnuť poskytnutie právnych služieb, ak v tej istej veci alebo vo veci súvisiacej už poskytol právne služby inému, ktorého záujmy sú v rozpore so záujmami toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada, a informácia, ktorú má o bývalom klientovi, mohla toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada, neoprávnene zvýhodniť.

Disciplinárny senát pri ukladaní disciplinárneho opatrenia prihliadal na skutočnosť, že disciplinárne obvinený je osobou dosiaľ bezúhonnou a stíhaný skutok považoval za exces advokáta z inak riadnej praxe. Iné poľahčujúce okolnosti disciplinárny senát nezistil, keďže disciplinárne obvinený sa v priebehu disciplinárneho konania k veci fakticky nevyjadril a nezúčastnil sa aktívne ani na disciplinárnom konaní, ani na pojednávaní disciplinárneho senátu. Disciplinárne obvinenému za závažné zavinené porušenie povinností ako advokáta mohla byť uložená pokuta až do výšky stonásobku minimálnej mesačnej mzdy ustanovenej osobitným právnym predpisom. Pokuta bola disciplinárne obvinenému stanovená pri dolnej hranici zákonnej sadzby.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka:

1 Preložené a spracované podľa Syka, J.: Z kárné praxe.

In: Bulletin advokacie, č. 6/2017, s. 68.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištiková, advokátka

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 11/2017 českého *Bulletinu advokacie*

V **úvodníku** s názvom *Straší nás GDPR* sa člen predstavenstva ČAK JUDr. Martin Maisner, Ph.D., MCI Arb prihovára čitateľom na tému ochrany osobných údajov vo vzťahu ku každodennej činnosti advokáta a povinnosti mlčanlivosti.

Bulletin prináša informáciu podpredsedu predstavenstva ČAK Mgr. Róberta Némca, LL.M. k rekonštrukcii a reorganizácii poradných orgánov ČAK. Rubrika obsahuje dôležité informácie ku galavečeru Právnik roka 2017.

Časť **Z judikatúry** obsahuje Uznesenie Najvyššieho súdu z 31. 8. 2016, sp. zn. 7 Tdo 561/2016 k trestnej zodpovednosti športovcov za športové úrazy, podľa ktorého *pri posudzovaní trestnej zodpovednosti športovcov za zákroky v kontaktných športoch je potrebné posúdiť neprimeranosť zákroku vzhľadom na hernú situáciu (vrátane použitia neprimeranej sily, ktorú si konkrétny zákrok nevyžadoval) a povahu predchádzajúcich zákrokov hráča v obdobnej hernej situácii*; Uznesenie Ústavného súdu ČR z 5. 9. 2017, sp. zn. III. ÚS 3565/16, k otázke zverejnenia obrazového záznamu (fotografie), z kamery zachycujúcu osobu podozrivú zo spáchania krádeže, *podľa ktorého účel ochrany majetku je v prípade kamerových systémov so záznamom naplnený práve možnosťou inštalovať kameru a ukladať zachytené osobné údaje, ktoré umožnia identifikáciu subjektu údajov a môžu byť použité ako dôkaz v príslušnom konaní (občianskoprávnom, priestupkovom, trestnom); nemôže však zahrňovať postup sťažovateľky nahrádzajúci činnosť príslušných orgánov verejnej moci [k zákonom stanovenému postupu týchto orgánov a použitia osobných údajov k rozdielnemu účelu v rámci ich činnosti porovnaj § 3 odst. 6 písm. d) a § 5 odst. 1 písm. f) veta druhá zákona o ochrane údajov]*; Uznesenie zvláštneho senátu Najvyššieho správneho súdu z 1. 8. 2017, č. j. Konf 28/2014-55, k súdnej ochrane pri rozhodovaní o žalobe žiadateľa o zápis do zoznamu advokátskych koncipientov, podľa ktorého *k rozhodovaniu o žalobe proti postupu Českej advokátskej komory, spočívajúceho v nezapísaní žiadateľa o zápis do zoznamu advokátskych koncipientov sú príslušné súdy v správnom súdnictve*; Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 20. 9. 2017, vo veci C-186/16, Ruxandra Paula Andriciuc a ďalší v. Banca Românească k povinnosti finančných inštitúcií poskytnúť dostatočné informácie k úveru v cudzej mene, podľa ktorého *ak finančná inštitúcia poskytne úver vyjadrený v cudzej mene, musí dlžníkovi poskytnúť dostatočné informácie, ktoré mu umožnia prijať informované a opatrné rozhodnutie. Predávajúci alebo poskytovateľ musí informovať dotknutého spotrebiteľa o všetkých relevantných informáciách, ktoré mu umožnia vyhodnotiť ekonomické dopady dojedna-*

nia na jeho finančné záväzky; Rozsudok veľkého senátu ESLP z 24. 1. 2017, sťažnosť č. 25358/12, vo veci Paradiso a Campanelli v. Taliansko [GC] k odňatiu dieťaťa narodeného z náhradnej matky, podľa ktorého *odňatie dieťaťa narodeného prostredníctvom náhradnej matky v zahraničí budúcim rodičom, ktorí k dieťaťu nemajú žiadne biologické väzby, nie je v rozpore s Dohovorom*.

V Rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Zákon o advokácii a stavovské predpisy. Komentár* (Daniela Kovářová, Karel Havlíček, Robert Němec, Tomáš Sokol, Jan Syka, David Uhlíř a Michal Žižlavský), *Správa cizího majetku* (Lucie Jusková, Lukáš Pěsna), *Základní práva. Svazek první – Důstojnost* (Pavel Molek), *Vzory rozhodčího řízení – tuzemské řízení, obchodní spory* (Vladimír Syruček, Vencislav Sabotinov, Marie Moravcová), *CyberCrime* (Jan Kolouch), *Nové právo k povrchu* (Pavel Petr), *Norma a instituce. Úvod do teorie práva* (Ota Weinberger).

Časť **Z advokacie** obsahuje prvú časť bloku na tému elektronickej evidencie tržieb advokáta, rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK z 6. 1. 2017, sp. zn. K 119/2016, podľa ktorého je kárnym previnením, ak advokát vstupuje do súdnej budovy so zbraňou, a navyiac túto skutočnosť poprie.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

JUDr. Eva Barešová

Čo prinesie zmenená definícia pozemku v katastrálnom zákone

S účinnosťou od 1. 1. 2018 dôjde k zmene legálnej definície pojmu *pozemok* v súvislosti s novelou českého stavebného zákona, ktorej zmeny sa dotkli ďalších 44 predpisov – aj katastrálneho zákona, ktorému sa autorka v článku bližšie venuje. Proti predchádzajúcej právnej úprave tak pribudnú ďalšie tri hranice pozemku odvodené od stavebného zákona – hranica daná spoločným povolením, ktorým sa stavba umiestňuje alebo povoľuje, hranica daná verejnoprávnou zmluvou nahrádzujúcou územné rozhodnutie a hranica daná schválením navrhovaného zámeru stavebného úradu. Uvedené zmeny autorka vníma pozitívne, pričom uzatvára, že vďaka nim bude možné v budúcnosti jednoduchšie zapisovať novo vzniknuté pozemky, ktoré vznikli rozdelením.

JUDr. Petra Zaoralová

Použitelnosť súkromných zvukových a obrazových záznamov ako dôkazov v trestnom konaní

Autorka sa zaoberá právnymi možnosťami použitia súkromných zvukových a obrazových záznamov v trestnom konaní so zreteľom na poznatky plynúce z rozhodovacej praxe českých súdov (sp. zn. 5 Tdo 459/2007, IV. ÚS 2425/09, II. ÚS 143/06) a judikatúry ESLP (Schenk proti Švajčiarsku). Poukazuje na skutočnosť, že v českom právnom poriadku absenteje úprava postupu pri vyhľadávaní, zabezpečení a predložení nahrávok v prípade osôb odlišných od orgánov činných v trestnom konaní, pričom celá problematika limitov použiteľnosti súkromných dôkazov stojí na posúdení toho, čo je silnejším záujmom spoločnosti – odhalenie a potrestanie páchatelov trestných činov alebo dôsledné dodržiavanie

základných ľudských práv. Autorka záverom konštatuje, že posúdenie prípustnosti dôkazu bude v konečnom dôsledku záležať na posúdení súdu v každom konkrétnom prípade individuálne pri aplikácii trestu proporcionality.

JUDr. Lucie Budayová

Počet prípadov využitia inštitútu

spolupracujúceho obvineného a návrhy na jeho zvýšenie

Po prezentovaní výsledkov vlastného výskumu autorky o počte prípadov, v ktorých došlo k využitiu inštitútu spolupracujúceho obvineného sa príspevok zameriava na zistenie konkrétnych dôvodov, resp. motivácie obvineného pri zväžení možnosti spolupráce s orgánmi činnými v trestnom konaní s návrhom možných riešení *de lege ferenda*.

JUDr. Peter Šuk

Ingerencia súdov do vnútorných pomerov obchodnej spoločnosti

Vo všeobecnosti platí, že do vnútorných pomerov obchodných spoločností by mali súdy zasahovať iba v zákonom stanovených prípadoch a za zákonom stanovených podmienok. Ťažiskom článku autora je zameranie sa na vybrané prí-

pady zásahov súdov do činnosti kapitálových spoločností (prieskum platnosti uznesení valného zhromaždenia, posudzovanie (ne)platnosti rozhodnutí volených orgánov spoločností, menovanie opatrovníka obchodnej spoločnosti) a ich analýza vo svetle existujúcej judikatúry českých súdov.

JUDr. Jakub Matocha

Nemajetková ujma spôsobená prieťahmi v správnom konaní

Ťažiskovým motívom príspevku je zodpovedanie otázky, či právo na prejednanie vecí v primeranej lehote sa vzťahuje rovnako na účastníkov správneho konania ako na účastníkov súdneho konania. V súlade s rozhodovacou činnosťou Najvyššieho súdu ČR a judikatúrou ESLP autor dospieva k záveru, že významná časť správnych konaní je vylúčená z práva na primeranú dĺžku konania (konania, v ktorých nie je možné aplikovať čl. 6 ods. 1 Dohovoru) a od toho sa odvíjajúci nárok na náhradu prípadnej škody, pričom s týmito závermi nesúhlasí.

JUDr. Dominika Skuráková

kancelária SAK

Kurz právnickej angličtiny a právnických zručností v Dubline

Írska právnická spoločnosť pozýva na kurz **Legal English and Legal Skills 2018** v termíne

16. – 20. júla 2018

Cieľom kurzu je prehĺbenie znalostí právnickej angličtiny, komparácia anglosaskej a kontinentálnej terminológie, prezentačné zručnosti, komunikácia s klientom, negociačné zručnosti, písanie právnych textov a komparácia právnej etiky.

Cena kurzu 650 eur zahŕňa učebné materiály a stravu počas kurzu. Ostatné náklady si účastník hradí sám. Záujemcovia sa môžu prihlásiť e-mailom na lspt@lawsociety.ie najneskôr **do 23. februára 2018**.

Viac informácií na www.lawsociety.ie/Legalenglish. Bližšie informácie vám ochotne poskytne aj odbor medzinárodných vzťahov SAK: Mgr. Michaela Chládeková, PhD., tel. 02 / 204 227 44, chladekova@sak.sk

INTERNATIONAL LEGAL EXCELLENCE PROGRAMME

LEGAL ENGLISH AND LEGAL SKILLS 2018

16 – 20 JULY, DUBLIN, IRELAND

LAW SOCIETY
PROFESSIONAL TRAINING

Centre of Excellence for
Professional Education and Training

Zo seminára o americkom práve v Telči

Od 26. novembra do 1. decembra 2017 sa v juhomoravskom mestečku Telč konal seminár o americkom práve určený advokátskym koncipientom a mladým advokátom. Tento týždenný kurz organizuje *The John Marshall Law School* v spolupráci s Českou advokátskou komorou a Slovenskou advokátskou komorou už od roku 2001.

Vyučujúci a absolventi *John Marshall Law School* zriadili na svojej škole *Czech and Slovak Institute*, z ktorého dlhodobo organizujú výmenné programy a vzdelávacie podujatia pre právnych profesionálov i študentov z Česka a Slovenska. Medzi aktivity, ktoré umožňujú našincom spoznávať angloamerickú právnu kultúru, patrí aj tohtoročný týždenný seminár.

V úvodnej prednáške seminára sa profesor **Michael P. Seng** venoval charakteristikám common law systému, americkej ústave a fungovaniu súdnej štruktúry na federálnej a štátnej úrovni. Advokát **George Drost** priblížil illinoiské dedičské právo, *estate planning* a inštitút trustov. Trestný proces a porotný systém pútavo prezentoval **John Smietanka**, ktorý pred terajšou súkromnou praxou vykonával funkciu prokurátora a *United States Attorney* v štáte Michigan.

Bývalá sudkyňa, **Sheila M. Murphy**, ktorá pôsobila aj ako *ex officio* obhajkyňa a prispela k zrušeniu trestu smrti v štáte Illinois, predstavila okrem iných tém koncept restoratívnej justície. Tento prístup okrem samotného potrestania páchatela sleduje aj to, aby páchatel participoval na odstránení následkov trestného činu a využíva mediačné techniky medzi páchatelom a obeťou trestného činu za účelom zmierenia sociálnych konfliktov.

Americké *big law* prostredie a prácu korporátneho, transakčného právnika prezentoval **Michael Fieweger**. Na príklade hypotetického start-upu, do ktorého zapojil aj účastníkov seminára, vysvetlil založenie, financovanie, zmeny obchodných korporácií a úlohy, ktoré v týchto procesoch plní advokát.

Pani **Anne Marie Brunner** a pán **Richard Vavra** svoju prednášku venovali etickým štandardom a profesnej zodpovednosti advokáta. Táto dvojica sa rovnako podelila o skúsenosti z praxe *in-house* právnika poisťovne. O lobingu, jeho

regulácii a o vlastných postrechoch zo zákonodarného zákulisia v závere seminára hovoril pán **Patrick Racey**.

Účastníci seminára sa taktiež zapojili do simulovaného rokovania o medzinárodnom obchodnom kontrakte, počas ktorého si precvičili nielen právnickú angličtinu, ale aj vyjednávacie techniky. Večerná časť bola venovaná filmom s právnickou tematikou a neformálnym posedeniam s prednášajúcimi.

Oku lahodiacou kulisou podujatia bolo telčské historické centrum, ktoré je mestskou pamiatkovou rezerváciou zapísanou na zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Súčasťou programu bol aj výlet do mesta Jindřichův Hradec, ktoré ukrýva najväčší pohyblivý betlehem na svete. Debaty troch národov sa tak ďalej odohrávali vo vianočnej atmosfére pri punči.

Účast' na seminári je prínosná nielen pre právnikov, ktorí prichádzajú do styku so zahraničnou klientelou. To, o čo sa americkí lektori ochotne podelia počas vzdelávacej, ale i spoločenskej časti programu, sú skúsenosti relevantné pre každého mladého (ašpirujúceho) advokáta.

JUDr. Mgr. Katarína Kesselová, advokátska koncipientka
Foto Lenka Vobořilová

Advokát Vladimír Clementis (2. časť)

V decembri tohto roku uplynie od popravy Vladimíra Clementisa 65 rokov. Politikovi, advokátovi a spoluzakladateľovi davistického hnutia venoval svoj príspevok JUDr. Peter Kerecman na Konferencii o histórii advokácie, ktorá sa konala 3. novembra 2017 v Banskej Bystrici.

Clementis advokátom

O zápis do zoznamu advokátov požiadal pražskú advokátsku komoru, advokátom so sídlom v Prahe sa stal 8. 5. 1931 ako prvý za Davistov a pôsobil tu sedem mesiacov.

Obhajoba poslanca Štefana Majora v Košútskom procese

Jednou z prvých väčších a známych vecí, v ktorých Clementis obhajoval, bol Košútsky proces, v ktorom obhajoval obžalovaného poslanca za KSČ Štefana Majora (1887 – 1963). Na obhajobe sa podieľal i dr. Július Zoltán-Weichherz so svojím vtedajším koncipientom Danielom Okálím, ale i Poničan, ktorý bol v tom čase koncipientom u Sama Slabeyciusa.

Procesu prechádzal stret demonštrantov s četníkmi, ku ktorému došlo 25. 5. 1931 v Košútoch. Četníci použili zbraň, traja demonštrujúci boli zastrelení a piati ťažko zranení. Podľa jednej verzie začali četníci bezdôvodne strieľať do rozchádzajúcich sa demonštrantov, ktorých poštval Štefan Major, podľa druhej demonštranti napadli četníkov. Štefana Majora parlament zbavil imunity a bol vzatý do väzby. Strelba vyvolala búrlivé reakcie v spoločnosti, písali o nej noviny i DAV, Clementis burcoval verejnú mienku, rozposlal listy svetovým osobnostiam vrátane Romaina Rollanda, či Maxima Gorkého. Vznikol *Manifest slovenských spisovateľov* koncipovaný Okálím a Lukáčom pod názvom *Verejnosti v Československu*.²⁹

Vec pojednával Krajský súd v Bratislave od 30. 6. 1931. Predsedom senátu bol dr. Jozef Pollák, hlavným prokurátorom dr. Bořický. Obhajoba sa snažila preukázať, že po tom, čo četníci zrazili Majora na zem, demonštranti začali utekať, pričom četníci do nich od chrbta strieľali. Hneď na začiatku Clementis namietal, že o vydávaní vstupeniek na pojednávanie nerozhodoval predseda senátu, ale agenti bratislavskej polície. Ešte pred začatím pojednávania obhajcovia zistili, že na mieste bol náhodne prítomný dvadsaťtriročný absolvent práva Ján Terebessy, syn sudcu Jána Terebessyho (okrem iného predsedu senátu v Tukovom procese), ktorého sa rozhodli v konaní navrhnuť ako svedka práve s ohľadom na jeho nepochybnú dôveryhodnosť. Zámer utajovali do poslednej chvíle. Vo výpovedi svedok podporil verziu obhajoby.³⁰ Clementis v záverečnej reči vyhodnocoval dôkazy, poukazoval

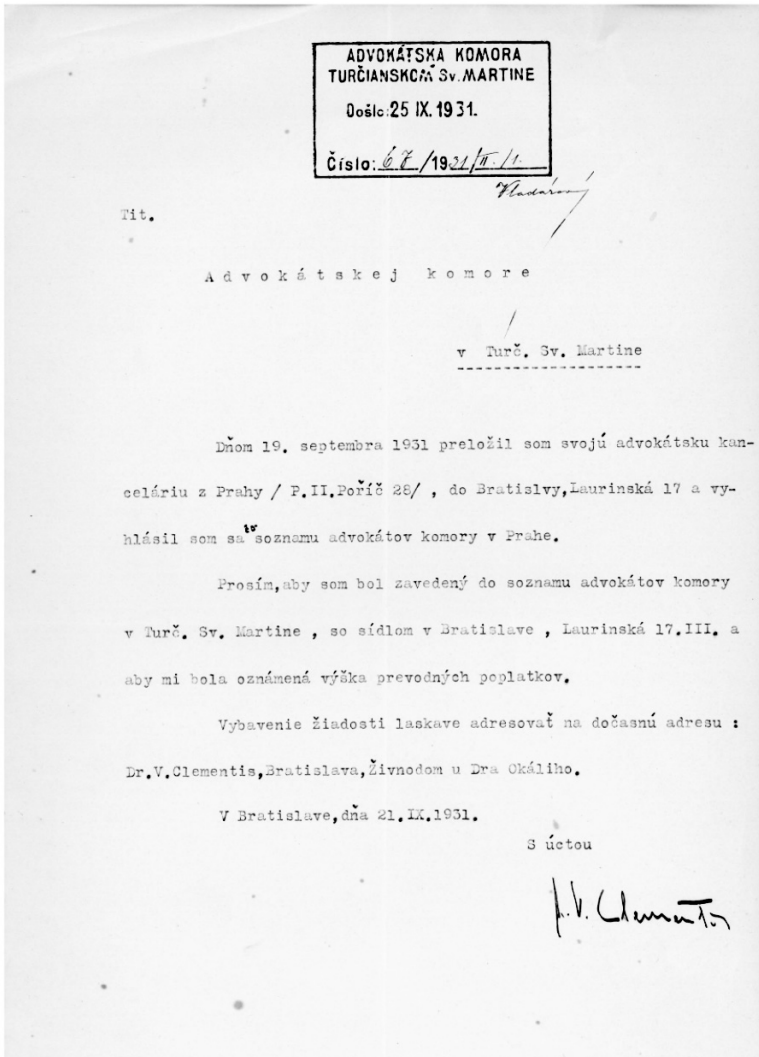
na rozpory vo výpovediach svedkov. Dochovaný koncept jeho záverečnej reči má 33 strán. Končí slovami manifestu slovenských spisovateľov: „Žiadame, aby potrestaní boli praví vinníci, tí ktorí pracujúci ľud udržujú v nezaslúženej biede a ktorí zapríčinili, aby tiekla nevinná ľudská krv. Slávny krajský súd, aj obrana žiada to, čo slovenskí a českí spisovatelia: žiadame rozsudok pravdy. Ráďte preto poslanca Majora oslobodiť.“ Major bol však uznaný vinným a odsúdený na 8 mesiacov väzenia, po odvolaní štátneho zástupcu vrchný súd trest zvýšil a po zmätočnej sťažnosti Najvyšší súd v ustálil trest na 16 mesiacov. Tento trest bol však stále miernejší, než sa predpokladalo pred začatím procesu.

Clementis advokátom v Bratislave

V decembri 1931 Clementis presídlil do Bratislavy.³¹ Kanceláriu mal v Centralpasáži. Vedenie administratívy zveril Erike Terebessyovej, ktorá predtým pracovala u dr. Kubu. Počas

Advokát Vladimír Clementis počas Košútskeho procesu.
(Z filmu *Výstrely v Košútoch*, 1971, © SFU)

Žiadosť dr. Vladimíra Clementisa o zápis do zoznamu advokátov z 21. 11. 1931.

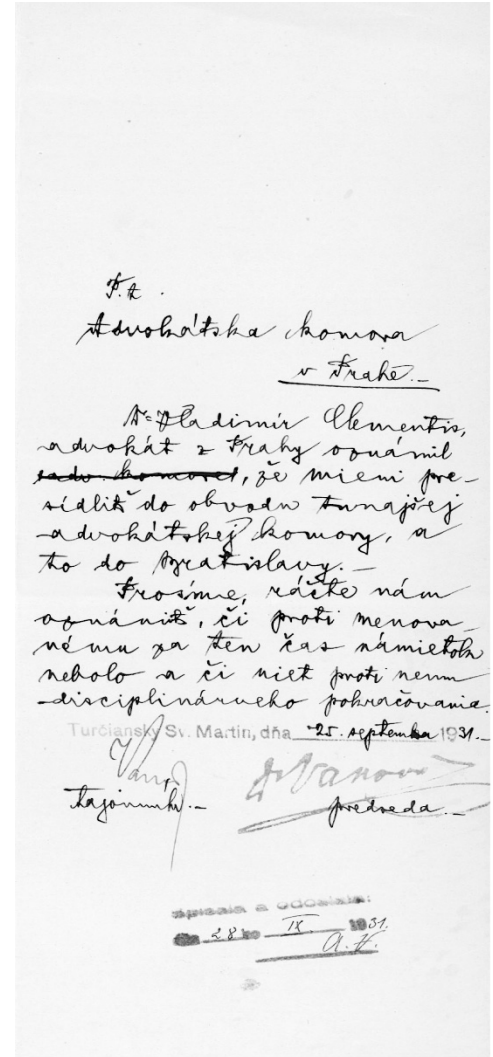
(Advokátska komora v Turčianskom Sv. Martine, Spisy. Osobné veci advokáta Dr. Vladimíra Clementisa, č. 67/1931/II)

Košútskeho procesu sa zoznámila s Jánom Terebessym, svedkom v tomto procese, a zosobášila s ním. U Clementisa pracovala až do roku 1938, keď emigrovali do USA.³² Kancelária sa neskôr presťahovala na Námestie republiky, v júli 1937 na Jókaiho 8.³³

V pokošútskom období vyvolávalo Davistické hnutie prudké reakcie, Clementis bol v ňom naďalej aktívny. Keď Okáli v roku 1932 opustil Bratislavu a s ňou aj DAV, ostatní to považovali za zradu. Ťarcha časopisu padla na Clementisa a DAV v roku 1933 prestal vychádzať. „Tým sa končí legenda o skupine „Davu“ – tieto horké slová napísal Vlado Clementis roku 1934, keď sa domnieval, že z pôvodných členov zostal iba sám s Poničanom. Ale legenda sa neskončila...“³⁴

Zastupovanie Poničana v tlačových veciach

Po tom, čo sa Poničan vrátil z cesty po ZSSR a Slovenský denník o jeho prednáškach uverejnil ironický článok, vyhľadal Clementisa, aby podali súkromnú žalobu. Išlo o článok Roz-

Koncept žiadosti Advokátskej komory v Turčianskom Sv. Martine o podanie správy Advokátskou komorou v Prahe o činnosti Clementisa.

(Advokátska komora v Turčianskom Sv. Martine, Osobné veci advokáta Dr. Vladimíra Clementisa, č. 67/1931/II)

horčenie proti R. Poničanovi,³⁵ v ktorom bolo uvedené, že „priebojník nádejného dorastu“ slovenskej mládeže literát – tovarýš Rob Poničan podniká, ako bolo už referované, prednáškové turné po Slovensku. Vrátil sa pred nedávnom z „veľkej študijnej cesty“ z ríše sovjetov. Nie je div, že tento fenomenálny mladý muž – práve skončený študent – ohromuje „svojich“ poslucháčov nevyčerpatelným bohatstvom skúseností nadobudnutých behom pár dní v sovjetskom raji“. Hlavné pojednávanie sa konalo 19. 10. 1932 o 9.00 na Krajskom súde v Bratislave, žalovaný sa zaviazal uverejniť ospravedlnenie a vec bola zmierne skončená.³⁶

Clementis v zastúpení Poničana podal podobnú žalobu i proti Národnému denníku za článok Komunisti pripravujú nové demonštrácie,³⁷ v ktorom bolo uvedené, že komunisti do Moskvy privolávajú svojich ľudí, „a tak sa nesmieme čudovať, že tam odišiel z Bratislavy dobre známy komunistický avantgardista dr. Poničan. (...) Každé malé dieťa vie, čo ide Rob Poničan do Ruska študovať. (...) Kto za to ručí, že sa nestretne s novými Košutami, kde povedie do reže našťvaných ľudí

Advokátska komora v Turčianskom Svätom Martine.

Zápisnica

napísaná dňa 12. decembra 1931 pri Advokátskej komore v Turčianskom Svätom Martine.

Prítomní podpísaní:

Dr. Vladimír Clementis, z Bratislavy

ktorého Advokátska komora zapísala do zoznamu svojich členov usnesením číslo 67/1931/II so sídlom: Bratislava v dnešnom zasadnutí výboru predsedovi Advokátskej komory (jeho námestníka) složil tento sľub:

Budem Republike Československej verným, vo vykonávaní svojho povolania budem zachovávať všetky zákony a platné nariadenia a budem plniť svedomite svoje povinnosti.

O čom napísala sa prítomná zápisnica a vydala sa menovanému riadna legitímácia.

Po prečítaní podpísané.

D. a. h.

predseda a námestník.

zapisovateľ.

Usnesenie.

Advokátska komora v Turčianskom Sv. Martine toto slozenie sľubu na známosť vzala a písma do archívu odložila.

Turčiansky Sv. Martin, dňa 12. decembra 1931

Advokátska komora v Turčianskom Sv. Martine.

Číslo 67/1931/II.

Prosa Dr. Vladimír Clementis, z Bratislavy
podáva prosbu o zapísanie do zoznamu advokátov.

USNESENIE.

Advokátska komora v Turčianskom Sv. Martine p. Dr. Vladimír Clementis do svojho zoznamu advokátov, a to do sväzku III pod radovým číslom 361 zapísala so sídlom: Bratislava a o tom mu riadnu legitímáciu vystavila.

Základom zápisu slúžily tieto listiny:

1. Advokátsky diplom, vystavený v Bratislave dňa 21. -ho (mája) roku 1930 pod číslom Fi. 10069/86/30.
2. Osvedčenie o štátnom občianstve, ktoré vystavil župný úrad vo Zvolene dňa 7. -ho mája 1928 pod číslom 21148/1928 podľa vyhlášky č. 225/1926 Sb. zák. a nar. ministra vnútra.

Ziadateľ odbovil prax:

3. Štátna advokátúra z Bratislavy pod č. št. 7780, že štátna advokátúra povolila predĺženie ziadateľa z Bratislavy a že proti menovanému námestník nemá.

spolu rokov, mesiacov a dní

Súčasne komora ziadateľa vymazala zo zoznamu advokátskych osnovníkov.

Komora vyzýva zapísaného, aby 500 Kčs, slovom päťsto Kčs zápisného a 200 Kčs členovský príspevok na rok 1931 do pokladnice komory zaplatil. Tieto peniaze inkasujú sa poštovou dobierekou spolu i s portom.

Turčiansky Sv. Martin, dňa 12. decembra roku 1931.

Zo zasadnutia výboru:

Zápisnica o zložení advokátskeho sľubu Vladimíra Clementisa (12. 12. 1931).

(Advokátska komora v Turčianskom Sv. Martine, Osobné veci advokáta Dr. Vladimíra Clementisa, č. 67/1931/II)

nejaký inteligentnejší moskovský „kurzista“? (...). Toto konanie bolo však zastavené, keď sa na pojednávanie Poničan nedostavil.³⁸

Obhajoba Poničana v trestnej veci pre urážku československej armády

Clementis obhajoval Poničana aj v trestnej veci vedenej pre jeho banskobystrickú prednášku z februára 1932 o zážitkoch z cesty po ZSSR. Skutku sa mal dopustiť tým, že „pred 500 osobami povedal: Bol som Moskvou poslaný na Sibír, aby som sa presvedčil o diele našich legionárov na mieste. Legionári hádzali do Bajkalu živých Rusov a títo, keď chceli si zachrániť život a dostať sa von, legionári ich bili a tak boli utopení. Do dnes strašia tam deti, keď sú zlé, že privolajú legionára alebo priamo generála Gajdu a hneď že dietky sú dobré.“ Poničan nepoprel, že žalované výroky predniesol, bránil sa tým, že bolo jeho povinnosťou informovať o tom, čo videl. Bol uznaný vinným a odsúdený na 6 dní väzenia a peňažný trest 300 Kč. Vrchný súd v Bratislave na Clementisovo odvo-

uznesenie Advokátskej komory v Turčianskom Sv. Martine o zápise dr. Vladimíra Clementisa do zoznamu advokátov.

(Advokátska komora v Turčianskom Sv. Martine, Osobné veci advokáta Dr. Vladimíra Clementisa, č. 67/1931/II)

lanie trest väzenia nahradil vyšším peňažným trestom. Najvyšší súd v Brne posúdil skutok iba ako priestupok.³⁹

Obhajoba Eugena Klingera

Clementis obhajoval v mnohých trestných veciach po celom Slovensku komunistov obžalovaných pre ich výroky na politických zhromaždeniach. Sám spomína na obhajobu „nášho redaktora“ Eugena Klingera (ktorý stál i pri zrode DAVu) v marci 1932 na Krajskom súde v Prešove. Obžaloba bola podaná pre prečin rušenia obecného mieru, schvaľovania trestného činu a pre zločin prípravy úkladov proti republike podľa zákona na ochranu republiky. Obžalovaný bol nakoniec uznaný vinným z troch skutkov, no v štvrtom, najzávažnejšom bol oslobodený a Clementis dosiahol i menej prísnu kvalifikáciu. Išlo o prejavy na zhromaždeniach, kde povedal, že „vláda ulice musí byť uskotočnená“, pričom sa tým „snažil medzi poslucháčmi – robotníkmi nízkej inteligencie nepriateľský vzťah oproti štátu a to jeho republikánsko demokratickej forme založiť, lebo zmyslom reči bolo, že parlament sa má

nahradiť diktatúrou proletariátu“. Zločinu prípravy úkladov o republiku sa mal obžalovaný dopustiť tým, že v Prešove usporiadal a viedol pre členov komunistickej strany kurz, na ktorom mal prednášať i o tom, ako treba pripraviť a viesť „násilný prevrat, ktorý má vládnú moc v československej republike zvrhnúť a ako sa má zaviesť diktatúra proletariátu“. Bol odsúdený na štyri mesiace štátneho väzenia,⁴⁰ po odvolaní štátneho zástupcu Vrchný súd v Košiciach trest zdvojnásobil.

Obhajoba dr. Ľudovíta Bazovského

V roku 1934 prevzal Clementis po Ľudovítovi Medveckom obhajobu advokáta Ľudovíta Bazovského obžalovaného zo spáchania zločinu prípravy úkladov proti republike, ktorého sa mal dopustiť založením Slovenskej národnej rady v Banskej Bystrici 6. 8. 1933 s cieľom odtrhnúť Slovensko od územia Československa. Bazovský bol stíhaný väzobne, hoci nie vo väznici krajského súdu v Bratislave, ale pre zdravotné problémy v Kochovom sanatóriu v Bratislave pod policajným dozorom. Clementis obhajobu prevzal pred hlavným pojednávaním, navrhol pojednávanie odročiť na šesť mesiacov s ohľadom na zdravotný stav Bazovského. Vec proti nemu

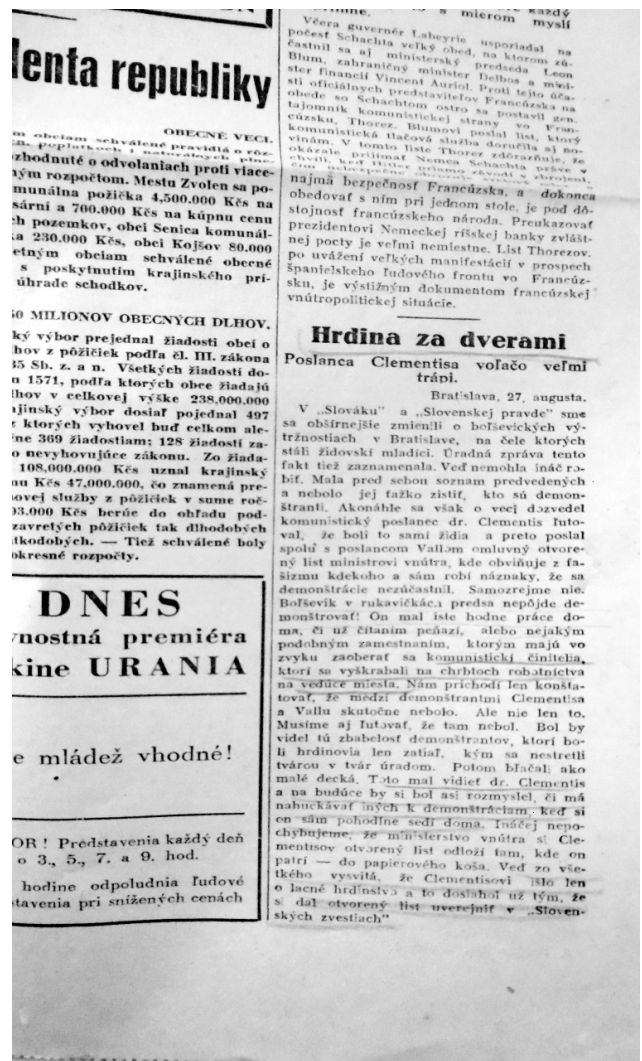
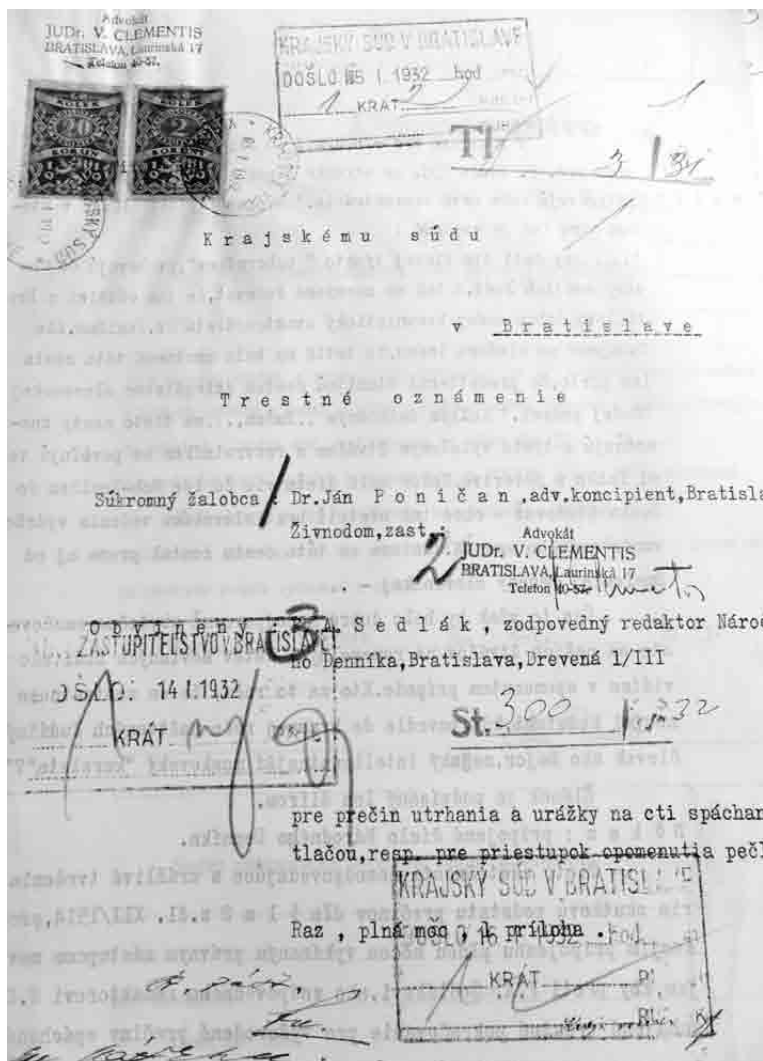
Podanie Vladimíra Clementisa z obdobia, keď sídlil na Laurinskej 17 (vo veci, v ktorej zastupoval Jána Poničana, 1932).

bola vylúčená na samostatné konanie, ostatní spolubžalovaní boli odsúdení. Bazovský nakoniec odsúdený nikdy nebol, pretože v apríli 1938 rozhodnutím prezidenta Beneša bolo trestné konanie zastavené.⁴¹

Clementisov vlastný tlačový spor

Aj Clementisova politická činnosť bola predmetom záujmu tlače. Noviny *Slovák* v auguste 1936 uverejnili článok *Hrdina za dverami. Poslanca Clementisa voľačo veľmi trápi*,⁴² ktorý pripomenul najprv „bolševické výtržnosti v Bratislave“, pričom výslovne uviedol, že Clementis sa na nich nezúčastnil. No článok pokračoval: „Samozrejme nie. Bolševik v rukavičkách predsa nepôjde demonštrovať! On mal iste hodne práce doma, či už čítaním peňazí alebo nejakým podobným zamestnaním, ktorým majú vo zvyku zaoberať sa komunistickí činitelia, ktorí sa vyškriabali na chrbtoch robotníctva na vedúce miesta.“ Clementis podal súkromnú žalobu. Vec súdil Krajský súd v Bratislave, pojednávalo sa na Silvestra 1936. Obhajca obžalovaného nakoniec prehlásil, že obžalovaný je ochotný poskytnúť súkromnému žalobcovi zadosťučinenie tým spôsobom, že behom osem dní uverejní v časopise *Slo-*

Článok „Hrdina za dverami. Poslanca Clementisa voľačo veľmi trápi“. (*Slovák*, č. 196, 28. 8. 1936)

vák na tretej strane tým istým spôsobom ako v inkriminovanom článku prehlásenie: „V našom časopise uverejnili sme 28. 8. 1936 článok, ktorý obsahoval nepravdivé a urážlivé slová o poslancovi dr. Clementisovi. Obsah článku výslovne odvolávame a žiadame dr. Clementisa aj touto cestou o prepáčenie. Redakcia.“ Clementis návrh prijal.⁴³

Spomienky na Clementisovu advokátsku činnosť

Na advokátsku činnosť Clementisa spomínajú i jeho kolegovia advokáti. Aristid Jamnický opisuje stretnutie s Clementisom, keď bol sám ešte koncipientom u svojho otca Otakara Jamnického: „Na chodbe Justičného paláca čakalo viacero advokátov, medzi nimi aj Clementis. Môj otec mu vtedy povedal: – Vy, člen starej zemianskej rodiny, vôbec nepatríte kvôli vašej básnickej a jemnej povahe do komunistickej strany, za ktorú ste dokonca poslancom. Verte mi, že raz príde doba, keď na to doplatíte. Bola by vás skutočne škoda. – Odpoveď na tieto prorocké slová už nedostal, lebo ho vyvolali do pojednávacej miestnosti. Keď som niekoľko dní po tomto rozhovore kráčal na súd, zbadal som približujúceho sa Clementisa. Ako ešte advokátsky koncipient som ho, samozrejme pozdra-

Trestné tlačové oznámenie dr. Clementisa z 28. 8. 1936 proti zodpovednému redaktorovi časopisu Slováč.

KRAJSKÝ SÚD V BRATISLAVE
DOSTA 11X 1936
KRAJ. PRÍJEM
RUB. 11 350/36

Krajskému súdu
v Bratislave,

Trestné tlačové oznámenie

Súkromná žaloba: Dr. Vladimír Clementis, advokát v Bratislave, Námestie Republiky č. 5.

Advokát
DR. VLADIMÍR CLEMENTIS
Námestie Republiky č. 5.
Telefon 44-27.

Obvinený: Karol Burgas, zodpovedný redaktor časopisu "Slovák" Bratislava, Radlinského č. 51.

pre prečin podľa §-u 2. z.č. 108/33, resp. podľa §-u 4. z.č. 124/24.

advokát: 1. príloha, orig.

Dost. - 5. SPT. 1936

opis
príloha
vypravil

Spustenie jedného
na 28/8 - 81/2
207) 057 čl. 1.
b) majetková výhrada

Lída Clementisová,
rod. Pátková

vil ako prvý. Zrejme pod dojmom otcovej poznámky pozdrav len vzal na vedomie.“⁴⁴

Clementisa Jamnický hodnotí, že „bol veľmi milý a srdečný k ľuďom s ľavicovými názormi. K ostatným sa choval chladne, ale korektne. Bol humanista a idealista. V roku 1935 boli parlamentné voľby a Clementis získal poslanecký mandát. Poslanecký plat znížený o stranícky príspevok vyriešil jeho hmotné problémy.“⁴⁵ Jamnický však spomína i na Clementisovu manželku: „Oženil sa s Lídou Pátkovou, dcérou riaditeľa bratislavskej Českej hypotečnej banky. Pre jej krásu, ale aj zdržanlivú povahu ju obdivovali všetci stredoškólcovia z Reálneho gymnázia na Gröslingovej i Obchodnej akadémie na Palisádoch. Ich bezdetné manželstvo bolo pre blízkosť pováh veľmi šťastné.“⁴⁶

Ľudmila Clementisová, manželka Vladimíra Clementisa

S Lídou Pátkovou sa Clementis zoznámil už ako advokát v Bratislave. Prvý raz sa stretli pri príležitosti Erenburgovej návštevy v Bratislave, alebo možno náhodne na zastávke električky pred Manderlom.⁴⁷ Manželstvo uzatvorili v Bratislave v marci 1933. Clementis odpovedal na otázku, prečo práve Lída a nie iná, žartom – že mu „Lída padla do oka predovšetkým preto, že mala dlhé vrkoče, čo je preňho, ktorý si tak zle pamätá ženy, dostatočne dobrý orientačný bod a záruka, že si ju s druhou nespлетie“.⁴⁸

Ľudmila Clementisová (1910 – 1988) pochádzala z Prahy, kde študovala na gymnáziu a obchodnej akadémii, potom sólový a koncertný spev na Hudobnej a dramatickej akadémii pre Slovensko v Bratislave (1927 – 33). Stala sa koncertnou a opernou speváčkou v slobodnom povolání v Bratislave i Košiciach. Mala dvoch bratov a sestru Boženu Pátkovú (1907 – 1973), advokátku v Prahe, ktorá v roku 1947 vydala knihu *Srdce a paragraf – z denníku advokátky*⁴⁹ obsahujúcu trinásť poviedok na témy zastupovania v rodinných veciach.

Clementis poslancom Národného zhromaždenia

Clementis ako obhajca vystupoval pred desiatkami súdnych tribunálov, zastupoval robotníkov po celom Slovensku. „Pre slovenských robotníkov bol tým, čím pre českých Ivan Sekanina – advokátom chudoby. Intenzívna práca obhajcu

priniesla Clementisovi značnú popularitu a spolu s neúnavnou činnosťou aj poslanecký mandát za komunistickú stranu v parlamentných voľbách 1935.⁵⁰ Kandidoval za volebný kraj Liptovský Mikuláš.

Po voľbách redakciu DAVu zveril Lacovi Novomeskému, do kancelárie prijal ďalšieho koncipienta. Ako poslanec odmietal čechoslovakistický centralizmus, vo svojich vystúpeniach sa venoval sociálnym, ale aj právnym témam, vrátane advokácie.

V apríli a máji roku 1936 poslucháči práv uskutočnili niekoľko demonštrácií proti zákonu o predĺžení koncipientskej praxe z piatich na šesť rokov.⁵¹ Clementis v parlamente zdôrazňoval, že „otázka právnického dorastu je nielen otázkou úzko stavovskou, nielen otázkou advokátskych koncipientov a advokátov samých, ale otázkou celej mladej študujúcej generácie“.⁵² Novelu považoval za „existenčnú otázku právnického dorastu“ v časoch, keď kríza postihuje i „kedysi tak privilegovaný stav advokátsky“, ktoré sú navyše typické „nadprodukciami právnikov“. Snahu predĺžiť koncipientskú prax označil za „*numerus clausus, po línii sociálnej*“.

Upozornil aj na spôsob, akým rieši krízu brnenská advokátska komora a tento označil za „*groteskný a komický*“. Išlo o to, že brnenská komora prijala uznesenie, podľa ktorého sa nemajú ako koncipienti prijímať tí, ktorí 2. a 3. štátnicu nezložili aspoň s prospechom dobrý, pričom z tohoto princípu komora povoľovala výnimku najmä „*so zreteľom na § 40 občianskeho zákonníka*“, čo sa vykladalo tak, že prednosť mali mať blízke osoby advokáta usadeného v obvode brnenskej advokátskej komory.⁵³ Clementis komentoval: „*Vyzerá to tak, ako by páni advokáti na Morave mali mnoho dcér, ktoré nemôžu vydať, a takýmto spôsobom chcú donútiť koncipientov, aby si tieto dcéry moravských advokátov pobrali.*“

Clementis v parlamente diskutoval i v rozprave k vládnemu návrhu **zákonov o občianskom civilnom súdnom poriadku**.⁵⁴ Zdôrazňoval i sociálne dôsledky právnej úpravy. Clementis v parlamente i neúnavne interpeloval pre porušenie zhromažďovacieho práva, násilie pri vyšetrovaní, či postupy exekútorov a okresných náčelníkov.

Popri tom bol aktívny i publicisticky. Písal nielen o literatúre a histórii, zaoberal sa i právnymi témami najmä v kontexte sociálnom a základnými slobodami. Tieto texty sú stylisticky príťažlivé, zaoberajú sa prácou nadčas (*Za demokratické práva*),⁵⁵ ale i prefaženosťou súdov (*Ako u nás vyzerá právo a spravodlivosť*).⁵⁶ V č. 8 DAVu v roku 1936 bol uverejnený pamätný Clementisov text *Vzduch našich časov* a v ňom slová: „*Nevoláme po slovenských Rollandoch, ale po vzduchu, ktorí oni dýchajú, po myšlienkach, ktoré nimi hýbu, po problémoch, ktoré aj oni riešia. A preto viac vzduchu – viac vzduchu našich čias – na Slovensko!*“⁵⁷

Clementis bol i spoluorganizátorom *Prvého kongresu slovenských spisovateľov* 30. 5. – 1. 6. 1936 v Trenčianskych Tepliciach, na ktorom sa zúčastnilo vyše 200 spisovateľov, literárnych historikov, ale aj divadelníkov s cieľom zaujať stanovisko k nebezpečeniu vojny a výbojom fašizmu. Kongres bol najvýznamnejším kolektívnym podujatím slovenských spisovateľov, vedcov a publicistov tohto obdobia.⁵⁸

Poznámky

- 29 Text citovaný podľa jeho prepisu Jankom Jesenským, Denník Janka Jesenského, rukopis, Múzeum Janka Jesenského.
- 30 K tomu aj: HOLOTÍKOVÁ, Z. – PLEVZA, V.: Vladimír Clementis. Vydavateľstvo politickej literatúry. Bratislava, 1968, s. 89 – 90.
- 31 Do zoznamu advokátov so sídlom v Bratislave bol zapísaný 12. 12. 1931, Advokátska komora v Turčianskom Sv. Martine, matrika advokátov, zv. III, s. 301.
- 32 Dielo v pozn. 30, s. 94.
- 33 SNK LA, fond. VI. Clementis.
- 34 OKÁLI, D.: Pred štyridsiatimi rokmi (1924 – 1932). In.: DAV Spomienky a štúdie. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 1965, s. 283 – 300.
- 35 Slovenský denník, č. 41 roč. XV, 19. februára 1932, s. 1.
- 36 Štátny archív Bratislava, fond KS Bratislava, spis Krajského súdu v Bratislave sp. zn. TI XIV. 48/32.
- 37 Národný denník zo dňa 6. 11. 1931 na s. 3.
- 38 Štátny archív Bratislava, fond Krajský súd v Bratislave, spis Krajského súdu v Bratislave sp. zn. TI XII. 3/32.
- 39 Štátny archív Banská Bystrica, sign. ZO 544/1932 – trestný spis Krajský súd v Banskej Bystrici sp. zn. Tk VI 255/32.
- 40 Štátny archív Prešov, Fond Krajský súd v Prešove, sp. zn. Tk V 238/28/82, trestná vec obž. Eugen Klingner pre zločin prípravy úkladov podľa zákona na ochranu republiky.
- 41 Spracované podľa: ŠRÁMKOVÁ, A.: Nezlomný rodák slovenský. Proces s Ľudovítom Bazovským a spol., In.: BYSTRICKÝ, V. – ROGUĽOVÁ, J.: Storočie procesov. Veda, Bratislava, 2013, s. 83 a nasl.
- 42 Slovák č. 196 dňa 28. 8. 1936.
- 43 MV SR, ŠA Bratislava, fond. Krajský súd v Bratislave, tlačové spisy, sp. zn. TI 350/36, i. č. 4138, súkromný žalobca: Vladimír Clementis, „Slovák“ č. 196 zo dňa 20. 8. 1936 pre prečin pomlavy tlačou.
- 44 JAMNICKÝ, A.: Oprášené histórie. Pama, Bratislava, 2002, s. 246 – 248.
- 45 Tamtiež.
- 46 Tamtiež.
- 47 Dielo v pozn. 30, s. 115.
- 48 Dielo v pozn. 30, 1968, s. 116.
- 49 PÁTKOVÁ, B.: Srdce a paragraf. Z denníku advokátky. Práca, Praha, 1947.
- 50 PLEVZA, V.: Davisti v revolučnom hnutí. Vydavateľstvo politickej literatúry, Bratislava, 1965, s. 87.
- 51 Zák. č. 144/1936 Sb. zák. a nař.
- 52 Dielo v pozn. 50, 1965, s. 158.
- 53 CLEMENTIS, V.: Vzduch našich čias II., s. 500.
- 54 22. 4. 1937
- 55 Ľudový denník, 5. 7. 1935.
- 56 Ľudový denník, 28. 11. 1935.
- 57 DAV č. 8/1936 (máj 1936).
- 58 ELIÁŠ, M.: Kongres slovenských spisovateľov v roku 1936. Literárny týždenník č. 43-44/2013, k tomu viac najnovšie aj Ku kongresu slovenských spisovateľov. Literárny týždenník č. 29-30/2016, s. 1 – 7.

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Příběhy právních pojmů

Pavel Holländer: **Příběhy právních pojmů.**
Plzeň, Aleš Čeněk, 2017

Koľkokrát sme to počuli a čítali: „*Habent sua fata libelli.*“ Knihy majú svoje osudy. To je len časť výroku neskorooantického filológa (gramatika) Terentiana Maura z jeho knihy *De litteris* (O písmenách), *De syllabis* (O slabikách), *De metris* (O metre) z jej vydania z roku 1497 (z časti *De syllabis*, verš 1286).

Aj pojmy majú svoje príbehy, svoje osudy. „*I pojmy sa rodia s rozsudkom smrti. Je však fascinujúce pokúsiť sa sledovať ich zrod a vývoj, priblížiť sa k intenciam ich formovania a ich premien, k ich zmyslom a významom v premenách času.*“ Príbeh sa vlastne stáva príbehom až keď má vynikajúceho rozprávača a Pavel Holländer ním nesporne je. Má štýl, šarm, esprit, invenciu, nadhľad, metaforu, čaruje s jazykom. A má schopnosť aktualizovať príbeh, dať mu pointu. Šesť častí – so šiestimi názvami jednotlivých kapitol (a hlavne ich obsah) sú toho najlepším dôkazom:

I. Sean Connery, nominalistická revolúcia a koncept modernej demokracie, II. Súmrak moderného štátu, III. Variácie na tému suverenity, IV. Privilégium nemo tenetur se ipsum prodere, V. Putovanie po chodníčkoch princípu proporcionality: intencia, obsah, dôsledky, VI. Rozum a Dobro: večná korekcia pozitívneho práva alebo nepotrebný, či nebezpečný historický anachronizmus.

Prvé tri časti sa týkajú aktuálnych štátovedných problémov. Na pozadí pojmu demokracie a jeho vývoja (a vývoja praxe) sa vynárajú otázky typu: Čo so súčasťou demokraciou? Čo má spoločné s antickou demokraciou? Čo má spoločné sama so sebou? Je to divácka demokracia (Zuschauerdemokratie)? – Alespoň se všichni ptají, komu to hrají?/ Komu zvoní hrana? Holländerove úvahy o koncepte modernej demokracie napovedajú veľmi veľa. Pozoruhodná je kritická analýza problému erózie moderného štátu, ako aj nasledujúcich sedem variácií na tému suverenity, počnúc Bodinovou majestas – summa potestas (puissance souverain) a končiac „*opatrným rozhladnutím sa po transcendencii*“.

Brilantné prerazovanie príbehu nemo tenetur začína anglickou kapitolkou a kanonickým právom. Moja drobná

poznámka na margo týchto kapitoliek: možno by sa v uvedenom kontexte dal spomenúť aj Thomas More a jeho prípad z roku 1535 pred *Kráľovskou komisiou* (*King's Commission*), keď sa počas vypočúvania bránil poukazom na zásadu *nemo tenetur*.

Princíp proporcionality patrí do inštrumentária súdov, mal by byť súčasťou „výbavičky“ sudcovského rozhodovania. Preto má jeho príbeh, jeho história i súčasnosť veľký význam: v tejto línii sa nesie tiež diskusia s Robertom Alexym, napríklad o rébuse príkazu na optimalizáciu.

Šiesta časť predstavuje návrat k téme, ktorá má korene v Holländerovej Filozofii práva (resp. už aj v jeho skoršej filozofii práva – I. *Pozitivismus versus jusnaturalismus: nekončiaci príbeh*), tentoraz v pokračovaní venovanom nepozitivismu.

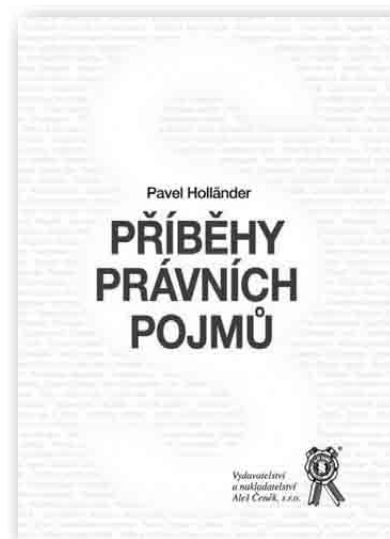
Zoznam použitej literatúry je vskutku imponantný a zahŕňa okolo 400 kľúčových titulov. Rozsiahly poznámkový aparát si takisto vyžaduje osobitnú zmienku, pretože v tom najlepšom slova zmysle predstavuje ďalšiu kapitolu diela. Mám na mysli popri početnosti (650) určite i funkčnosť odkazov vo vzťahu k objasňovaniu a dotváraniu textu..

Terentianus Maurus (2. – 3. storočie) rozvíja svoju úvahu o kvalitách (nielen tej svojej, ale v zásade každej) knihy rôznymi smermi. Výsledok hodnotenia je podľa neho vecou posudzovacích schopností čitateľa: „*Pro captu lectoris...*“ je prvá časť jeho okrídlenej vety pokračujúcej „*habent sua...*“, ktorá sa však nikdy necituje v takejto ucelenej podobe). Trochu si teraz dovoľím historický text chlapíka z Mauretánie (preto Maurus) prispôbiť a vztiahnuť ho na recenzovanú publikáciu:

„*Forsitan hunc aliquis splendidum et didacticum dicere librum non dubitet.*“ („Možno by niekto neváhal označiť túto knihu za skvelú a poučnú.“)

A myslím, že niekto taký tu už je:

prof. JUDr. Alexander Brösl, CSc.
Univerzita P. J. Šafárika, Košice

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Norma a inštituce. Úvod do teórie práva

Ota Weinberger: **Norma a inštituce. Úvod do právnej teórie.**
Plzeň, Aleš Čeněk, 2017, Reprint

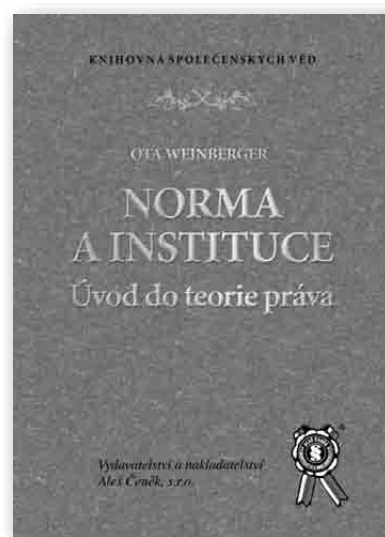
Ota Weinberger – tereziánsky a osvätimský vëzeň, po 2. svetovej väle absolvent filozofickej i právnickej fakulty Univerzity Karlovy v Praze, v leloch padesätých „třídni nepřitel“ a z donucení zámečník, na přelomu padesätých a šedesätých let zakladatel právni logiky v Československu, po sovětské okupaci exulant, profesor na univerzitě v Štýrském Hradci, jedna z klíčových postav světové filozofie a teorie práva sedmdesätých až devadesätých let 20. století.

Počátkem osmdesätých let 20. století společně se skotským právním filozofem Neilem MacCormickem spoluvytváří právně-teoretický směr nazvaný normativní institucionální. Směr, jehož základním cílem je skloubit sociologický (institucionální) a normativní (pozitivistický) náhled na právo v přesvědčivý teoretický celek. Vycházeje z tohoto

přístupu Weinberger pro účely univerzitního studia teorie práva koncipuje učebnici pod názvem *Norma a inštituce – úvod do teorie práva*.

Jde o mimořádně koncizní výklad základních teoreticko-právních kategorií (normativních, institucionálních i axiologických), jakož i metodologie právniho myšlení. Weinberger je ve svém textu formulačně přesný, předkládané teze vytváří obraz dokonale sestaveného puzzle. I v postavení didaktika, univerzitního učitele zůstává býti zároveň filozofem, právním teoretikem a zejména pak logikem. Jde o učebnici, jež je pro čtenáře intelektuální výzvou i intelektuálním zážitkem. Vzdělanému právníkovi může být „partnerem“ po celý profesní život.

prof. JUDr. Pavel Holländer, DrSc.

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2018

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez ..... 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez ..... 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez ..... 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zlavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia ..... 5 %

3 uverejnenia ..... 10 %

4 a viac uverejnení ..... 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom je **ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmk 1 320 eur

Prehľad ročníka 2017

Za menom autora je uvedené číslo bulletinu, v ktorom má publikovaný článok.

AKTUÁLNE

BERTHOTY Jakub, LL.M. (10, 11, 12)
SEDLAČKO František, JUDr., PhD., LL.M.
(1-2, 3, 4, 5, 6, 7-8, 9, 10, 11, 12)
SLEBODNÍK Ján, JUDr. (6)
VALAŠIK Milan, JUDr. (5)

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

ANDERLE Marek, Mgr. (1-2)
ČIČKÁNOVÁ Daniela, Mgr., PhD. (10)
ĎURICA Milan, doc., JUDr., PhD. (4)
FILO Matúš, JUDr., PhD. (5)
FRIEDRICH Martin, JUDr. (1-2)
FUNTA Rastislav JUDr., Ph.D., LL.M. (11)
GYÁRFÁŠ Juraj, JUDr., LL.M. (12)
HEČKO Viliam, JUDr. (9)
HENČEKOVÁ Slavomíra, Mgr. (9)
HLUŠÁK Milan, JUDr. (3)
JANIDŽÁROVÁ Michaela, JUDr. (3)
KORDÍK Marek kpt., JUDr., LL.M., PhD. (6, 7-8)
LACIAK Ondrej, JUDr., PhD. (11)
LEONTIEV Andrej, JUDr., LL.M. (1-2)
MACKO Richard, Mgr. (6)
MAGÁL Martin, Mgr., LL.M. (6)
MANIK Rudolf, JUDr., PhD., MBA (4)
MASLÁK Marek, JUDr., PhD. (12)
MAZÁK Ján, prof. JUDr., PhD. (6, 11)
MEZEI Marek, JUDr., PhD. (11)
MIČUDOVÁ Tatiana JUDr. (7-8)
MICHALÍKOVÁ Veronika, JUDr., MBA (7-8)
MITTERPACHOVÁ Jana, JUDr., PhD. (3)
MRVA Michal, JUDr., Mgr., PhD., LL.M. (9)
POBIJAK Tomáš, Mgr. (4)
POLÁK Peter, doc. JUDr., PhD. (7-8)
SZABOVÁ Eva, JUDr., PhD. (5)
ŠORL Robert, JUDr., PhD. (9, 10)
ŠKROVÁNKOVÁ Monika, Mgr. (1-2)
ŠTEVČEK Marek, doc. JUDr., PhD. (3)

DO VAŠEJ KNIŽNICE

BECKOVÁ Dominika, Bc. Mgr. (9)
BRÁZDIL Jozef, JUDr. (3)
BRÖSTL Alexander, prof. JUDr., CSc. (12)
CISKO Lukáš, JUDr., PhD. (11)
GAJDOŠOVÁ Martina, JUDr. Mgr., PhD. (4)
GEŠKOVÁ Katarína, JUDr., PhD. (9)
HALVONÍK Alexander (7-8)
HOLLÄNDER Pavel, prof. JUDr., DrSc. (12)
KEREČMAN Peter, JUDr., PhD. (1-2, 7-8, 10)
KORDÍK Marek kpt., JUDr., LL.M., PhD. (10)
MITTERPACHOVÁ Jana, JUDr., PhD. (6)
SEDLAČKO František, JUDr., PhD., LL.M. (5)

ZAUJÍMAVOSTI

KEREČMAN Peter, JUDr., PhD. (1-2, 3, 4, 5, 6, 11, 12)
MANIK Rudolf, JUDr., PhD., MBA, MHA (9)
OVEČKOVÁ Oľga, prof. JUDr., DrSc. (7-8)

Obsah dvojčísła 1-2/2017

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Pred nadchádzajúcou konferenciou
Mgr. Richard Karkó
- 3 UPOZORNENIE – Oprava výšky výpočtového základu
- 3 VÝZVA na pripomenkovanie vnútorných predpisov komory
- 4 **DISKUSIA**
Upomínacie konanie –
krok v ústrety vyššej vymožitelnosti práva?
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 Register konečných užívateľov výhod –
stop pre schránkové firmy vo verejnom obstarávaní?
JUDr. Andrej Leontiev, LL.M., Mgr. Marek Anderle
- 15 Občianskoprávne únosy detí: dva kroky vzad, jeden vpred
2. časť
JUDr. Martin Friedrich
- 26 Rozprava o smernici o právnej pomoci v trestnom konaní
Mgr. Monika Škrovánková
- JUDIKATÚRA**
- 34 Je zákon o spotrebiteľských úveroch v súlade
so smernicou o zmluvách o spotrebiteľskom úvere?
- 37 K prípustnosti obmedzenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy
v peniazoch spôsobenej pri výkone verejnej moci uznesením
o vznesení obvinenia vydaným pred 1. januárom 2013
hornými limitmi náhrad poskytovaných osobám
poškodeným násilnými trestnými činmi

ADVOKÁCIA

SAK

- 40 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 40 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 42 Právnicki na prahu nového roka
- 44 Nečinnosť advokáta pri zastupovaní klienta

ZAHRANIČIE

- 50 Neplnenie vyživovacej povinnosti advokátom
- 51 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
- 54 *Bulletin advokacie prináša...*
- 55 Čierno-biele derby na šachovnici
- 56 Prijateľnosť sťažnosti na Európsky súd pre ľudské práva
*Je advokát – sťažovateľ z hľadiska vyplňania formulára
sťažnosti v postavení fyzickej alebo právnickej osoby?*
- 59 Ochrana osobných údajov a právo na súkromie
- 60 Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum 2016 v Plzni
s rekordnou účasťou
- 62 Multilaterálny hospitačný program v Nemecku

ZAUJÍMAVOSTI

- 63 **LITERATÚRA**
Ochrana osobnosti v common law a českém právu
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 65 Advokáti Davisti – Daniel Okáli
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Obsah čísla 3/2017

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Pred nadchádzajúcou konferenciou
Mgr. Martin Čižmárik, JUDr. Štefan Ondriš
- 5 NEPREHLIADNITE – Svetový muzikálový hit Mačky (Cats)
- 4 **DISKUSIA**
Nový súdny register „OpP“
a jeho praktický význam pre advokátov
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
- 10 Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 12 Súkromný znalecký posudok v CSP – základné otázky
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
doc. JUDr. Marek Števec, PhD.
- 22 Schvaľovanie, účinky a niektoré ďalšie otázky zmiernu
v novom civilnom procese
JUDr. Milan Hlušák
- 30 Ústavný súd SR: Náhrada nemajetkovej ujmy
je krytá povinným zmluvným poistením
JUDr. Michaela Janidžárová
- JUDIKATÚRA**
- 37 Zásada vzájomného uznávania rozsudkov
v trestných veciach a podmienka obojstrannej trestnosti
- 40 K prípustnosti extenzívneho výkladu pojmu škoda
v zákone o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti
za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla
v kontexte nemajetkovej ujmy spôsobenej pozostalým
po obeti dopravnej nehody

ADVOKÁCIA

SAK

- 44 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 45 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 46 Absencia odôvodnenia ústavnej sťažnosti
ako porušenie povinností advokáta
- ZAHRANIČIE**
- 50 Doručovanie korešpondencie klienta vo väzbe prostred-
níctvom advokáta a disciplinárna zodpovednosť advokáta
- 54 Advokácia na európskej úrovni
a jej prínos z pohľadu reprezentantov SAK
- 57 *Bulletin advokacie prináša...*
- 59 Ako sa počíta lehota na podanie sťažnosti
a na čo by nemal advokát zabudnúť?
- 61 XXV. Konferencia *Karlovarske právnické dny*

ZAUJÍMAVOSTI

- 63 **LITERATÚRA**
Civilný sporový poriadok. Komentár
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 65 Advokáti Davisti – Daniel Okáli (2. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 70 Za Marošom Okálym
Rastislav Straka

Obsah čísla 4/2017

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Pred nadchádzajúcou konferenciou
JUDr. Ľubomír Hreždovič
- 5 Tenisový turnaj „Advokáti v sieti“ (Pozvánka)
- 6 Konferencia advokátov
- 6 NEPREHLIADNITE – Svetový muzikálový hit Mačky (Cats)
- 7 **DISKUSIA**
Tlmočenie a preklad v civilnom sporovom konaní
(sporné otázky)
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 DISKUSIA – K ústavnoprávnym aspektom náhodného prerozdelenia exekučných spisov súdnym exekútorom
Mgr. Tomáš Pobijak
- 21 Konanie o oddĺžení po novom – správca ako *alter ego* dlžníka?
JUDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA
- 30 Osobné bankroty
doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
- JUDIKATÚRA**
- 54 Účinky overenia pravosti podpisu advokátom na území iného členského štátu
- 57 Premlčanie práva advokáta na odmenu za poskytovanie právnych služieb

ADVOKÁCIA

- SAK**
- 60 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 60 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 62 Nepriloženie obligatórných príloh k ústavnej sťažnosti ako porušenie povinností advokáta
- 65 Advokátske kľučky
- ZAHRANIČIE**
- 66 Pochybenie advokáta pri poukazovaní platby protistrane ako závažné porušenie povinností advokáta
- 68 35. dni chorvátskych advokátov
- 70 Advokácia na globálnej úrovni a jej prínos z pohľadu reprezentantov SAK
- 73 13 najčastejších chýb pri podávaní sťažnosti na Európsky súd pre ľudské práva a ako sa ich vyvarovať
- 75 XXV. Konferencia *Karlovarské právnické dny*
- 77 Bulletin advokacie prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

- 78 **LITERATÚRA**
Advokáti davisti
JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.
- 79 Advokáti Davisti – Daniel Okáli (3. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 81 2. ročník bedmintonového turnaja mužov a žien Slovenskej advokátskej komory (Pozvánka)
- 82 Pozvánka na svetovú vedeckú konferenciu DETI V SIETI

Obsah čísla 5/2017

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Želám si, aby advokácie, česká i slovenská, boli slobodné, nezávislé a samosprávne
JUDr. Martin Vychopeň
- 3 **DISKUSIA**
Prípustnosť dovolania podľa aktuálnej judikatúry NS SR
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
- 5 Zaozbanie dôkazu obhajcom
JUDr. Milan Valašik
- 9 DO POZORNOSTI – Pripoistenie činnosti oprávnenej osoby
- 9 Publikačná súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 Úrok z nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty – nová právna úprava účinná od 1. januára 2017
JUDr. Matúš Filo, PhD.
- 21 Prostriedky nahradenia väzby a možnosti ich efektívnejšieho uplatňovania v praxi
JUDr. Eva Szabová, PhD.
- JUDIKATÚRA**
- 32 Nezaplatenie DPH a súbeh správnej a trestnej sankcie
- 34 Hranice slobody prejavu pri výrokoch dotýkajúcich sa zosnulých osôb

ADVOKÁCIA

- SAK**
- 40 Deň advokácie 2017
- 49 Nepodanie odvolania advokátom na základe pokynu klienta
- ZAHRANIČIE**
- 51 Vyúčtovanie odmeny advokáta s odkazom na neexistujúcu dohodu o zmluvnej odmene
- 53 Spracovanie sťažnosti podľa sudcovskej formácie
- 54 Ohliadnutie za jarnou konferenciou Európskej komory obhajcov
- 55 POZVÁNKA
AIJA SEMINÁR v Bratislave, 12. – 14. október 2017
- 55 Chcete aj vy zažiť tzv. „AIJA spirit“?
- 56 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
- 58 *Bulletin advokacie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

- 60 **LITERATÚRA**
Zákon o rozhodcovskom konaní
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
- 61 Trest pre obhajcov
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Obsah čísla 6/2017

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Verejnosti treba lepšie vysvetľovať dôležitosť
a prospešnosť služieb advokátov
- 3 **DISKUSIA**
Povinná elektronická komunikácia advokáta so súdom
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
- 4 K posudzovaniu miery účasti na spôsobení škody
pri strete prevádzok (nad jedným rozhodnutím)
JUDr. Ján Slobodník

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 Vedľajšie účastníctvo a intervencia v konaniach
začatých pred účinnosťou CSP
Mgr. Martin Magál, LL.M., Mgr. Richard Macko
- 15 Vznesenie obvinenia právnickej osobe a liberačné dôvody
JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
- 21 Konanie pred Ústavným súdom SR o súlade uznesenia
o zrušení amnestie alebo individuálnej milosti s Ústavou SR:
Otázky a námety
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
- JUDIKATÚRA**
- 29 Voľný pohyb advokátskych služieb
a informatizácia súdnictva
- 32 K zápočtu daru poskytnutého vzdialenejšiemu potomkovi
na dedičský podiel zákonného dediča

ADVOKÁCIA

SAK

- 34 Konferencia advokátov 2017
- 38 Novozvolené orgány SAK
- 41 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 42 Nečinnosť advokáta pri poskytovaní právnych služieb
- 45 On-line kurz HELP o ochrane osobných údajov
a práve na súkromie úspešne ukončený
- 46 Pýta(j)te sa predsedníctva
- ZAHRANIČIE**
- 49 Svojevoľné opustenie pojednávacej miestnosti advokátom
po zamietnutí jeho žiadosti o odročenie pojednávania
- 52 *Bulletin advokacie* prináša...
- 54 Ako správne vyplniť sťažnosť v prípade viacerých
sťažovateľov v tej istej veci?
- 55 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

ZAUJÍMAVOSTI

- 58 Pozor na jazyk!
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- LITERATÚRA**
- 59 Zastúpenie podnikateľa v obchodných vzťahoch
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
- 61 Rozlúčili sme sa s doc. JUDr. Ladislavom Koštom, CSc.,
vzácnym naším kolegom
JUDr. Anton Blaha, CSc.

Obsah dvojčísla 7-8/2017

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Advokáti na Slovensku musia mať zabezpečený komfort
na prácu v elektronickom prostredí
JUDr. Tomáš Illeš
- 3 **DISKUSIA**
Doručovanie súdnych písomností
do elektronickej schránky advokáta
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 Nahradenie väzby cudzinca uznaním opatrenia dohľadu
v inom štáte EÚ
JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
- 19 Autorskoprávne spory v civilnom procese
JUDr. Tatiana Mičudová
- 28 Procesnoprávna úprava spolupráce v trestných veciach
v rámci Európskej únie
doc. JUDr. Peter Polák, PhD.
- 37 Cezhraničné premiestnenie sídla obchodnej spoločnosti
z hľadiska praxe
JUDr. Veronika Michalíková, MBA
- JUDIKATÚRA**
- 45 Obchodný zástupca a vrátenie provízie pri čiastočnom
nererealizovaní zmluvy medzi zastúpeným a treťou osobou
- 48 Preverovanie bankového účtu advokáta ako porušenie
profesijného tajomstva a práva na súkromie

ADVOKÁCIA

SAK

- 50 Z júnových zasadnutí predsedníctva SAK
- 51 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 54 Nezabezpečenie preberania zásielok advokátom
v mieste svojho sídla
- 58 Aké boli šachové podujatia v apríli 2017? Skvelé!
- ZAHRANIČIE**
- 65 Jednostranné započítanie pohľadávky advokáta
na odmenu za právne služby voči pohľadávke klienta
- 68 *Bulletin advokacie* prináša...
- 70 Ohliadnutie za jubilejným XXV. ročníkom
Karlovarských právnických dní
- 71 Zo spoločného rokovania orgánov SAK a ČAK
- 73 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 76 Mój domáci právnik.
Ako postupovať v ťažkých životných situáciách
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 77 Sme čakárenská generácia
Alexander Halvoník
- 78 Storočnica časopisu Právny obzor
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

Obsah čísla 9/2017

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Mojou úlohou je ešte viac prispieť k rozvoju
medzinárodných vzťahov
JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
- 3 **DISKUSIA**
Kedy zaručene konvertovať?
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 Náhrada nemajetkovej ujmy (bolestné za smútok) ň
pozostalého príbuzného Stav a východiská – 1. časť
JUDr. Robert Šorl, PhD.
- 20 Zákaz zneužitia práva v nových procesných poriadkoch
Mgr. Slavomíra Henčeková
JUDr. Mgr. Michal Mrva, PhD., LL.M.
- 29 Započítanie času stráveného vo väzbe v zahraničí
do výkonu trestu odňatia slobody
„Problematika uplatňovania pomeru 1:1“
JUDr. Viliam Hečko
- JUDIKATÚRA**
- 38 Verejné obstarávanie – spôsob preukázania
finančného a ekonomického postavenia uchádzača
- 41 K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

ADVOKÁCIA

SAK

- 44 Zo septembrového zasadnutia predsedníctva SAK
- 45 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 46 Nevhodnosť výrokov advokáta
vo vzťahu k nepravdivosti vyjadrení advokáta protistrany
- 52 Pripravovaná konferencia o histórii advokácie
- ZAHRAŇIČIE**
- 55 *Bulletin advokácie* prináša...
- 56 Ponuka vzdelávacieho programu v Škótsku
- 57 Seminár o americkom práve pre mladých advokátov
a advokátskych koncipientov z Čiech a zo Slovenska
- 58 Neodovzdanie dokladov a vyúčtovania právnych služieb
klientovi po skončení zastupovania

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 60 Charta základných práv Európskej únie v konaniach
pred orgánmi súdnej ochrany v Slovenskej republike
Bc. Mgr. Dominika Becková
- 62 Uznesenie v systéme súdnych rozhodnutí v civilnom procese
JUDr. Katarína Gešková, PhD.
- 64 Proti monarchii – za Česko-Slovenskú republiku
JUDr. Rudolf MANIK, PhD., MBA, MHA
- 68 Moja najsmutnejšia nedeľa
Anton Blaha

Obsah čísla 10/2017

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Skúsenosti z pôsobenia v revíznej komisii vnímam
ako výhodu vo funkcii jej predsedníčky
JUDr. Zuzana Čížová
- DISKUSIA**
- 4 Advokát ako zodpovedná osoba (DPO) podľa GDPR
Jakub Berthoty, LL.M.
- 8 Zásadné zmeny pri aplikácii fikcie doručenia
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 Náhrada nemajetkovej ujmy (bolestné za smútok)
pozostalého príbuzného Stav a východiská – 2. časť
JUDr. Robert Šorl, PhD.
- 22 Určovanie výšky pokút v prípadoch preukázania
dohôd obmedzujúcich hospodársku súťaž
alebo najväčšie prekvapenie na záver
Mgr. Daniela Čičkáňová, PhD.
- JUDIKATÚRA**
- 32 Zoznam bielych koní a ochrana základných práv
- 36 K náhrade nemajetkovej ujmy za viacero
prebiehajúcich trestných konaní

ADVOKÁCIA

SAK

- 40 Z októbrového zasadnutia predsedníctva SAK
- 40 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 42 Slovenské dni práva
- 46 Stretnutie susedných a spriatelovaných advokátskych komôr
v Bratislave
- 48 Budúcnosť je v cloude
- 48 *Úvod k prijatým štandardom, odporúčaniam a kritériám...*
- 49 *Štandardy a odporúčania pre advokátov pri nákupe...*
- 53 *Odporúčania pre advokátov pri používaní cloudových služieb*
- 54 **PRÍLOHA – CLOUD CHECKLIST**
- 56 Povinnosť advokáta vyjadriť sa k obsahu sťažnosti
na výzvu komory
- ZAHRAŇIČIE**
- 60 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
- 65 *Bulletin advokácie* prináša...
- 66 Porušenie povinností advokáta – neúplne vyúčtovanie
právnych služieb na základe zmluvy v rozpore s dobrými
mravmi a oneskorené podanie dovolania

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 69 Základy trestného stíhania právnických osôb
JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
- 70 Vladimír Fajnor
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 71 Predstavujeme *Legal Point* –
právne problémy riešené mladými právnikmi
Bc. Romana Fridriková

Obsah čísla 11/2017

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Sankcie voči advokátom nie sú dostatočne komunikované
smerom k verejnosti
JUDr. Peter Štrpka, PhD.
- 4 **DISKUSIA**
Vylúčenie sudcu pre jeho pomer k advokátovi
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 Postoj Všeobecného súdu EÚ v prípade Intel:
možnosť pre Súdny dvor EÚ vyvážiť posudzovanie zliav?
JUDr. Rastislav Funta, Ph.D., LL.M.
- 24 Obnova konania pred Ústavným súdom SR:
Prvé skúsenosti, pochybnosti a jeden námet
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
- 30 Právo na obhajobu právnickej osoby
JUDr. Ondrej Laciak, PhD., JUDr. Marek Mezei, PhD.
- JUDIKATÚRA**
- 36 Premiestnenie registrovaného sídla spoločnosti na územie
iného členského štátu bez súčasného premiestnenia
skutočného sídla je realizáciou slobody usadiť sa
- 38 Zábezpeka na daň v súvislosti s registráciou
na daň z pridanej hodnoty a jej súlad s právom Únie
- 41 K medziam prípustného vzťahu sudcu a advokáta

ADVOKÁCIA

SAK

- 44 Z novembrového zasadnutia predsedníctva SAK
- 45 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 46 Povinnosť advokáta zachovávať vážnosť a dôstojnosť
pri výkone povolania aj mimo neho
- 50 História advokácie je stále živá myšlienka
- 56 E-volúcia advokátov z pohľadu novej generácie
- 58 Memoriál Milana Hanzela

ZAHRANIČIE

- 60 Porušenie povinností advokáta viazanosti právnymi predpismi
- 62 Bilaterálne stretnutie predstaviteľov komôr v Krakove
- 63 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
- 65 Medzinárodný kongres SKILEX (*Pozvánka*)
- 66 Bulletin advokácie prináša...
- 68 Stretnutie predsedov komôr zo stredoeurópskeho regiónu
- 69 Svetoví mladí právnici v Bratislave
- 71 Jesenná konferencia ECBA
na tému vyšetrovanie a trestné stíhanie

ZAUJÍMAVOSTI

- 73 **LITERATÚRA**
Zajištění a utvrzení dluhu v praxi
JUDr. Lukáš Cisko, PhD.
- 74 Advokát Vladimír Clementis (1. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 78 Ešte raz Nad „najsmutnejšou nedelou“
Miroslav Abelovský

Obsah čísla 12/2017

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Nie všetkým kolegom je vlastná etika výkonu nášho povolania
JUDr. Ľubomír Hreždovič
- DISKUSIA**
- 4 Substitúcia advokáta koncipientom v správnom súdnictve
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
- 5 Postavenie advokáta podľa GDPR
Jakub Berthoty, LL.M.
- 8 Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 Čo robiť, keď konkurent dostane štátnu pomoc –
Súkromnoprávne vymáhanie štátnej pomoci na Slovensku
JUDr. Juraj Gyárfáš, LL.M.
- 24 Formulácia petitu žaloby v konaniach o určenie,
že vec patrí do dedičstva
JUDr. Marek Maslák, PhD.
- JUDIKATÚRA**
- 33 Hranice povinnosti vnútroštátneho súdu neuplatniť ustanove-
nie vnútroštátneho práva, ktoré je v rozpore s právom Únie
- 36 Ochrana pred nezákonným zásahom polície
v prípravnom trestnom konaní
- 41 K medziam prípustného vzťahu sudcu a advokáta

ADVOKÁCIA

SAK

- 40 Z decembrového zasadnutia predsedníctva SAK
- 41 Január 2018 – mesiac Advokátskej kvapky krvi
- 41 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 42 Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum v Bratislave
- 44 Povinnosť advokáta vrátiť klientovi
prevzatú peňažnú čiastku nepoužitú na stanovený účel
- 46 Sociálna funkcia práva a narastajúca majetková nerovnosť
- 49 Vyhodnotenie literárnej súťaže pre advokátskych koncipientov
- ZAHRANIČIE**
- 54 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
- 56 Nezávislosť justičného systému ako hlavná téma
na konferencii európskej advokácie v Berlíne
- 58 Odôvodnenia rozhodnutí samosudcov na ESLP
často nespĺňajú očakávania advokátov
- 59 Multilaterálny hospitačný program v Nemecku
- 60 Porušenie povinností advokáta
odmietnuť poskytnutie právnych služieb
- 62 *Bulletin advokácie* prináša...
- 63 Kurz právnickej angličtiny a právnických zručností v Dubline
- 64 Zo seminára o americkom práve v Telči

ZAUJÍMAVOSTI

- 65 Advokát Vladimír Clementis (2. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- LITERATÚRA**
- 71 Príběhy právních pojmů
prof. JUDr. Alexander Brösl, CSc.
- 72 Norma a instituce. Úvod do teorie práva
prof. JUDr. Pavel Holländer, DrSc.

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 800 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
JUDr. Zuzana Ďurišová
doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števoček, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha
Predtlačová príprava:
Helondia, s. r. o., Bratislava
Tlač:
Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 15. 12. 2017
Uzávierka redakčnej časti: 20. 12. 2017
Toto číslo vyšlo 29. 12. 2017

advokát
Slovenská
komora

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný. Odborný článok nesmie byť popisný a svojim obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier**, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu, 290 × 343 pixelov** (to zodpovedá rozmeru 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške.
8. **Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier**, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. **Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.**
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujte s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

